دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
مصلح مصطفى جلالی

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوكاری
التضامن

رۆژنامەیەكی هەفتانەیە

* پێنج شەممە ١٤/١٠/١٩٨٢ ژمارە ٦٥٧ * ٨ لاپەڕە به ٥٠ فلسه * الخميس ١٤/١٠/١٩٨٢ العدد ٦٥٧ *

لەم ژمارەیەدا
* باری سەرنج رەخنەی هونەری ل ٦
* كاروباری هونەر لە ئاسۆی هونەردا ل ٤
* حزب رێزی نووسەرانی كورد دەگرێ ل ٨

بەڕێز سەرۆك صدام حسین چاوی بە نوێنەرانی رۆژنامە و دەزگاكانی راگەیاندنی بەریتانیا كەوت و دووپاتی دەكاتەوە

ئامادە نین بە پێی مەرجەكانی ئێران گفتوگۆ بكەین

بەڕێز سەرەكی فەرماندە صدام حسین ئەوەی دووپات كردەوە كە وڵاتەكەمان بەردەوام دەبێ لە كاری بنیاتنان لەسەر هەمان هیمەت و ئارام و وردبینی و ئامادەبوون بۆ ئەو قوربانی دانەی روو بەرووی حالەتی جەنگی پێ دەكەین.

بەڕێزی لەو كونگرە رۆژنامەنووسیەی لەگەڵ نوێنەری رۆژنامەو دەزگاكانی راگەیاندنی بەریتانیا لە بیست و شەشی مانگی رابووردودا بەستی وتی: حوكم راكانی ئێران بە بەردەوامیان لەشەڕ سەرەڕای هەموو تەقەللایەكی ئاشتی، هیچ رێگایەكیان لەبەردەم نەهێشتینەوە جەنگین نەبێت تا نەیەڵین خەونی خۆفراوان كردنی چەپەڵیان لە وڵاتەكەمان و وڵاتەكانی تری عەرەب بێتەدی.

هەروەها سەرەكی فەرماندە دووپاتی كردەوە كە عیراق بەرگری لەخۆی و لەعەرەب دەكات، لە هەركوێیەك بتوانێ و بە چاو پۆشین لەهەڵویستی ئەم عەرەب یان ئەویان.

ئەمەش بەشی یەكەمی دەقی قسەكانی بەڕێز سەرەكی فەرماندە (صدام حسین)ە.

بەخێربێن ...

ئەوی راستی بێ من داوام كرد بتان بینم، نەك تەنیا بۆ هۆی راگەیاندنی تەقلیدی و نەك لە پێناوی مەسەلەیەكی دیاری كراودا یان چەند مەسەلەیەكی دیاری كراو ... مەسەلەی ئەساسی بە پەیوەندیەكانی عیراق و بەریتانیاوە بەستراوە.

كە دەمانەوێ پەیوەندیەكانمان لەگەڵ دەولەتێكدا لە روویەكی دیاری كراوەوە پێش بكەوێ، چونكە لە مەودایەكی دووردا بەهیواین كە گەلان بڕیاردەری دوا ئەنجامی سیاسەتی هەر وڵاتێ دەبن، ئاساییە بایەخ بدەین بەوانەی كاریان دروستكردنی رای گشتی یە یان كاری تێ دەكەن .. وە ئێوە، لە پێشەوەی ئەوانەن كە « بێگومان بەراستی » كار دەكەنە سەر رای گشتی بەریتانیا، لەسەر ئەم ئەساسەو لەبەر ئەوەی ئێمە دەمانەوێ پەیوەندی نێوان عیراق و بەریتانیا لە سەر شێوازی هاوسەنگ پێش بكەوێ بەو جۆرەی خزمەتی هەردوو گەلی ئینگلیز و عیراق و مەسەلەی ئاشتی و مرۆڤایەتی تیایە گشتی.

عیراق وەك خۆی دەبینن

ئەمە هۆیەكەیەتی و .. هیچ هۆیەكی تر نیە .. لەوانەیە ئەم پێگەیشتنەمان گرنگ بێ، بەڵام گرنگتر ئەوەیە وەك خۆی بیبینن، عیراق لە ژیانی كۆمەڵایەتی ئاساییدا، لە باری ئابوری ئێستایدا .. لە زروفی عەسكەریدا .. لە چالاكی رۆشنبیری و هونەری لە شەخسیەتی عیراقی نوێدا وە سەرئەنجامی یەكگرتنی هەموو ئەو هۆیانەی دەستمان بۆ كێشان تا بتوانن بە شێوەیەكی باشتر پاشەڕۆژی عیراق، لە ناوچەكەداو لە جیهاندا لەبەر چاو بگرن و لەبەر روناكی ئەمەدا سوودی رەوای بەریتانیا ببینن بە یەكگرتن لەگەڵ سوودی رەوای عیراقدا بە شێوازی هاوسەنگ، وەك یەكو دەست نەخستنە كاروباری ناوخۆو رێزگرتنی هەر لایەك بۆ ئەوی تریان.

لەبەر ئەوە، ئێمە زۆر متمانە بە راوبینینی مەیدانی ئێوە بۆ راستیەكان دەكەین وەك هەن نەك وەك لە ئێمە دەبیستن لە وەڵامی پرسیارەكانتاندا كە لەوانەیە تەنیا لەم هۆڵەدا ئامادەتان كردبێ، لەبەر ئەوە نازانم ئەگەر ئێوە چوبنە ناو تاڵە وردەكانی ژیانی كۆمەڵایەتی عیراقیەكان تا لێكدانەوەی راستی بدەن بەو كاروبارانە كاتێ باسی عیراقیەكان دەكەن كە زیاتر لە دینێك و زیاتر لە نەتەوەیەك و زیاتر نە مەزهەبێكن لە یەك دینداو ئەمە راستی یە. بەڵام ئەوەی پێویستە تێی بگەن ئەوەیە، ئایا ئەم راستی یانە تا ئێستاش حاڵەتێكن هۆی ناكۆكی و بەیەكدا هەڵپژان لە نێوان خسوسیاتەكانی گەلی عیراقدا یان بوونەتە شتێكی ئاسایی و مرۆڤایەتی، بە باوەڕی من ئەمە لە هەموو كۆمەڵێكی مرۆڤایەتیدا هەیە، ئەم هەمە جۆریە بوونەتە رەنگی جوان لە شەخسیەتی گەلی عیراقداو رەفز ناكرێ بەڵكو قبول كراوە بەو جۆرەی عیراقیەكانی وا لێ كردوە یەكگرتنی خسوسیاتەكانی شەخسیەتێكی پتەوی یەكگرتوی وای دروست كردوە توانای ئەوەی هەیە سەرنجی خەڵكی لە جیهاندا بەلای خۆیدا راكێشێ.

دەوری مرۆڤایەتی

لەمە گرنگتر توانای ئەوەیان هەیە دەوری مرۆڤایەتی جدیان هەبێ لە دەربڕینی پەیامی نوێدا پەیامی مرۆڤایەتیان، لەگەڵ ئەوەشدا، لەم هەمەرەنگەی باسمان كردن، هەمەجۆر نەتەوە، هەمەجۆر ئاین، هەمەجۆر مەزهەب، گەلێك لە گەلانی وڵاتانی جیهانی سێیەم، لە هەموو لایەنەكانی ژیاندا لە دواكەوتوییدا دژیاو شەخسیەتی لەناو ناكۆكی ناوخۆدا گیری خواردبوو وە لەناو ناكۆكی حاڵەتیا لەگەڵ خۆیدا لەناو یەك گەلدا!.

كەواتە، ئەمەیە دەمانەوێ وەك هەیە تێی بگەن، بەڵام چۆن ئەمە دەردەبڕن و چۆن هەڵس و كەوت لەگەڵ ئەم راستیانەدا دەكەن، بەدیهیە بڵێین ئەوە كاری خۆتانە بەڵام گرنگ سەرنجی راستی بدەن وەك هەیە تا بۆ چورنەكانتان لە مەودایەكی دووردا بە لایەنی گشتیدا راست بێ لە رەسم كردنی پاشەڕۆژی عیراق كە ئەمە گرنگە چونكە ئێوە هەوڵی كاركردنەسەر رای گشتی بەریتانیا دەدەن لەسەر ئەساسی ئەوەی بۆ دەچن .. ئەگەر وای بۆ چوون كە عیراق بۆتە شیوعی تەنیا لەبەر ئەوەی پەیوەندی دۆستایەتی لە نێوانیاو نێوان موسكۆدا هەیە ئەوا هەڵەیەكی مێژوویتان كرد لە لێكدانەوەی رێڕەوی راستەقینەی پێشكەوتنی عیراق.

ئەگەر واتان لێكدایەوە كە تەنیا بوونی گیروگرفت، كە لەوانەیە هەندێكی چەكداربێ وەك لە بەریتانیا هەیە، لە باكووری عیراق بەوەی كە پەرە دەستێنێ بەو جۆرە حكومەتی مەركەزی لەبەردەم كێشەیەكدابێ ئەوا ئێوە هەڵەتان كرد، ئەمە بەباوەڕەوە دەڵێین، ئەگەر بگەڕێینەوە سەر ئەوەی (١٤) ساڵ لەمەوبەر وتمان ئەمە زۆر یارمەتیتان دەدات بۆ زانینی تەبیعەتمان .. هەندێ جار ئێمە دۆست و دوژمنەكانمان لەخشتە دەبەین ... چۆن لە خشتەیان دەبەین. هەڵس و كەوت لەگەڵ كاروبارەكاندا بە راستەوخۆو ساكاری دەكەین، رەفز دەكەین و قبول دەكەین و دەڵێین بۆ رەفز دەكەین و قبول دەكەین و چۆن دەبێ، لەبەر گرێ گرێی سیاسەتی نوێ لە وڵاتانی جیهانی سێیەمداو پایەكانی پشتەوەی ئەم حاڵەتە ساكارەمان دەبێ حاڵەتێكی تری شاردبێتەوە.

ئەم سیاسەتە من خۆم بەدەست دۆستانەوە لە رادەی دوەلیا بەدەستیەوە گیربووم لەپاڵ تێكەڵی بۆچوونیان دەربارەی سیاسەتمان، كە پێیان دەڵێین

بڕوانە ل ٢

نوێنەری سەرەكی فەرماندە داوای زیادكردنی ئەو خزمەتگوزاریانە دەكا كە پێشكەشی دانیشتوانی ناوچەی كوردستان دەكرێت

نوێنەری سەرەكی پێشەوا صدام حسین، بەڕێز وطبان ابراهیم سكرتێری لیژنەی كاروباری سەرەوە ئامادەی كۆبوونەوەیەكی فراوان بوو كە هاوڕێ سعدی مهدی صالح ئەندامی سەركردایەتی قوتری ئەمینداری نهێنی نووسینگای رێكخراوی سەرەوە لە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستیشی تیابوو.

هەروەها لەم كۆبوونەوەیەدا كە لە بارەگای سەركردایەتی ئەنجومەنی راپەڕاندندا كرا لە هەولێر بەڕێزان جمال حاجی شریف سەرەكی ئەنجومەنی راپەڕاندن و احمد عبدالقادر سەرەكی ئەنجومەنی یاسادانان و بەڕێزان پارێزەرانی هەولێر و سلێمانی و دهۆك و هاوڕێیان ئەمینداره نهێنی یەكانی سەركردایەتی یەكانی شوعبەكانی حزب لە پارێزگا ناوبراوەكان و هەندێ لە كاربەدەستە گەورەكان ئامادەبوون.

نوێنەری سەرەكی بەڕێز داوای بەردەوام بوونی كرد لەسەر ئەو هەوڵ و تەقەلایانە كە دەدرێن بۆ زیادكردنی ئەو خزمەتگوزاری یانەی كە پێشكەشی هاووڵاتیان دەكرێ و داوای ئەوەی كرد كە بە شێوەیەكی مەیدانی چاودێری ئەمە بكرێ و ئاگاداری باری هاووڵاتی یان و گیروگرفت و كاروباریان بكرێ.

هەروەها ستایشی ئەو كۆششە ئاشكرایانەی كرد كە ئامرازە رەسمی و حزبی یەكان و ئەوانی تر دەیكەن لە ناوچەكەدا بۆ جێبەجێ كردنی ئەو بڕیارانەی كە لەم دوایەدا ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش لەبارەی ناوچەكەوە دەری كردن. هەروەها ستایشی پێشوازی هاووڵاتیان و ئەوانەی كرد كە بڕیارەكان دەیانگرێتەوە و عیراقی یەتی خۆیانیان و كۆبوونەوەیان دووپات كردەوە بە دەور سەركردایەتی حزب و شۆڕشەوە بە سەرۆكایەتی سەرەكی تێكۆشەر صدام حسین.

بڕوانە ل ٣

هێزە لێهاتووەكانمان شورای پۆڵاینی پاراستنی سنووری سەربەرزمانن

دوای ئەوەی لە هەفتەی رابووردوودا، هەموو هێزە دەستدرێژی كەرەكانی دوژمنی چەپەڵ لە كەرتی ناوەڕاست تەفروتونا كراو بۆ جاری دەیانە جار هێزەكانی ئەو دوژمنە نارەسەنەو خەونە چەپەڵەكانی حوكمڕاكانی رژێمی ئێران لە گۆڕنراو شكاو سەرشۆڕ كرا. جەنگاوەرانی هێزە ئازاكانمان، بەردەوام وەك شورای پۆڵاین وەستاون بۆ بەرگری لە سەربەرزی و سەربەستی سنووری نیشتمان.

لەماوەی هەفتەی رابوردووداو بە پێی بەیاننامەكانی سەركردایەتی گشتی هێزە چەكدارەكان هەر جموجولێكی دوژمن لە هەر كەرتێكی بەرەكانی جەنگدا روویان داوە، دەستو بردوو مەردانە لە لایەن هێزەكانمانەوە سەركوت كراوەتەوە دوژمن لە ئاستی هێزە جەنگاوەرەكانماندا هەر بەوەدا رادەگات هەڵبێت.

لەبەیاننامەی ژمارە ٨٦٥وە كە رۆژی هەینی لەسەركردایەتی گشتی هێزە چەكدارەكانەوە دەرچوو تا بەیاننامەی (٨٧٠) كە رۆژی چوار شەممە دەرچووە، لەو لێدانانەی هێزەكانمان لەهەموو كەرتەكانی بەرەی جەنگدا ئاراستەی هێزەكانی دوژمنی قین لەدڵی نارەسەنی كردوە، ئەنجام هەربەبەرزی شكاوەیی ئاڵای سەركەوتنی ئێمە بووە تێك شكاندنی هێزەكانی ئەوان.

لەم هەفتەیەداو وەك هەموو جارەكانی تر، فڕۆكەكانی هێزی ئاسمانی عیراقی دلێر چەندان هەڵمەتی شێرانەیان بردە سەر بنكەو مۆڵگاكانی هێزەكانی رژێمی ئێران و توانیان، راستەوخۆ نیشانەكانیان بپێكن و زەرەرو زیانێكی سەرووماڵی یەكجار زۆریان بە دوژمن گەیاندو هەموو فڕۆكەكانیشمان بە پشتیوانی خواو مەردایەتی جەنگاوەرەكانمان بە سەلامەتی گەڕانەوە بنكەكانی خۆیان و لە شەڕێكی ئاسمانیشدا لەم هەفتەیەدا فڕۆكەكانمان، فڕۆكەیەكی فانتۆمی دوژمنیان ئاگر تێ بەردا.

● فەرماندەیەكی عەسكەری گەورە لە ئێران دووپاتی دەكاتەوە كە فڕۆكەكانی عیراق هێزەكانی ئێرانی توقاندوە.

● ئەفسەرێكی گەورەی ئێران دوای تێك شكاندنی هێزەكانی ئێران لە نامەیەكدا كە لە كەرتی ناوەڕاست ناردویەتی بۆ دەرەوە ئەوەی دووپات كردۆتەوە كە وەزعی هێزەكانی ئێران دوای ئەم شكاندنە لە وەزعی هێزەكانی هیتلەر دەچێ دوای شكاندنی لە شەڕی جیهانی دووەمدا، دیسان وتویەتی ئەوەی بە تەواوی ئەژنۆی هێزەكانی ئێرانی شكاندوە فڕۆكەی عیراقە كە چابوكانە هەڵمەت دەبەنە سەر هێزەكانی ئێران.

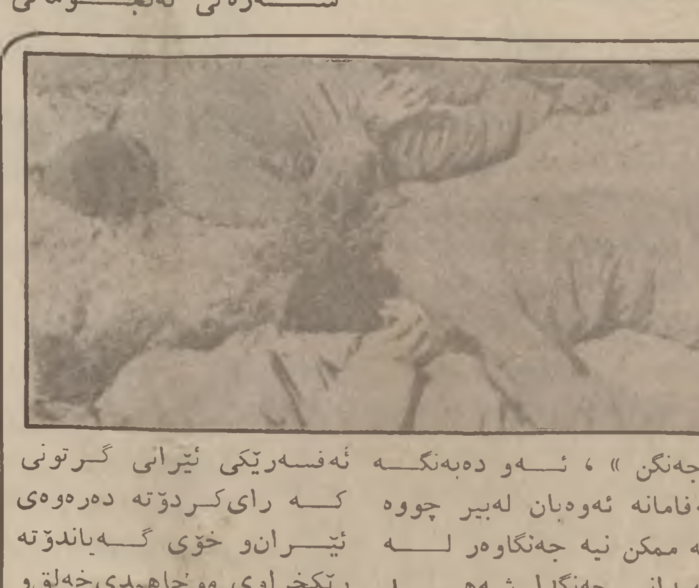

هەفتەی رابووردوو، زوربەی هەرە زۆری دام و دەزگاكانی راگەیاندنی دنیا، بەوردی خەریكی باسی ئەو درندایەتی و نامەردیە بوون كە درندە خوێن خۆرەكانی رژێمی خومەینی جادووگەر بەرامبەر بە گیراوەكانی عیراق كردبوویان لە كەرتی بسێتین لەو شەڕەدا لە ساڵی رابوردوو روویداو چۆن ئەو نامەردە خوێنخۆرانە گیراوە عیراقیەكانیان گوللەباران كرد.

دەزگاكانی راگەیاندنی رژێمی بۆگەنی ئێران وای پروپاگەندە كرد كە ئەو وێنانەی ئەو دەزگا راگەیاندنانەی دنیا بڵاویان كردەوە گوایە « شەهیدانی جەنگن »، ئەو دەبەنگە نەفامانە ئەوەیان لەبیر چووە كە ممكن نیە جەنگاوەر لە مەیدانی جەنگدا شەهید ببێت و هەردوو دەستی لەدواوە بەسترابێت. ئەوەی شایانی باسە، ئەو وێنانەی كە دەست ئاژانس و دەزگا راگەیەندنەكانی جیهان كەوتوە ئەفسەرێكی ئێرانی گرتونی كە رای كردۆتە دەرەوەی ئێران و خۆی گەیاندۆتە رێكخراوی موجاهیدی خەلق و دانی بەوەدا نا كە ئەم تاوانە نامەردانەیە پاسدارانی خومەینی كردویانەو خۆی یەك بووە لەوانەی لەوێ بوە كە رووداوەكە قەوماوە.

● سەركردەی سوپای رزگاری ئێران دەڵێ عەسكەریەكانی ئێران دواییەك بۆ رژێمی خومەینی دادەنێن.

فریق نیوزیاد سەركردەی سوپای رزگاری ئێران لە كۆنگرەیەكی رۆژنامەنووسیدا كە لەپاریس بەستی ئەوەی دووپات كردەوە كە عەسكەریەكانی ئێران دوایی بە رژێمی خومەینی دەهێنن، دیسان باسی توندبوونی ناكۆكی نێوان پاسدارانی خومەینی و هێزە سەربازیەكانی كردو چۆن لەداخی ئەم وەزعە سەدان ئەفسەری لێهاتووی ئێران سوپایان بەجێ هێشتوە.

Institut Kurde de Paris

دەقی کونگرە ڕۆژنامەنووسیەکەی سەرەکی فەرماندە «صدام حسین» لەگەڵ نوێنەرانی ڕوژنامەو دەزگاکانی ڕاگەیاندنی بەریتانیادا

ئەمە ڕاست نیە لە سیاسەتاندا بەرامبەر عەرەبو عیراقو ئێمەئەمە ڕەفز دەکەین .. وا دەزانن ئەمە هەر قسەیەو .. لەوانەیە ئەم حاڵەتە دوای چەند هەفتەیەك یان مانگ یان ساڵان قبوڵ دەکەین بەڵام ڕوو بەرووی ئەوە دەبن کە ئێمە دوای ڕابووردنی حەوت ساڵ هەمان قسەیان پێ دەڵێین .

من لەو باوەڕەدام ئەگەر دەتانەوێت ، ئێوە واشن وەك « زانیومە » خزمەتی بەریتانیا بکەن لە مەوقعی پەیوەندی نێوان عیراقو بەریتانیاوە بەو جۆرەی خزمەتی سوودی هەردوو گەلی هەردوو وڵاتو مرۆڤایەتی دەکات ، لەسەرتانە ماوەیەکی درێژتر لە عیراق بمێننەوەو کاروبارەکان بەبێ « دەلیل ـ ڕێنیشاندەر » ببینن .. بەبێ وەزارەتی ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندن ، تێکەڵی خەڵك دەبن ، سواری ئوتومبێلی تەکسی دەبن لە شۆفێرەکان دەپرسن،دەچنە ناو جوتیاران ،پرسیاریان لێ دەکەن. لەسەر شەقام سەرباز دەبینن لەوانەیە دەیەوێ بڕواتەوە بۆ بنکەکەی .. سەربازی ئاسایی لێ بپرسن دەربارەی جەنگو باری سەرنجی .. جەنگ چۆن دەبینێ .. ئەرکی خۆی بەرامبەر جەنگ چۆن دەبینێ چاوتان بە مامۆستای زانکۆ بکەوێ سەیر بکەن چۆن بیر دەکاتەوە هەوڵ بدەن چاوتان بە ئافرەتی عیراقی نەخوێنەوار بکەوێ کە تەمەنی لە پەنجا تێپەڕیوە لە لادێ یان لە شار پرسیاری لێ بکەن لەوانەیە ڕۆڵەی هەبێ لە بەرەی جەنگ .. ئەم کاروبارانە ڕاستی زیاترتان دەداتێ .. دەتانگەیەنێتە ڕیشولە بچوکەکان کە دەتوانن باری سەرنجی گەورەی لێ دروست بکەن .

کتێبی گەل

باشترە لەو حاڵەتانەی کە بەشێوازی وەڵامی پرسیار یان نووسراو بتان دەینێ .. هیچ شتێ وەك کتێبی گەل لە ژیانی زیندودا نیە وەك خۆی هەیە لە کێڵگە لە قوتابخانەو لە کارگەو لە شەقامی گشتیو لە زروفی گرانو لە زروفی ئاساییدا .. ڕاستییەکان، لە هیچ ئەڵقەیەك لە ئەڵقەکانی دەوڵەتدا خەزن نەکراوەو لە هیچ ئەڵقەیەك لە ئەڵقەکانی حزبدا خەزن نەکراوە وەك لە ویژدانی گەلدا خەزن کراوەو وەك لە عەقڵی گەلدا هەیە ، لەمە مەبەستم ئەوە نیە کە گەل توانای ئەوەی هەیە بەبێ هۆکانی تر بتان گەیەنێتە ڕاستی بەڵام کاتێ هۆکانی تربەشێوەیەکی ڕاستەقینە یارمەتی گەل دەدەن وەك خۆی دەیهێڵێتەوە ئەو بەتواناترە بۆ وەرگرتنی مانای مێژووی لەهەموو کاروانێکدا لە کاروانەکانی مرۆڤایەتی بەتایبەتی ئەوەی ڕۆژانەو سەرجەم هەڵسو کەوتی لەگەڵ دەکات .

گرنگ ئەوەیە ڕاستی ببینن

ئەمەیە پێشنیاری دەکەم .. وا بزانم بەشێوەیەکی تەواو ڕوونم کردەوە بۆ داوامان کردنو بۆ بانگمان کردن .. بەو مەبەستە نەء ، کە وەڵامتان بۆ ڕێك بخەین ... من متمانە بەمە ناکەم ، بەڵکو گەیاندتان بۆ ئەوەی پێویستە تا لەگەڵ ڕاستیدا یەکانگیر بین ، چونکە ئێمە بایەخ بە وڵاتەکەتان دەدەین ، نەك لەبەر ئەوەی وتاردەنوسن ... وتارێکی سەلبی یان ئیجابی .. ئەمە نیە .. ئەمە حاڵەتی بەشبووی بچوکە لێرەو لەوێ ، گرنگتر ئەوەیە ، ڕاستی ببینن تا هاوکاری وڵاتەکەتان بکەن هەڵە لە تەقدیریا نەکات لەوەی پێویستە پەیوەندی لەگەڵ وڵاتێکدا لەسەربێ کە بۆ ساڵانی درێژ بەردەوام بێ .

لەم بۆچونەوەو ئەو گۆڕانەی کە دەبێ ،ـ گۆڕانێکی پێویستو خواستراو نابێ ، ئەگەر یەکگرتنی حاڵەتی نوێ نەبێ لەگەڵ ژیان کە قوتابخانەی گەورەیە .. وە پێویستە گۆڕانکاریەکانمان بەپێی بزوتنەوەی بێو ئەنجامەکانی لە یەکگرتنەوەی لەگەڵ داهاتووەکاندا .. ئەگەر بتانەوێ دەرگای حاڵەتی تەقلیدی ڕۆژنامەنوسی بکەینەوە کە من حەزی لێ ناکەم ، کە پرسیارو وەڵامە .. فەرمون ...

ڕۆژنامەنووس ناو هاریمانە ، لە بەرنامەیەکدا کار دەکەم ناوی « دنیا لە کارکردندا »بە ، لە تەلەفزیۆنی بەریتانی ، دەمەوێ ئەم موناسەبەتە بە هەل بزانم ڕوخسەتان لێ بخوازم لە ماوەی چەند هەفتەیەکی کەمدا بگەڕێمەوە بۆ ئێرە لەگەڵ دەستەیەك وێنەگردا تا بەرنامەیەکی درێژ دروست بکەم دەربارەی ئەو ڕێو شوێنەی سوپاو کۆمەڵی عیراقی لەسەر دادەمەزرێنن بەپێی پێداویستەکانی جەنگو گۆڕانەکانی ، دیسان دەمانەوێ لە بەڕێزتان بخوازین کە بەشداری ئەم بەرنامەیە بکەن لەم فلیمەداو هەلی قسەکردنمان لەگەڵ بەڕێزتان هەبێ بۆ ماوەیەکی موناسب لەم فلیمەداو ئەو دەنگوباسانەی لە فلیمەکەدا دەبێ بەپێی ئەو ڕێگاو ڕاسپاردانەی کە فەرموتانو بەرچاوتان خستن .

سەرەکی بەڕێز :

بە پێخوشحاڵیەوە ..

ڕۆژنامەنووس :

زۆر سوپاس .

سەرەکی بەڕێز :

ئەگەر دەتەوێ لەو بەرنامەیەدا بم تکایە ببورە لەوەی بەڵێنت بدەمێ بەڵام دەڵێم هیوام هەیە لەناو ئەو بەرنامەیەدا بم ، واتە ئێستا پێت دەڵێم ئارەزوو دەکەم لەو بەرنامەیەدا بم .. بەڵام .. جۆری کارەکەم ... دەترسم لێرەبمو من کاری ترم هەبێ لە شوێنێکی تر ، دوای دەڵێی صدام حسین بەڵێنی داینێو بەجێی نەهێنا .

ڕۆژنامەنووس :

دەتوانن بەڵێنەکەتان بەدی بێنن و لەماوەی چەند ڕۆژێکی کەمدا کاروباری پێویست لەگەڵ وەزارەتی ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندن دەکەم .

سەرەکی بەڕێز :

بەڵێ لەگەڵ وەزارەتی ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندن.

ڕۆژنامەنووس : کاردانەوەتان بەرامبەر بازرگانی بەریتانیا لەگەڵ ئێرانو بەرامبەری بازرگانی بەریتانیا لەگەڵ عیراق چیە .

سەرەکی بەڕێز :

ئێمە لە دنیایەکی نوێدایِن ، لە پەیوەندیەکانیا، نوێ لە دەربڕینی سوودەکانیا .. کاتێ عەرەبو کاتێ عیراق لە حاڵەتی زۆرانبازی چەکداریدا دەبێ لەگەڵ هەر دەوڵەتێکی دنیا ، هەمیشە داوا لە دەوڵەتانی دنیا دەکەین کە دوو خاڵ حساب بکات ، لە هەڵسو کەوتیا دەستدرێژکاران لەهەر کویەك بن هان نەدەن عەرەبی عیراقی بن یان وا نەبن .. نوختەیەکی تر هاوسەنگی لەم پەیوەندیەدا ئەگەر پلەی سود بە مانای ستراتیژی یەکسان لە هەردوو لادا بوو بەڵام ئەگەر لە عیراق سوودی ستراتیژی ڕەوای وڵاتی / س / یان /ص/ لەبارترە لە سوودی ڕەوای لە وڵاتەکەی، تر بە حوکمی سەیرکردنی مەسەلەی سوود داوا دەکەین عیراق لەسەر ئەم ئەساسە جیا بکرێتەوەو واز لە لێپرسراوانی بەریتانیا دەهێنین لەسەر ئەساسی ئەم دوو مەبدەئە هەڵسو کەوت بکەن .

ڕۆژنامەنووس : پرسیارێکی تر دەخەمە سەر پرسیارەکەم .. ئەگەر سەیری ئەو مەعلوماتانە بکەین لە حکومەتی بەریتانیامان وەرگرتوە ، پەیوەندی نێوان بەریتانیاو عیراق ڕەسمیە ، بەڵام دورەو ... دور دەبێتەوە .. ئایا وا تێبگەین کە سەرەکی بەڕێز دەست بۆ ئەوە دەکێشێ پەیوەندیەکان گەرمو گوڕتر دەبن ..

بایەخ بە پەرەپێدانی پەیوەندن دەدەین بەشێوەیەکی هاوسەنگ

سەرەکی بەڕێز :

ئایا لێپرسراوانی بەریتانیا ئەمەیان پێ ووتی .

ڕۆژنامەنووس : پرسیارێکی دبلوماسیە ..

سەرەکی بەڕێز :

لە چەند ساڵێکەوە ، بە تەواوی لە پێنج ساڵەوە، لە هەردوو وڵاتدا ئارەزووی پەرەپێدانی پەیوەندیەکانی نێوان بەریتانیاو عیراق پەرەی سەندو وەڵامدانەوەمان بۆ ئەمە جدی بوو ، ئێستاش ئێمە بایەخ بەوە دەدەین پەیوەندیەکان وەك وتمان بەشێوەیەکی هاوسەنگ پەرە بسێنێ بەو جۆرەی سوودی عیراقو بەریتانیا بەدی دەهێنێو بۆ خزمەتی هەردوو گەلیانو لە کاری کارتێکردنی خزمەتی مرۆڤایەتیدا ، لەسەر ئەم ئەساسە چاوکەوتنمان بە پیاوانی ڕاگەیاندنی بەریتانیا دیاری کرد ، بەرلەوە بۆ پیاوانی ڕاگەیاندنی فەرەنسا ، چونکە پەیوەندیمان لەگەڵ فەرەنسا دیارترە لە پەیوەندیمان لەگەڵ بەریتانیا .

ڕۆژنامەنووس : زۆر سوپاس .

ڕۆژنامەنووس : جمیل عنر لە بەشی عەرەبی دەستەی ڕادیۆی بەریتانیا .. تا چ ڕادەیەك کۆنگرەی فاس هۆبوو بۆ بەربەستی کەرتبوون لە جیهانی عەرەبیداو تاسیری کونگرە لەسەر هەڵوێستی بەرامبەر جەنگ لەگەڵ ئێران چیبوو .

کۆنگرەی بەرزی فاس

سەرەکی بەڕێز :

بڕیارە بنەڕەتیەکانی کۆنگرەی بەرزی فاس لایەنە بنەڕەتیەکانی کۆنگرەکەی ڕاگەیاند .. بڵاوکرانەوەو بێگومان کۆنگرەی فاس لە ئەنجامەکانیا گرنگ بوو ، گرنگ بوو لە دووپاتکردنەوەی هەڵوێستی عەرەب بەرامبەر کاروبارە ئەساسیەکانو لە توانای هەر بایەخدەرێکدا بە کاروباری سیاسی هەیە هەست بە جیاوازی نێوان ئەوە بکات کە عەرەب یەکگرتوبێ لەسەر هەڵوێستێكو لەنێوان ئەوەی ناکۆكبن ، کەواتە کۆنگرە لەم لایەنەوە ئیجابیبوو ..

بەڵام لە ڕووی تاسیری کۆنگرەوە لە بڕیارەکانیا لەسەر زۆرانبازی عەسکەری نێوان عیراقو ئێران، دیسان بڕیارەکانی ئاشکرا بوو ، کۆنگرەکە ئاشکرا بوو کاتێ بابەخی کارکردنی بەپێی پەیمانەکانی جامعەی عەرەبیو پەیمانی بەرگریو ئاسایشی ناوکۆیی عەرەبی وەبیر هێنایەوە ، بەم جۆرە کۆنگرەکە ئەوەی دووپات کردەوە کە لە حاڵەتی بەردەوامی ئێراندا لە زۆران بازی عەسکەریو وەڵام نەدانەوەی بۆ کۆششە ئاشتیەکانو لە حاڵەتی تێپەڕبوونی لە سنووری دوەلی بۆ خاکی عیراق عەرەب شان بەشان عیراق دەوەستن لەڕووی عەسکەریو ئابوریو سیاسیەوە.

ڕۆژنامەنووس : ناوم گلودیایە ، لە گۆڤاری واشنتۆن کار دەکەم ، دەمەوێ بپرسم ، بەحرین لەگەڵ ئەمەریکا ڕێکەوتنی بە /١٨٠/ ملیۆن مۆر کرد، ئەمە فرۆکەی نورثروب دەگرێتەوە ، کە لەوەبەر هێزی ئاسمانی ئەمەریکا ڕەتزی کرد ، بەشێکی تر /١٨٠/ ملیۆن دۆلار ، دانراوە بۆ خزمەتگوزاری ، ئەمە مانای ئەوە بەراست بنکەیەکە دەتوانرای وڵاتە یەکگرتوەکان بەکاری بێنێ ، دەمەوێ هەستان دەربڕن ، کە ئایا ئەمە بنکەی سیەم دەبێ ڕۆژئاوا لە خەلیج بەکاری دێنێ ، من دەڵێمە سێیەم بنکە دەبێ ، بێجگە لە ڕێ ئاسانکردنی عەرەبی سعودی بۆ فرۆکەی ئاوکس کە لەوێیە .

سەرەکی بەڕێز :

لەسەرەتاوە ، کاتێ عەرەب خۆیان بەهێز دەکەن بەو جۆرەی سەربەخۆیان قایم دەکاتو وایان لێ دەکات ڕێ هەڵبژاردنیان بەسەربەستی دەربڕنو لەپاڵ دەوری مرۆڤایەتیان بەشێوەیەکی سەربەست ئێمە پێی شادمان دەبین ، بیروڕامان بەرامبەر ئەم یان ئەو ڕژێمە عەرەبیە هەر چۆنێ بێ، بۆ نموونە کاتێ لیبیا هەوڵ دەدات سوپاکەی لەبەر خاتری سەربەخۆیی لیبیاو لەبەر خاتری ئەوەی ئەو ڕێگایە هەڵبژێرێ کە نیشتمانپەروەریو نەتەوەیی خۆی دەردەبڕێ لەپاڵ دەوری مرۆڤایەتیا بەشێوەیەکی ڕاست ئێمە بەمە شادمان دەبین .

سیاسەتمان دژی بوونی بنکەی بێگانەیە

بەڵام بەچاوپۆشین لەوزانیاریانەی کە پەنجەت بۆ کێشان کە لە ڕووی ڕەسمیەوە هیچمان نیەکە ئەوە وابێو مەبەستم لەمەش مەسەلەی بنکەکانە لەم شوێن یاخود ئەو شوێندا هەبێتوسیاسەتی چەسپاوی عیراق دژی بوونی بنکەی بێگانەیە جائایا لە عیراقدا بێ کە نیەو یاخود لە نیشتمانی عەرەبدا بێت .. چونکە بێگانە بێگانە ڕادەکێشێو ..پشت بەبێگانە بەستنیش شەخسیەتی عەرەب لاوازدەکاتو بگرە لەوەش زیاتر دەڵێم کە پشت بەبێگانەبەستن شەخسیەتی پیاو لاواز دەکاتو وای لێ دەکاتپشت بە دۆخێ ببەستێ کە بەشێك نیە لە مێژووەکەیخۆیو .. بەشێك نیە لە شەخسیەتیو .. بەشێك نیەلە کرداریو .. لە هەموو لایەنێکەوە باوەڕ ناکەین میللەتان بیانەوێ بێگانە وەك بنکە لەسەر خاکەکەی بێتوئەمە سیاسەتی ئێمەیە .

ڕۆژنامەنووس ئایا مصر دەخەنە ئەو قالبەوە

سەرەکی بەڕێز ..

هەموو وڵاتێکی عەرەبدەخەینە ئەو قاڵبەوە کە لە ناو زەوییەکەیدا بنکە هەبێتجا ئەگەر ئەو وڵاتە مصر یاخود بەحرەین یان عیراقیان لیبیا یاخود یەمەنی دیموکراتی یان جەزائر یاخودهەر دەوڵەتێکی تری عەرەب بێت .

ڕۆژنامەنووس ئەی عەرەبی سعودی ..

سەرەکی بەڕێز ..

عەرەبی سعودیش ..هەر وڵاتێکی عەرەب وا لە زەوییەکەی بکات ببێتەبنکەی بێگانە ئێمە دژی ئەو سیاسەتەین .. ئەمەشیان دۆخێکی چەسپاوەو لەسەر سروشتو گۆڕانکاری پارچەپارچە ڕانەوەستاوەو بگرە لەسەر بنەڕەتی بۆچوونیمێژوویە یە دەبێ دەوری نەتەوە مرۆڤانەونەتەوەیی بێ .

ڕۆژنامەنوس مەسەلەیئەو یارمەتی پارەیە دەهێنمە پێشی کە لەجەنگدا لەلایەنوڵاتانی کەنداوەوە دەتاندرێتێ .. عیراق بۆ مەسەلەیبەرگریکردن لەخۆی قوربانی بەگیانی هەزاران لاو دەدات.. تا چ مەودایەك ئێوە باوەڕتان وایە دەتوانینقوربانیتر بدەن لەکاتێکدا وڵاتانی کەنداو قوربانی هەر بە پارە دەدەن .

سەرەکی بەڕێز ..

من وتم عەرەب لەکۆنگرەی باڵای فاسدا کۆبوونەوە بەرەسمی بڕیاریاندا کە لایەنی عیراق بگرن بەپێی ڕێکەوتننامەکانیبەرگریکردنو ئاسایشی گشتی عەرەب بۆبەرەنگاربوونەوەی مەترسی دەرەوە جا ئایا بە دارایی بێیاخود بەهێزی سوپایی یاخود لە مەیدانی سیاسیدابێتو .. بەچاوپۆشین لە بڕیارەکانی کۆنگرەی باڵای فاس ئاشکرایە کە بڵێین عەرەبییەك لە ڕووی سووپاییەوە بۆ بەرگریکردن لە سەربەخۆییخۆیو لە ئاسایشی لەگەڵ بێگانەیەکدا کەوتە زۆرانبازیشتێکی سەیر نیە کە عەرەب لایەنی بگرێو بەم جۆرەشعیراق لەگەڵ عەرەبدا لە دۆخی لەم بابەتانەدا وەستا .

بەرگری لەخۆمانو لە عەرەب دەکەین

باشە عیراق کە یارمەتی لە برایانی عەرەبەوە وەردەگرێ تەنیا بەرگری لەزەوی خۆی دەکاتو بەرگری لە خاكو لە قەوارەی خۆیو لە عەرەب ناکات ئەگەر یارمەتی نەدرێت .

وەڵام ئەوەیەو وە کە ئێمە بەرگری لە خۆمانو لە عەرەب دەکەین چەندمان پێ بکرێو ئەمەش بەچاوپۆشین لە هەڵوێستی ئەم عەرەبیو ئەو عەرەبی .. کەواتە نابێ بەرگری لە عیراق نەکەین تا ئەو دەمەی کە عەرەب یارمەتیمان دەدەنو نابێ بەرگری لە کەنداو نەکەین کاتێ کە تووشی مەترسی دەبێو کاتێ کە وڵاتانی کەنداویش یارمەتیمان نەدەنو بەلای ئێمەوە مەسەلەی بیرو باوەڕەو پاشان ئێران مۆڵەتمان نادات .. ئێران جەنگی دەوێو لەگەڵ هەموو تەقەللادانێکی ئاسایشانەدا لەسەر شەڕ دەڕواتو ئاشکراشی دەکات کە بۆچی شەڕی دەوێو دەڵێ دەیەوێ بێتە عیراقەوەو دەشڵێ دەیەوێ ڕژێم لە عیراقدا بڕوخێنێو وای بۆ دەچێت کە هەندێ ناپەسەندی سەربەتارانی لە عیراق یاخود لە بەحرەین یاخود لە کوێت دەست دەکەوێ .. دیارە دەبێ شەڕ بکەینو نەیەڵین ئێران ئەم خەوە پیسە بەرفراوانیبە دوژمنکارییە وەدی بهێنێ .

ڕۆژنامەنووس ـ ئەو گەمارۆدانەی دوورگەی خەرەجو شوێنەکانی نەوتی تری ئێران کە ئاشکراتان کرد ئەگەر کاریگەربێ ئەم گەمارۆدانەتان باشە بۆ لەوەو پێش لەجەنگدا نەکرد .

گەمارۆدانی دوورگەی خەرەج

سەرەکی بەڕێز ..

لە کارە پێویستییەکانی جەنگ نەخشەبێ یان دەسگا یاخود بەرهەمی دەستکردی مرۆڤ ئەوەیە کە تۆ هەمیشە شتی تازە بهێنێو توانات هەموو لەژێر بنمیچێکی کۆتاییدا گیرنە کەی لەبەر ئەوە شتێکی سروشتییە کە هەر قۆناغێك لە قۆناغەکانی جەنگ بەشێوەتازەو توانایەکی تازە دەهێنێتو بەم جۆرە بۆ جۆرە گەمارۆدانێکی دورگەی خەرەج کات دەستنیشان کراوە .. من پێت دەڵێم کە ئێمە تا ئێستا ئەگەر تەنانەت لە لایەنی هونەریشەوە بۆمانکرا دوودڵین لەوەی هەموو کەنارێکی بارکردن لەدوورگەی خەرەجدا وێران بکەین ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە ئەو مەسەلەیە وەڵامدانەوەی بۆ ماوەیەکیدووردودرێژ بۆ سەر دوارۆژی ئێران هەیەو لەگەڵ ئامانجە یەکسەرییەکانی جەنگیشدا یەکانگیر نابێتەوە .

ڕۆژنامەنووس .. دوو پرسیار هەیە بەڵام لام وابێ لەیەك دەچن .. یەکەم .. ئەبانضالی ئیرهابی کە ئێستا ئێوە پشتی دەگرن .. ئایابە سەرپەرشتیکردنی عیراق بوو لەو تەقەللایەی بوکوشتنی باڵوێزی (ئیسرائیل) بەهاری ئەمساڵ دای .

سەرەکی بەڕێز ..

ئێوە ئەبانضال بە ئیرهابیدادەنێنو من وای دانانێم ڕەنگە هەندێ کرداری ئیرهابیانەی هەبێتو ئێمەش ڕامان بەرامبەر بەهەموو کردارێکی ئیرهابیانە هەیە جا ئایا ئەبانضال بیکات یان یەکێکی ترو ناشمەوی بڵێم ئا یاخود نا سەبارەت پەیوەندی ئەبانضال بەکوشتنی باڵوێزی (ئیسرائیل)ەوە چونکە منڕاستییەکە نازانمو ئەگەر بشمەوێ بیزانم ڕەنگەبمتوانیایە هەر بەو ڕێبازە بگرتایە کە بەریتانیا بۆ زانینی کارێك دەیگرێو ڕەنگە بتوانێ بیگرێو پاشان دەبێ ڕاستیبڵێین .. ئەبونضال نووسینگەی لە عیراق هەیەبەڵام عیراق تەنیا وڵاتی عەرەب نیە کە ئەبونضالنووسینگەی تێدا هەبێت .

ئێمە دژی ئیرهابین

پاشان ئێمە لە لایەنیڕەسمیو کردارەوە دژی ئیرهابو دژی کردەوەیئیرهابین چونکە ئێمە بڕوامان بەوە نیە لە بواری سیاسەتدا خزمەتی نەتەوەی عەرەبو مەسەلەی فەلەستین بکات بۆ ڕەفتارکردن لەگەڵ ژیاندا ئەمە کارێکی ڕاست بێو ئێستاش ئەوەی کەلی سڵبکەم ئەوەیە (ئیسرائیل) لە جیهاندا مەسەلەیەکی ئیرهابیانە دروست بکاتو یاخود ڕەنگە عەرەبێك بەرامبەربە قەسابخانەکەی کە لە بێروت کرا ڕەفتارێکی ناهاوسەنگ بکاتو بەو شێوەیەبکات چونکە نا لەم جۆرە کردەوانە مەترسیدار دەبێ ئەمەش ئەو رقهەڵسانە جیهانییەناهێڵێ کەو بەرامبەر بە دڕندایەتییەی « ئیسرائیل »وهێزانی تر لە سەربڕینی فەلەستینییەکاندا لەناوخۆی بێروتدا دەیکەن لەبەر ئەوە ئەنجامەکانی پیاوکوشتنبەلایەن ئەو لایەن یاخود ئەم لایەنی فەلەستینیو ئەملایەنو ئەو لایەنی مرۆڤانەوە هەرچییەك بن . ئێوە لە بەریتانیا خەڵکتان هەیە پیان دەڵێن خەڵککوژو ئەمکارانەش هەرچەندە کەڵکداربێ لەلای ئەوانەی کەکار لەسەر بنچینەی دووربینی تێبگەن زۆرناخۆشە .. لەبەر ئەوە ئێمە هانی پیاوگوژی نادەینو دژی کوشتنین .. بەڵام ئەم یاخود ئەو عەرەبە هەروەکسەر لە لەندەن دەدات سەر لە عیراق دەدات ئەمەش لەبەر ئەوەی عەرەبەو دەچێتە فەرەنساو کارێکی کوشتن دەکاتو دەوترێ ئەمە بە عیراقدا تێپەڕبووە دەبێ عیراق، ئاگای لەمە بووبێو لامان وایە کە ئەمە وتەیەکی چاك نیە .. ئەگەر ئێمە لایەنی کاری کوشتنمان بگرتایە دەمانتوانی ▷

Institut kurde de Paris

دەقی کۆنگرە ڕۆژنامەنووسیەکەی سەرۆکی فەرماندە «صدام حسین» لەگەڵ نوێنەرانی ڕۆژنامەو دەزگاکانی ڕاگەیاندنی بەریتانیادا *

شی کردنەوەی ڕاست بەرامبەر ئەم کاری کوشتنەی زایۆنی دوژمن خۆی بەدەستەوەبدەین .. بەڵام ئێمەن لایەنی ئەو کارە ناگرین لەبەر ئەوەکە ئەم وەڵامە دەدەینەوە سیاسەتی خۆمان دەردەبرین‌وهەروەها نموونەی ترت بۆ دەهێنمەوە لە ئیسپانیا کارێك ڕوویداو ئێوە دەزانن کە ئیسپانیا وڵاتێکی دۆستەوڕێزی لێ دەگرین‌و ڕێزی سیاسەتی دەگرین .. هەروەك دەزگاکانی ڕاگەیاندن بڵاویان کردەوە ئەم‌کارە وتراوە لە فەلەستینی‌یەکەوە بوو پەساپۆرتی ئەردنی پێ‌بووەو بەعیراقدا چوونە ناو باڵوێزخانەی ئیسپانی پێش چوار یاخود پێنج مانگ کردووە .. پاشان لە ئیسپانیا کاری کردووە باشە ئەمە ئەوە دەگەیەنێ کە عیراق بەشداری ئەم کارە بووبێت ..

شتی تر .. دەزانن کە ئێمە ڕێزی کوێت وەك وڵاتێکی براو دراوسێ‌یەکی پێکەوە بەستراو دەگرین‌و دەستدرێژی کرایە سەر هەندێ نوێنەری دیبلۆماسی ووترا لەلایەن فەلەستینی‌یەکانەوە بووەو هەندێك لەو فەلەستینیانە بەعیراقدا تێپەڕیون یاخود پەساپۆرتی عراقیان پێ‌بووە .. ئاواش بەرامبەر بە دیبلۆماسی‌یەکانی دەوڵەتی ئەمارەتی عەرەبی کرا .. دوو دەوڵەتی عەرەبی کە ئێمە خۆشمان دەوێن‌و ڕێزیان لێ دەگرین بیر ناتوانین لەوە بکەینەوە کە مووچەخۆرانیان شایانی ئەم جۆرە کارە بن نەك لەلایەن ئێمەوە بگرە لەلایەن هەر لایەنێکی تری عەرەبیشەوە بێت .. کاتێ داوامان لێ دەکرێ باسی ئەم جۆرە کردەوانە بکەین دەڵێین یان هاندراوە یاخود لە لەنگەری دۆخی باشی خۆیدا نیە ئەگینا بۆچی ئەم کردەوەیە بەم چۆنیەتیە دژی دوو دەوڵەتی عەرەب دەکرێ .. کەواتە ئێمە دەڵێین کە خەڵك‌کوژران لە جیهاندا هەن بەواتەی ئەو خەلگانە بۆ دەربڕین لە مەبەستەکانیان ڕێبازی چەکداری تاکە دەگرن‌و .. دەتوانین تێ‌بگەین کە دۆخی هەموو بزوتنەوەیەك ئەم ڕێبازە وەردەگرێ بەڵام ناتوانین بەهیچ جۆرێك لایەنی کردەوەی ئاوا بگرین چونکە ئێش بە ئاسایشی جیهان‌و ئێش بە بزوتنەوەکان دەگەیەنێ‌و جا ئەگەر لەڕووە مرۆڤانەکەوە بۆ مەسەلەکەی لەگەڵیابین نەك لە شێوازەکەیدا نموونەیەکی ترتان بۆ دێنمەوە ..

ئێوە دەزانن ڕەنگە نەشزانن کە مخابەراتی (ئیسرائیل) چاوی بڕی‌یە زانا ئەتۆمی‌یە عیراقی‌یەکان‌و ئەو عەرەبانەی کە لە عیراقدا کاریان دەکردو هەندێکی لێ کوشتن‌و ڕەنگە هەندێکیان فەلەستینی بووبن . لیستەی ژمارەیەك لەو زانایانەیان بۆ هێنان کە هی ئەتۆمن‌و (ئیسرائیل)ین‌و ئەمانەش لیستەی تەواوبوون کاتی بەوردی تەماشامان کرد پێیان وتین دان‌پیانان‌و هاندانی ئێوەمان دەوێ بەلێدانی زانا ئەتۆمی‌یەکانی (ئیسرائیل) کاتێ دەچنە دەرەوەی ناوخۆی ئیسرائیلیشدابێ ئەمەش بۆ تۆلەسەندنەوەی « ئیسرائیل » بۆ کۆنگرە دەوڵەتی‌یەکان‌و یاخود لە زاناکانتان .. بەقسەمان نەکردن .. وتمان ئەگەر « ئیسرائیل » خوێن‌ڕێژبێ دەبێ ئێمە ڕێگەیەکی تر بگرین دووپاتی ئەوەشتان بۆ دەکەینەوە ئەو ئێشەی کە « ئیسرائیل » بە عیراقی گەیاند لەبیرمان ناچێتەوە ..

خەڵك‌کوشتن خزمەتی بیروباوەڕ ناکات

دەبێ لەدوارۆژدا یادی ئەوە بکەنەوە کە ئێمە چۆن چاڵەی « ئیسرائیل » دەدەینەوە بەرامبەر بەم کردەوەیەی دژی زانا ئۆتۆمی‌یەکانی عیراق‌و بۆردوومان‌کردنی دەزگا ئەتۆمی‌یەکانی عیراق بەڵام شێوازی ترمان هەیە .. شێوازی خەڵك‌کوشتن ئەنجامی نیەو بۆ مەودای دوور خزمەتی بیروباوەڕ ناکات لەگەڵ ئەوەشی کە دەربڕینی دۆخی دەروونی یان مرۆڤانەیە یان دەربڕی بیرەوەی من‌و تۆو خەڵکی تریشی تێ‌ی دەگات بەڵام ناتوانی خزمەتی بیروباوەڕێك بکات کە پێوانەی کار لەسەر بنەڕەتی بۆچوونی مەوداداری مێژووی دەکات هەروەها ئەبونضال تێکۆشەرێکی عەرەبەو بە عیراقدا ڕادەبووری‌و مانگێ یان دوو مانگ ڕۆژێ یاخود هەفتەیەك لەبەغدا دەمێنێتەوەو وەك عەرەبێك ڕەفتاری لەگەڵدا دەکرێ بەڵام مافی ئێمە نیەو بۆشمان نیە بێین دەست بخەینە کاروباری سیاسەتەکەیەوەو ئەمە ڕەنگە لە شوێنێکی تر بکرێ کە خوێن‌ڕێژێکی فلیپینی لە بەریتانیادا بژی‌و بچێتە فلپین یاخود ئەمەریکا بۆ ئەوەی کارێکی خوێن‌ڕشتن بکات باشە ئەمە ئەوە دەگەیەنێ کە بەریتانیا بەشداری ئەو کارەیە ئەگەر سیاسەتی بەریتانیا بەو ڕێبازەدابێت ئەوا بەشدارە بەڵام ئەگەر سیاسەتەکەی دژی خوێن‌ڕشتن‌بێ نابێ بەبەشداربووی دابنێین .

ڕۆژنامەنووسەکە کارەکە پەیوەندی بەو پرسیارەوە هەیە کە ڕوونتان کردەوەو ئەویش دەستدرێژی‌کردنە سەر دەزگا ئەتۆمی‌یەکان‌و بوو .. دەتوانن شتێکمان پیشان بدەن کە چۆنیەتی کار ڕووناك بکاتەوە بۆ بیناکردنەوەی ئەو دەزگا ئەتۆمیانەو ئایا دەستان کردۆتەوە بە بیناکردنەوەی‌و کەی عیراق دەتوانێ کە ئەو قازانجە ئەتۆمیانەی دەست‌کەوێ کە لەو دەزگایانەدا پێبکرێن .

ئەتۆم بۆ مەبەستی ئاشتی‌یانە بەکاردەهێنین

سەرەکی بەڕێز :

ئێوە ئاگادارن‌و سیاسەتی ئێمەیش ئاشکرایە کە کاتێ ئەتۆم بەکاربهێنین بۆ مەبەستی ئاشتی‌یانە بەکاری‌دەهێنین ، ئێمە هەموو ئەو پەیمانانەمان مۆر کردوە کە لەم بارەیە لە نێو دەوڵەتاندا هەیە . کە وا بوو « ئیسرائیل » لە کوورەیەکی ئاشتی‌یانەی دا و هەرچیش بکا بۆ ئەوەی کردەوەکەی بشارێتەوە ئێمە ئەم کردەوەیە هەر بە تاوانێکی وا دەزانین کە پێویستە بە پێی یاساکان سزای بدرێ چ بە پێی بۆچوونمان چ بەپێی بۆچوونی نێودەوڵەتان . ئەم مافەی خۆیشمان هەڵئەگرین‌و بەو شێوەیەی دەس‌بدا ئەمە دەردەبڕین . چیشمان کردوە دوای لێدانی کوورەکە ، ئێمە پێوەندیمان لەگەڵ دەوڵەتە دۆستەکانی جیهاندا لەم بارەیەوە کردوە بۆ ئەوەی کوورەیەکی تازە دروست‌بکەین یا ئەم کوورەیە دروست‌بکەینەوە . بەڵام تا ئیستە نەگەیشتووینەتە ئەو شتەی پێویست‌بێ ئاشکرای بکەین . بەڵام سوورین لەسەر ئەوەی بەشێکی پێشەوەی ئەم زانیاری‌یە بین بەو شێوەیەی خزمەتی گەلەکەمان و مرۆڤایەتی بکا لەسەر ڕێگای ئاشتی .

ڕۆژنامەنووسێك بێینەوە سەر شەڕ : ئێران داوای ئەوە دەکا پارەیەکی زۆر زۆری بدرێتێ لە بژاردنی زیانەکانی شەڕدا بۆ ئەوەی بگەنە ئاشتی . ئایا عیراق ئامادەیە لەسەر مەرجەکانی ئێران گفتوگۆبکا هەرچەندە خۆشی زیانەکان نەبژێرێ ، ئایا ڕێك‌ئەگەوێ لەسەر ئاشت‌بوونەوە بەو جۆرەی عەرەبەکانی برای لەجیاتی عیراق زیانەکان بژێرن ؟

سەرەکی بەڕێز :

لەبارەی ئەوەوە لایەك داوای زیان بژاردن‌بکا لەلایەکی تر ئەگەر عیراق داوای بژاردنی زیان باوەکو ئێران داوای بژاردنی زیان‌بکا بەهۆی شەڕەوە .. ئێمە ئەمە بە کارێکی سەیری نازانین .. بەڵام وا سەیری دەکەین ڕاستە یا ڕاست نیە بە پێی ئەو شێوەیەی بەکاردەهێنرێ .. ئێمەیش لەم شەڕەدا تووشی زیان بووین‌و .. ئێمەیش داوای ئەوە ئەکەین ئێران زیانەکانمان بژێرێ‌و دەڵێین بەڵگەی وامان هەیە لەسەر ئەوەی کە ئێران بەکەم جار دەستدرێژی کردوەتە سەرمان .. ئەم بەڵگانەیشمان پێشکەش بە نەتەوە یەکگرتوەکان‌و وڵاتە بێ‌لایەنەکان‌و کۆنگرەی ئیسلامی‌و هەموو ئەو لایانە کردوە کە کەوتبوونە بەینی عیراق‌و ئێرانەوە .. بەڵام هەرگیز نەمانوتوە دەبێ ئێران ئەوەندە ملیار بدا بە عیراق بەڵکو وتوومانە کۆمەڵگای نێودەوڵەتان پێویستە لیژنەیەك دابنێ بۆ ئەوەی بگاتە ڕاستی بۆ ئەوەی دەستدرێژی‌کەرەکە دەسنیشان بکا .. ئەو کاتە قسەکەمان سەیر نابێ بێجگە لەمەیش ئێمە هەرگیز نەمانوتوە دەبێ بەردەوام‌بین لەسەر شەڕ تا ئێران زیانەکانی شەڕ بۆ عیراق دەبژێرێ .

خوێنی خەڵك لە پارە خۆشەویستترە

ئەمە قسەیەکی شێتانەیەو مانای ئەوەیە ئێمە دەمانەوێ زیانی زۆرترمان لێ‌بکەوێ بە خوێنی خەڵکەوە و ئەنجا داوای بژاردن بکەین .. ئەگەر ئەقڵ پێت بڵێ – پێویستە لەسەرت کە زیانت تووش نەبێ‌و ئەنجا داوای ئەوەبکەی کە دوڕانووتە .. ئەم قسە بێ ڕێوجێ‌یە هی ئێرانی‌یەکانە .. وەك لە هەموو بارێکی ژیانا بێ سەروپێن . ئەوان ئەڵێن ئێمە بەردەوام دەبین لە شەڕا و ملیارەهای تریش لە دەست دەدەین‌و خوێنی زۆرتری خەڵکیش ئەڕژێنین .. وا دیارە خوێنی خەڵکیان لا گرنگ‌نی‌یەو ملیارەهایان لا گرنگترە .. بەڵام لای ئێمە خوێنی خەڵکی لەم ملیارانە گرنگترە .. لەگەڵ ئەوەیشدا دەڵێن ئێمە لەسەر شەڕ بەردەوام‌دەبین تا عیراق زیانەکانمان دەبژێرێ‌و نایشیانەوێ کەسێ بکەین بە حەکەم .. کە وابوو ئەم مەرجانە مەرج نین بەڵکو داسەپاندنن هەروەك یاسا دەڵێ .. یانی لایەك دەیەوێ بارێکی نارەواو سەیر بەسەر لایەکی تردا داسەپێنێ . ئێمە گاڵتە بە ئەقڵی وا دەکەین و هیچ نرخێکی بۆ دانانێین‌و ئامادەیش نین بە شێوەی گفت‌وگۆ لەگەڵیا بجووڵێینەوە . ئەوەی ئێمە بە نامەی نووسراوو بە هەڵوێستی ئاشکرا داوامان‌کرد ئەوەیە کە ئێمە ڕازین بەوەی دەوڵەتان بکەونە بەینمان‌و بڕیاری ئەوە بدەن کێ دەستدرێژی‌کەرە پاش ئەوەی هەموو بنج‌وبنەوانی ئەم ناکۆکی‌یەی بەینی عیراق‌و ئێران سەیربکەن .. ئەو کاتە ئەگەر دەرکەوت کە عیراق دەستدرێژی کردوە ئێران مافی ئەوەی دەبێ داوای زیان بژاردن بکا .. ئێمە ئەم بابەتە بەو جۆرە تێ دەگەین .

● ماویەتی ●

نوێنەری سەرەکی فەرماندە پاشماوە

هەروەها نوێنەری‌سەرەکی پێشەوا صدام حسین بەڕێز وطبان ابراهیم کۆبوونەوەیەکی لەگەڵ بەڕێزان پیاوە ئایینی‌یەکان‌و سەرۆك‌و ئەندامانی ئەنجومەنی ناوەندی گەلی‌پارێزگای دهۆك کرد بۆ گفت‌وگۆکردن لەبابەت باری‌ئابووری‌و کۆمەلایەتی‌و خزمەتگوزاری‌ی پارێزگاکەوپێویستی‌یە جۆراوجۆرەکانی دانیشتوانی .

بەڕێز وطبان ابراهیم ئەوەی دووپات‌کردەوە کە سەرکردایەتی حزب‌وشۆڕش‌و لە سەرەوەی هەموویانەوە پێشەوا صدام‌حسین گوێ‌یەکی تەواو بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌ی کوردستان دەدەن بۆ ئامادەکردنی هەموو جۆرەپێویستی‌یەکانی ژیانی سەربەست‌و سەربەرز بۆڕۆڵەکانی گەلی کوردمان لە ژێر سێبەری شۆڕشی ١٧ – ٣٠ی تەمووزی مەزندا .

نوێنەری سەرەکی پێشەواڵەو وتارەیدا کە لەو کۆبوونەوەدا دای‌و بەڕێزان‌ارشد زێباری وەزیری دەوڵەت‌و نامق رقیب محمدپارێزەری دهۆك‌و هاوڕێ ئەمینداری نهێنی شوعبەی‌حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە دهۆك‌ئامادەی بوون ستایشی ئەو پێشوازی‌یەی کرد کە جەماوەری ناوچەکە بەرامبەری بڕیارەکانی ئەم‌دوایەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی‌ی شۆڕش‌دەریان بڕی‌و کە تیایا هەڵوێستی توندو پتەوی‌خۆیان پیشاندا بۆ ڕاوەستان دژی هەموو ئەوپیلانانەی کە ئیمپریالیزم‌و نۆکەرەکانی‌و لە پێش‌هەموویانەوە ڕژێمی کینە لەدڵی ئێران دژی وڵاتەکەمان‌ڕێکی دەخەن بەتایبەتی ئەو شەڕە دوژمنانەیە کە ڕژێمی‌ئێران دژی گەلەکەمان هەڵی‌گیرساندوە بە یارمەتی‌زایۆنیزم‌و خایەدەکانی نەتەوە وەکو اسدو قذافي .

لەبەر ڕووناکی شەڕی عیراق‌و ئێراندا

ئێرانی دۆزەخ

نەبەز

– ١ –

ئەووڵاتەی ناوی ئێرانەو کەوتۆتە ڕۆژهەڵاتی وڵاتەکەی ئێمەو ئیستا ، دەستەیەك نەفام‌و تینو بەخوێن ڕشتن ، خۆیان سەپاندوە بەسەر چارەنووسی ئەوگەلانەی تیایدا دەژین ، بەوبارەی ئیستایەوە ، بەرەو کوێ دەڕوات ؟ !

دوا ژمارە، کە هێزە بەرهەڵستکارەکانی ئێران رایان گەیاندوە ، دەڵێت : یەك ملیون‌و نیو خەڵکی ئێران لە دەرەوە دەژین‌و خۆیان لە دۆزەخی نەفامە خوێن‌خۆرەکانی تاران ڕزگارکردوە ، لەپێشەوە ، بەم‌ژمارەیە دەست‌پێ‌دەکەین ، بۆ ئەوەی قەوارەی ئەوکارەساتە تێ‌بگەین لەو وڵاتەدا ڕوودەدات ؛ بەتایبەتی ئەگەرزانیمان، زوربەی ئەوانەی لەدەرەوەن، ئەوانەن ، دەوری دیاریان هەبووە ، لەو شۆڕشەی شای ڕوخاندو هیوای پاشەڕۆژی سەربەستی بە گەلانی ئێران دەدا .

ئێران ، یەکێکە لە وڵاتەکانی جیهانی سێ‌یەم ، گەلانی ئێران لەبارێکی فرە دواکەوتوو نەهامەتیدا دەژیان‌و تا ئیستاش ، بەم‌پێ‌یە هەمیشەو بەردەوام ، یەکێکە لەو گوشانەی دنیا ، کە دەلاقەی خۆپیاکردنی چەندان سەری پیلانگێری هێزە چاوبرسیەکانی نیایەو زەویەکەی مەیدانە بۆ زۆران‌بازی خاوەن هێزەکان ، سەرنجدانیکی وردو زیرەکانەی ئەوەی ئیستا لەو وڵاتە ڕوودەدات ئەوەمان بۆ دەردەخات ، کە ئێران ، لەبەرنامەی پیلان‌و زۆران‌بازی هێزە گەورەکاندا نوختەی دەست‌پێ‌کردنە بۆ دابەشکردن‌و دەست‌بەسەراگرتن‌و لرف‌لێدانی نێوان ئەو هێزانەو دواکەوتویی ئەو بارەی ئێران‌و گەلانی ئێرانی تیایە ڕێگای بۆ ئەم مەبەستە خۆشکردوە .

– ٢ –

هەندێ لە کورت‌بنیەکان ، کە لە زەمانی شادا هەر بە ڕووکەش سەیری ئێرانیان دەکرد ، وا دەهاتە بەرچاویان کە یەکێکە لە وڵاتە پێشکەوتوەکانی دنیاو لەرادەی وڵاتە ئەوروبایە پێ‌گەیشتووەکاندایە ،

شاو دەستەو دایرەکەی‌و بەهاوکاری ئیمپریالی ئەمەریکا ، ڕووکەشەکەیان وا ڕەنگ کردبوو ، هەتا هەندێ‌جار بەرچاوی دوورنیەکانیشی تەم‌ومژاوی دەکرد . بەڵام لەڕاستی‌داو بە پێ‌ی ئەو نەخشە درێژماوەیەی لە دام‌ودەزگاکانی ئیمپریالیدا بۆ ناوچەکەو دژی گەلانی ناوچەکە سازکراوە ، گۆڕانەکانی بەرەو پێشەوە دەبێ لە ڕووکەش تێ‌پەڕنەکات ، لەبەر ئەوە ، لەماوەی ١٧ ساڵەی حوکمی‌شادا ، هیچ گۆڕانیکی بەرەوپێشەوە مرۆڤ‌و پێ‌گەیاندنی مرۆڤی نوێ‌ی نەگرتە خۆی . کە ئەم کەلێنە لە خۆیدا ئەو دەلاقەیەیە خومەینی‌و تاقمەکەی‌و بە پێ‌ی نەخشەیەکی دانراو بەیارمەتی هێزە چاوبرسیەکانی دوژمن بە پێشکەوتنی ناوچەکەو گەلەکانی لێوەی خۆیان کرد بە ناوشۆڕشە گەورەکەی گەلانی ئێراندا .

ئەو حوکم ڕایانەی خۆیان دەکەنە داردەستی بەدی‌هێنانی چاوبرسیەتی هێزەکانی دەرەوە ، هەمیشە هەوڵ‌و تەقەللای ئەوە دەدەن ، گەل چاو نەکاتەوە ، لەوڵاتێکی وەك ئێرانیشدا ، کە فرە نەتەوەو ڕەگەزو مەزهەبی جیاجیای تیایە ، هوشیار بوونەوەی هەر نەتەوەیەکیان نزیك بوونەوەیانە لە پاشەڕۆژی بەختەوەریان لەبەر ئەوە ڕژێمی گۆڕ کراوی شا لەماوەی ١٧ ساڵەی تەمەنیا بەپێ‌ی نەخشەیەك کە بەیارمەتی ئاغاکانی دانرا بوو ، کاری وا دەکرا گۆڕان لە ڕووکەش بەولاوە نەگرێتەوە . بەملیونەها لەپێناوی بەدی هێنانی ئەم نەخشەیەدا خەرج‌کرا ، لەبەر ئەوە کە دەچوێتە ئێران کەسانێکی زۆرت دەدی بە دوا بەرگی هاوچەرخەوە ، بەڵام کە لەگەڵیا دەدوای وەك ئاگای نەك لە دنیا نەبێ ئاگای لە دەورو بەری خۆشی نەبوو ، جا ئەگەر ئەمە بەڵگەی نەخشەیەکی دانراو بۆ بە دوا کەوتویی هێشتنەوە نەبێ چی تر دەکەیەنێ ؟ دیارە شتی نوێ‌و نهێنی نادرکێنین ، کە دەستەڵاتی ئیمپریالی تەنیا لە هوشیاربوونەوەی گەلان دەتۆقێ ، بۆیە لەو وڵاتانەی جیهانی سێ‌یەمدا ، کە خۆی دەکات بەناویانداو نۆکەرو دەستەودائرەی خۆی زامن دەکات نایەڵی هیچ گورانێکی بەرەوپێشەوە لە ڕووکەشی دەرەوە زیاتر تێپەربکات . هەر لەم ڕێگایەشەوە ، ڕێگای مانەوەی باری دواکەوتویی‌و ناهوشیاری ناوخەڵك توانیان زەفەر بە شۆڕشی گەلانی ئێران بەرن‌و خومەینی جادووگەرو تاقمە بەخوێن‌تینوو نەفامەکەی بسەپێنن بەسەر ئەنجامی ڕەنج‌و قوربانی ئەو گەلانەدا .

– ٣ –

تاریکی مانگ لە ئێوارەوە دیارە ، هەموو وردبینك‌و خاوەن فیکری پێشکەوتوی ڕاست‌گوی سەر بە ئاوات‌و خواستی گەلان لەناوچەکەدا دەیزانی خومەینی‌و تاقمەکەی بۆ ئەوە هاتوون دوزەخی ئێران زیاتر پڕ ئازارو ئەشکەنجەو نەهامەت بکەن‌و دوای ئەوەش ببنە داردەستی بەجێ‌هێنانی خواستەکانی ئیمپریالی جیهان‌و دەرگاکردنەوە لە بەردەمیاندا لەناوچەکەدا .

تاکو ببکەنە مەیدانی جێ‌ی‌دەستەڵاتی خۆیان ئەوەبوو ، دوایی کەوتنە ناو گەلانی ئێران‌و کوشتن‌و برین لە ناویانداو بەتایبەتی قەلاچۆکردنی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران ، خومەینی‌و تاقمەکەی پەردەیان لەڕووی ئەرکی دووەمی خۆیان هەڵماڵی‌و کەوتنە پەلاماری وڵاتانی دراوسێ ، بەهەڕەشەو بە پیلان‌و **تا گەیشتە ڕادەی بەرپاکردنی شەڕ لەگەڵ وڵاتەکەی ئێمەدا عیراق‌و بەم جۆرە هەموو پەردەکانی ڕووی ڕژێمی چەپەڵی ئێران دڕا .**

Institut kurde de Paris

وتەی لابەرە

بخوێنی بەرێز !

وا بەشانازییەوە ژمارە (٦٥٧)ی رۆژنامەکەمان کەوتە بەردەستی بەرێزتانەوە، وەکو لەیەکەم ژمارەیەوە گفتی پێدابوون کە هەردەم لە خزمەتی ووشەی پیرۆزی کوردیدا بێت ، بێگومان ئێستاش هەروەها لەسەر ئەو رێیەوە دەڕوات و هەوڵ دەدات هەموو بەشەکانی ئەدەب و هونەرو زانست بە سەربکاتەوەو نەیەڵێ کەلەبەر بکەوێتە هیچ بەشێکیانەوە . رەنگە لە ژمارەکانی سەرەتادا جۆرە پێشکەوتنێکی تەکنیکی چاپەمەنی یا هەڵسەنگاندن و رێکخستنی لاپەڕە بەم جۆرەی ئێستا نەبووبێت ، بەڵام ئەوەتا وەکو دەبینن ئێستا لاپەڕەی هونەر سەربەخۆیەو، راست سەربەخۆیەو ، ئافرەت و خێزان ... هتد .

ئەم لاپەڕەیەی بەردەستیشت کە تایبەتە بە ئاسۆی هونەر ، هەموو باس و خواستەکانی هونەرپیەن و خواستنی هونەرمەندانی کوردن .. ئینجا لەبەرئەوەی خزمەتەکەمان زیاتر بە دڵی بخوێنی کوردبێت ، داوا لەهەموو ئەدیب و هونەرمەندانی کورد دەکەین کە هاریکاریمان لەگەڵدا بکەن و هەموو بەیەکەوە دڵسۆزانە چاکی کارو خزمەت بکەین بەلاداو کون و کەلەبەرو کەلێنەکانی ژیانی هونەری گەلەکەمان پربکەینەوە داواو ئاواتمان بۆ هەموو هونەرمەندان ئەوەیە کە گرنگی سەرەکی بدەن بە هونەری خۆماڵی خۆمان و لەپاڵ هونەری خۆماندا دەست بدەینە گۆڕین ...

بەداخەوە زۆربەی ئەدیب و هونەرمەندان ئێستا توشی نەخۆشی (الترجمه) گۆڕین بوون و هەرکە داوای مەقالێکیان لێدەکەیت خێرا دەست دەدەنە گۆڤارێکی عەرەبی و یا کتێبێك و باسێك دەگۆڕن و دەینێرن ، ئەی باشە کەکار بەم جۆرە بڕوات ، ئەی ئەدەب و هونەری گەلەکەی خۆمان کەی زیاتر وەدەرکەوێ و بەرەوپێشتر بڕوات ...

لەکۆتاییدا هیوادارین لەقسەکانمان زویر نەبن و رۆژنامەی هاوکاری و دەزگاکەشی هی هەموو نوسەرو ئەدیب و هونەرمەندو رۆشنبیرانی کوردەو هیوامان بەرزە هەموو پێکەوە بتوانین دەستی خزمەت و هەوڵدان بۆ ووشەی کوردی درێژبکەین .

● حمە صالح ●

هونەری دەستکردی میللی
جۆلایی و کارە رەنگینەکانی جۆلا

جۆلایی لەناوچە جۆربەجۆرەکانی کوردستاندا پیشەیەکی دێرینەو هەر لەکۆنەوە خەڵکی کوردەواری توانیویانە بەتەون و جۆلایی گەلێ کەرەسەی نوستن و مافوورو جل و بەرگ دروست... کەن و لەگەڵی شارو دێهاتی کوردستاندا دەزگای جۆلایی هەبوە .

بەرە جاجم و پۆپەشمین و قالی و بەرماڵ و چۆغەیان دروست کردوەو ئێستاش ئەم پیشەیە ماوەو لەگەڵێ ناوچەدا وەستای باش هەن کە ژیان و گوزەرانیان بە جۆلایی بەسەر دەبەن ... شایانی باسە لە شاری سلێمانیدا ئێستاش گەلێ جۆلا هەن و توانیمان چاومان بە یەکدوانێکیان بکەوێ و ئەم گفتوگۆیەیان لەگەڵدا بکەین :

سەرەتا بەدیدەنی یەکی دووکانی جۆلایی وەستا عزیز .. عزیز خدردەستمان بە گەشتەکەمان کرد ... وەستا عەزیز سالی ١٩٢٨ لەگەڕەکی کانێسکانی شاری سلێمانی هاتۆتە دنیاوەو وەکو خۆی روونی کردەوە دەوری بیست ساڵ بەڵکو زیاتریش دەبێ کە خەریکی کاری جۆلاییە ... ولەوەستا تۆفیقی برایەوە خێری جۆلایی بوەو هەر وەکو بۆی باسکردین وەستا تۆفیقی برایشی لەوەستا عەلییەوە فێری جۆلایی بوە کە ئەو وەستا عەلییە وەستایەکی باش بوەو خەڵکی هەورامان بوە سەبارەت بە پرسیارێك دەربارەی ئەو کەرەسانەی کە دەزگای جۆلایی لێ پێك هاتوە وتی : کەرەسەی جۆلایی بریتییە لە چەند شتێك :-

١ - لادار : ئەو دەزوو داوانەی پێوە چەسپ دەکرێ کەوا دەکرێن بەجاجم و بەرماڵ و پۆپەشمین .

٢ - دانە : پارچە چنراوەکەی پێوە دەچنرێ ...

٣ - جاوپێچك : پارچە چنراوەکەی پێوە دەبەسترێ.

٤ - چۆلەکە : ئامرازێکە بەدانەکەوە بەستراوە .

٥ - خەرەك : بۆ تێوەدانی پارچە چنراوەکە بەکار دێ .

٦ - پێچاڵ : چاڵێکە نزیکەی مەترێکی چوار گۆشە قووڵ و پان دەبێت و جۆلایی تیادا درێژ دەکات ...

سەبارەت بە پرسیارێکیش دەربارەی ئەو شتانەی کە وەستا عەزیز دروستی دەکات لە وەڵامدا وتی : من تەنها بەرماڵ دروست دەکەم ... بەڵام جاران چۆغەی چاکیشم دروست دەکرد ... ئێستاوازم لە چۆغە دروستکردن هێناوە چونکە بەن و داوی مەرەز دەسناکەوێ و هەش بێ زۆر گرانەو دەبێ دوای دروستکردنی بەگرانی بیفرۆشین و کەم کەسیش هەن بەو نرخەی بکرن کە زەرەرو زیانی تیا نەکەین ...

سەبارەت بە هەقدەستی دروستکردنی بەرماڵێکیش لەوەڵامدا وتی : هەقدەستی دروستکردنی بەرماڵێك چوار دینار دەکات و بەرماڵ هەیە سادەیەو هەیە دوو سێ رەنگ دروست دەکرێ ...و ئەو بەرماڵەی دروستی دەکەم بەن و داوەکەی لەو کەسەوە وەردەگرم کە دەیەوێ بەرماڵی بۆ دروست دەکەم ... مەسەلەی سادەیی و رەنگداریی بەرماڵەکەشی خاوەن بەرماڵ خۆی دیاری دەکات ... ئەگەر بەنی سادە بێنێ بەرماڵی سادەی بۆ دروست دەکەم و ئەگەر بەنی رەنگاورەنگ بێنێ بەرماڵی رەنگاورەنگی بۆ دەکەم ... ئەنجا دوای ئەو چووین بۆ دووکانی جۆلایی وەستا عەلی شەریف حەمە مراد ... ئەم وەستا تەمەنی دەوروبەری -٨٠- ساڵێك دەبێ و وتی (پۆپەشمین و بەرماڵ و جاجم دروست دەکەم)و جاران ساڵی رانك و چۆغەیشم دروست دەکرد ... لە وەڵامی پرسیارێکیشدا دەربارەی ئەوەی کە بۆچی وازی لە دروستکردنی شاڵ و چۆغە هێناوە وتی : لەبەر ئەوەی خوری و داوی مەرەز نەماوەو دەسناکەوێ و ئەگەر هەش بێ بە گرانی دەفرۆشن... ودەبێ ئێمەش دوای ئەوەی کە دەیکەین بەشاڵ بەگرانتری بفرۆشین و کە بەگرانیشی دەفرۆشین کەم کەس لێمان دەکڕی ئەگەر بەنرخی جارانیش بیفرۆشین زەرەری لێدەکەین .. لەبەر ئەوە وازمان لەدروستکردنی شاڵ هێناوە ... ئەنجا نەختێ بیری کردەوەو وتی :-٣٠-سی -٤٠- چل ساڵێك لەمەوبەر بەشێ قاتێ رانك و چۆغە ... شاڵی باشم دروست دەکرد بەسەدودوانزە -١١٢- فلس بەڵام ئێستا زۆرزۆر گرانە .. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەگەر مەرەز دەسکەوێ خەڵکی وا هەن کەحەزیان لە جلی کوردی لەشاڵ دروستکراوەو نرخەکەی با گرانیش بێ هەردەیکڕن و لەبەری دەکەن چونکە جلێکی جوانەو لەگەڵ سرووشتی ناوچەکەدادەگونجێ ...

دەربارەی ئەوەی کە جۆلایی لە کێوە فێر بوە ... وەستا عەلی وتی : جۆلایی لەوەستا شەریفی باوکمەوە فێربووم و باوکم وەستایەکی زۆر چاك بوە ...

دەربارەی وەستا باشەکانی ناوچەی سلێمانیش وتی : لە سلێمانیدا گەلێ وەستای باش هەبوو کە لە جۆلاییدا کاری رەنگینیان هەبوو بەڵام بەداخەوە ئەو وەستایانە مردوون ... لەوانە : (وەستا قادری میسری و مەلا سابیرو حاجی محیی الدین و وەستا ئەحمەدی کێلەیی) ئەنجا وتی : لەراستیدا دەستکردی جۆلایی ئێستا وەکو جاران باش و رەخت نیەو ئەتوانم بڵێم زۆربەی کارەکان رەمەکین و سەرپێیی دروست دەکرێن و ئێستا خەڵك لەباتی جاجم و پۆپەشمین بەتانی بەکاردێنن چونکە بەتانی هەرزانترەو بە ئاسانی دەسدەکەوێ ...

سەبارەت بە دەسکەوتی رۆژانەی خۆیشی وتی : ئەگەر بەباشی ئیش بکەم و خۆم زۆر ماندوو بکەم سوپاس بۆ خوا رسقی ئەورۆژەم بە زیادەوە دەردەکەم و من تەنیا جۆلایی دەکەم و ژیانی خۆمی بەباشی پێدەگوزەرێنم ... بەڵام بەراستی لەبەر پیری ئێستا ناتوانم وەکو تافی لاویم ئیش بکەم و ئەوەندەی جارانی زووم خۆم ماندوو بکەم ...

لەدواییشدا ناوی یەك دوو جۆلای باشی شاری سلێمانی هەڵدا لەوانە: وەستا صالحی کوڕی وەستا ئەحمەدی کێلەیی و وەستا عیزەت ... لەراستیدا جۆلایی پیشەیەکی رەسەنی کوردەوارییەو هیوادارین بنماڵە جۆلاکان هەموویان نەوە لە دوای نەوە ئەم پیشەیە وەرگرن و بیپارێزن ... با ئەم هونەرە رەنگینە کوردییە کە پیشەیەکی کەلەتووری رەسەنی کوردییە لەناو نەچێ ... با هەمیشە جاجمی رەنگاورەنگ و پۆپەشمینی رەنگین و قالی و بەڕەو گلیمی گولدارا ماڵەکانمان برازێنێتەوە .. سەڵاو لەو دەست و پەنجانەی کە جاجمێك یا پۆپەشمینێك دروست دەکەن ... سەڵاو لەو کەسانەی هونەرو پیشەی جۆلایی دەپارێزن ... و نایەڵن لەناو بچێ ...

نووسینی نووسینگەی هاوکاری
لە سلێمانی
لطیف هەڵمەت

ئەکتەرو تەلەفزیۆن

ئامادەکردنی
محمد عبدالرحمن زەنگنە
ستانسلافسکی لە ئامادەکردنی ئەکتەردا دەسنیشانی ئامانجی سەرەکی ئەکتەری کردووەو نووسیویەتی :-

پێویستە ئەکتەر ژیانی ناوەوەی خەڵکی دروست بکاو لە قاوغێکی هونەریدا ئاشکرای بکا ، لەم کاتەدا تەنها ئەوە نییە نواندنی رووکەشی دەرەوەی ئەو دەورە کە پێی هەڵدەسێ ، بەڵکو پێویستە هەموو ئەو سیفاتە مرۆڤایەتیەی تێدا هەبێ تاکو لە مەیانی ئەو دەورەی پێی هەڵدەسێ چی لە دەروونیدایە ، دەری بخات . ئەکتەر لە ناخیدا هەموو زانین و تاقی کردنەوەی کۆنی خۆی هەیە ، ئەم زانینە کە دەیبزوێنێ بە جوڵانەوەو دەنگ؛ .

ستلانسلافسکی لەسەر ئەمە زیاتر دەڕواو قۆناعەکانی تاقی کردنەوە لە مرۆڤدا بەچەن خاڵێك دەس نیشان دەکا :

١ - تاقی کردنەوەی سەرەکی .

٢ - هێشتنەوەی تاقی کردنەوە لە مێشکدا .

٣ - گەڕانەوەو یادکردنەوەی تاقی کردنەوە بە هەموو لایەنەکانیەوەو ئەو بارو دۆخەی کە چواردەوری داوە .

٤ - پەنا بردنە بەر ئەو تاقی کردنەوە سەرەکی یە بۆ رووداوەکان .

٥ - هەڵچەرخاندنی رووداو بۆ ئەو شتە هەست پێ کراوانەی کە پێویستە .

ئەمانە پێویستی سەرشانی ئەکتەرن چ لە سەر شانۆ یا لەبەردەم تەلەفزیۆن یا سینەمادا ، چونکە لەم دەمەدا دەبینین ئەکتەرەکان زیاتر بەرەو نواندنی تەلەفزیۆن دەڕۆن و تەلەفزیۆنیش زیاتر سەرنجی بینەر رادەکێشێ و دەپرسین ، بۆچی بینەر زیاتر تەماشای تەلەفزیون دەکات ؟ بەتایبەتی تەمسیلی-ی تەلەفزیۆنی . ئایا ئەمە باسەکەیە ؟ یان دەرهێنان ؟ یاخود نواندن ؟ .

بە بیرو رای من ، نواندن جێگایەکی گەورە دەگرێتەوە لەلایەن بینەرانەوە ، تەنها ئەکتەری لێهاتوو دەتوانێ دەقی شانۆگەرێکەو هونەرێکەی بگوێزێتەوەو کار بکاتە سەر بینەران . بە پێچەوانەوە ئەکتەری بێ توانا ناتوانێ سەرنجی بینەران راکێشێ بەلای خۆیدا هەرچەندە ئەو دەقە شانۆگەرییە نرخێکی بیرو هونەری هەبێ .

ئەم جۆرە بایەخدانەی ئەکتەر پاڵمان پێوە دەنێ کە دەربارەی دەوری ئەکتەر لە تەمسیلی تەلەفزیۆنیدا بدوێین .

باش ئەوەی کارێکی تەلەفزیۆنیمان بینی و ئەکتەرەکان توانییان دەسەڵاتی خۆیان تێدا بیشاندا .

لەو کاتەوە تەلەفزیۆن داهاتووە ، ئەکتەر لەو بووارەدا ئەکات و دەنگ و جوڵانەوە سوودی لە تاقی-کردنەوەی کۆنی وەردەگرێ پێویستە لەسەر ئەکتەر ئەو ئەرزە تازەیە بوەستێ و ئەو شتە هونەری بە پێویستە بکات لەناو ئێستدیۆداو لەقتەی زووو چیرۆك و چەند ئەکتەرێك و دیکۆری سووك و ئەکتەرەکانیش پێویستە زۆر وردبین بن لەکاتی نواندن و بەدەس و بەدەم و چاوو بە نەرمی لەش و لەقسە کردنا تەعبیر لە جوڵانەوەو تەمسیل بکەن .

قسە کردن لە تەلەفزیۆندا جیاوازییەکی تەواوای هەیە لەگەڵ سینەماو شانۆدا ؛ ئەکتەر لەسەر شانۆ پێویستە لەسەر دەنگ و جوڵانەوەی زل بێت و دەبێ زۆر ئاسایی بێت کە قسە لەگەڵ دانیشتوانی هۆڵ دەکا .

ئەکتەری سینەما لەسەر پەردەی سینەما دەبینین خۆی لەخۆی زلترو دەنگی گەورەتر دەبێ ئەمەش لەبەر ئەو کەسانەی کە لە هۆڵی سینەمادا دانیشتوون و لەم پەڕو لەو پەڕی هۆڵەکەدا گوێیان لێ بێ .

ئەکتەری تەلەفزیۆن جەماوەری تایبەتی هەیە یا بینەرێکە یا دوو ، یا لەدوو زیاترو چەندەها جار ئەو دیمەنە لەبەردەمیا دووبارەو سێ بارە دەبێتەوەو پێویستە بە قسەی ئاسایی بێت و زاڵ بێت بەسەر جوڵانەوەو تەعبیر کردن لە قسەکانی و لەقتەی نزیك و دوور .

هەروەها لە تەلەفزیۆندا جۆرێکی تر هەیە لە جوڵانەوەدا ئەویش تەعبیر کردنی دەم و چاوەو وێنەی ئاشکراو روون و جوان . ئەکتەری تەلەفزیۆن دەبێ زانابێ لە زمانی و لە « الملامح » . تەلەفزیۆن دەبێ زاانابێ لە رەخنەگری فەرەنسی ناسراو « دیدرۆ » دەڵێ « تەعبیر کردن بەگشتی وێنەیەکی هەستەو ئەو ئەکتەرەی لە وێنە نەزانێ ئەکتەری بەسەزمانە » پەردەی تەلەفزیۆن پێویستی بە هێمن و دوور لە شتی دەستکرد هەیە ، ئەوشتەی بەقسە ناتوانرێ تەعبیری لێ بکرێت پێویستە بەدەم و چاو تەعبیری لێ بکرێ .

لەگۆڤاری ((فنون))ەوە
بەدەستکارییەوە
کورت کراوەتەوە ژمارە (١٩٧)

● **عەشق و خاك و خۆشەویستی .. بۆتە ئیلهامێکی پیرۆزو مەسەلەیەکی مەزن لە کارە هونەرییەکانی کچە کوردی هونەرمەند ((دلڤین حسن حسین)) ...**

رەنگدانەوەی تابلۆکانی حەزی ئەو کیژۆلە لادێییە کوردەوارییانە نیشان دەدات کە سەوداسەری دڵدارەکەیان و بۆنی مێخەکە خۆرسکەکانی چیایی دەیانباتەوە بۆ مێژوویەکی پاك و عەشقێکی ئازایانە ...

● « دلڤین » بوخچەی کۆچەرێتی خۆی لە رۆژگارێکدا بۆ هونەری تەشکیلی کردۆتەوە کە هێشتاکە شاخە سەوزەکانی « شەنگارێ » بە روخساری پێدەکەنین ، لە دونیایەکی بێگەردا نەخشەی دەیان دیمەنی رازاوەی ئەم سروشتەی کێشاوە ...

چاوە گەشەکانی منداڵان و مۆسیقا پڕ لە چێژەکانی خوڕەی کانیاوەکان و بوکی یەکشەوەی کوردستان و شەوینی شوانکاران و هۆبەو رەشماڵی خێڵی جافان ، ئەمانە هەمووی جلیتی عەشقبازانەی فلچەی دەست و پەنجەی « دلڤین »ی کچە کوردی هونەرمەندە ...

● لە رۆژگاری ساڵی ١٩٧٨دا هۆڵێکی بچکۆلانە کۆمەڵێك تابلۆی ئێسك سوکی « دلڤین »ی بەخۆیەوە گرت ، بۆ ماوەی چەند رۆژێك وەك تاقانەیەکی هەر زۆر خۆشەویست ، لە باوەشی گەرم و گوڕی هونەردا خۆی دۆزییەوە ... چەپڵەی ریزو ئافەرینیان بۆ لێدەداو لە دەفتەری یادگاردا ، شیعرو پەخشان و هەستی خۆشەویستانەمان بینی ... گرنگ « دلڤین » بۆ یەکەمین جارو لە جیهانی پان و بەرینی ئەم هونەرە خوێن شیرینەدا چاوەکانی هەڵهێناو تیای سەرکەوت ...

● هەمیشە لەگەڵ خەم و یادگارو شتە خۆشەکانی ، بەرهەمە رازاوەکانی هونەرمەندانی کورد « محمد عارف .. دارا محمد علی » دەژی و خۆزگەی ئەوە دەخوازێ کە بە بەردەوامی بەرهەمەکانی هونەرمەندان ببینێ ... رامبارنت ... سلفادور دانی ... مایکل انجیلو بەسەر قانڵەچی هونەری تەشکیلی دەزانی لە ئەوروپادا ... بەردەوامیش حەزدەکات لەگەڵ رێبازی قوتابخانەی ریالیزمیدا بژیت ...

● بۆ بەشداری کردنی کچان لە هونەری تەشکیلیدا رایەکی تایبەتی هەیە دەڵێ (لەناو کچانی کوردا ئەو بەهرەیە کەمە ، دەتوانین بە پەنجەی دەست بیژمێرین ، بەڵام نابێ وابێت ... چونکە مادام هەموو شتێك لە گۆڕاندایە ، دەبێ ئەو بەهرەیەش لە گۆڕاندبێ بەرەو پێشخستنی ...) رایەکی تری هەیە بۆ خۆ رۆشنبیرکردنی کچانمان .. دەڵێ ! رێزم بۆ کچانمان ، بەڵام دەربارەی خۆ رۆشنبیر کردن، دەبێ کچانمان ئەوراستییە بزانن کە نزیك بوونەوە لە هەندێك لایەتی (ئەنتازییەت) قەت رۆشنبیرییەت نابەخشێ ، بەڵکو هەست-کردن و توانەوە لەناو کتێبە بەسوودەکان و تێگەیشتن و تێڕوانین مرۆڤایەتی بۆ مەبەستێکی گونجاو ئەمە رۆشنبیرییەتێکی راستەقینەیە ...!!

● خەج و سیامەند و قەڵای دمدم ئەو دوو داستانە مێژوویییە گەورەیەی کورد ، ئاوات و پرۆژەیەکی گەورەی « دلڤین »ی هونەرمەندن ، نیازی وایە لەیەك پێشانگادا بە چەند تابلۆیەکی سەرکەوتوو بیاننەخشێنێ و وەك گێڕانەوەیەك لەهونەری تەشکیلیدا ئاشنای ئەم دەوروبەرەی بکاتەوە ... ئەمە نیشانەی زیرەکی هونەرمەند .

ناظم دلبەند
نووسینگەی هەولێر

عەشق و خاك و خۆشەویستی

لە تابلۆکانی "دلڤین" هونەرمەندا

Institut Kurde de Paris

ولاتــە یەکگــرتووەکانی ئەمریکا ، بــە دوو قــۆل دەچێت بەگــژ گــەلی فەلەستیندا .

تۆلی یەکەم ئەوەیە کــە هــەر یارمــەتی ئاشکراو ڕاستەوخۆو بڕاوە (٣) هەزار ملیون دۆلار چەکو یارمەتی دەدات بــە قــەوارەی زایونیــەکان ، هــەروەکو ئەمسال ڕاستەوخۆو ئاشکرا داوای سێ هەزارو ســەد ملیــون دۆلاریــان باربوو یارمەتی لە ئەمریکا کرد کە هەزارو نۆ سەدی بۆ چــەك تەرخان بکرێتو ئەوی تریش باربووی ئابوری بێت ، وەکو سالی پێشوش هەر ئەم سێ هــەزار ملیــون دۆلارەیان وەرگرت ، ئەمە ، جگە لەوەی کــە لــە باربوەکــانی تری ئەمەریکا ، هەر بــەشە زۆرە کــانی بــەر زایونیستەکانی دەکەوێت ئینجــا بــەناوی پیتاکــەوە ڕێکخــراوە زایونیستەکانی ئەمەریکــاو هــاوکارو هــاوبیرورا پەروەردەکرنی ئەفســەرو ئەمەریکاییەکانی بــە هەموو ناوێکەوە پیتاك بۆ «ئیسرائیل» کــۆ دەکــەنەوە . ئینجــا یاریدەدانی چــەکو تفــانی جــەنگیو پێ گــەیاندنو پەروەردەکردنی ئەفســەرو شارەزا کــردنی ئــەندامای لەشکری ئــەم قەوارەیە ، شــان بەشــانی لەشــکری ئەمەریکا خــۆی بــەڕێوە دەڕوات هــــەروەهــــا دامــەزراندنی کارخــانەو فابریقەی چەك دروســت کردنیان لــە ئاستیکدا بــۆ دادەمەزرێنن کە نەك هــەر بەشی خۆی بکاتو بەس بەلکو بتوانێت یارمەتی ئەو هاوکارو دۆســتانەی ئەمــەریکاشی پێبدات کــە ئەمەریکا خــۆی لەبەر گەلێ هــۆی سیاسیو دیبلوماسی ڕوی نەیەتو بۆی نەکرێت ڕاستەوخۆ چەکیــان بداتێ وەکو حکومەتی ئەفریقای خــوارو وەحکــــومەتی بینۆشێتو تایوان .

بەکــورتی هەرکاتێــك ئەمەریکا دەست لەیاریدەدانی ســەربازیو ئــابوری «ئیسرائیل» بکێشێتەوە ئەم قەوارەیە هیــچ دەسەلاتێکی بەدەستەوە نامێنێت لــەوە بــەولاوە کــە ئاش بــەتالی لێبکات .

بەلام کە ئەم کورتە باسەی قۆلی یەکــەم دەخەمە پێش چاو هەر بۆ ئەوەیە کــەقۆلی دووەمی باســەکە ناتــەواو دەرنەچێت ئەگینا ئەم باســە دەربارەی قــولی دووەمی بەگژدا چوونی ئەمریکایــە دژی گــەلی فەلەســتین کەبناغــەی دیبلوماســیەتی ئەمەریکای لەم کۆڕەدا لەسەر داڕێژراوە .

جارێ هــەر لەسەرەتای پــەیدابوونو دامــەزراندنی « ئیسرائیلەوە » لەخــاکی داگیرکراوی گەلی فەلەستین دا دەزگــاکانی پڕوپاگەندەی ئەمەریکا دەستیان کردووە بە داڕشتنی **چــەند ووشەیەکی نوێو** ئێســتاش هــەر بەردەوامە بۆ ناونانی هــەموو ڕوداوو کارەساتێك کە دەست درێژکەرانی تەل ئەبیب بــەم گەلە زۆر لێکراوەی دەکەن .

بــۆ نمــوونە نــاوی **بەناگرووئاسن** داگیرکــردنی خاکی فەلەستینو بەربەرەکانی توندو تیژی ئەم گەلەو بەشی زۆری نەتەوەی عــەرەب دژی زایۆنیستەکان خاوکراوەتەوەو ناوی لێنــراوە **تــەنگو**

چەلەمــەیرۆژهــەلاتی ناوەڕاست بەم ووشە سەیرە داتاشراوە سەرپۆشێکی ڕەشی تاریك دراوە بەسەر ئــەم خەباتــە سەختــەی گــەلی فــەلــەســتیندا دژی چەوساندنەوەو داگیرکــردنو خوێن ڕشتن .

وەدەزگاکانی پڕوپاگەندەی ڕۆژئاواو هــەندێ دەزگای وولاتەکانی ئەمەریکای لاتینیو ئاسیاو ئەفەریقاو تەنانەت هی هەندێ وولاتانی عــەرەبیش وەکــو توتی ئــەم ووشەیە دەلێنــەوەو لەئەشــکەوتی پڕوپاگەندەی ئــەمانەدا پــڕ بەگــوێ دەنگ دەداتــەوە هەروەکو لــەم دواییــەدا داگیرکردنی بێروتی پایتەختی لوبنــانی عەرەبیو پەلاماردانی فەلەستینو لوبنانی‌یە دەستە چەپی‌یەکانیان ناو نــا **تەنگو چەلەمەی بیروت .**

ئەم ناوانانە لەوە دەچێ کە کۆمەلە خەلکێکی دانیشتوانی بێروت لەســەر ئاوو کارەبا بەشکردن لێیان بووبێت بــە دەمەقالو ئاژاوەو خــەلکی بێروت ئینجا وردە وردەو بە خێرخواش وەکو فلیپ حەبیب کەوتبنە بەینەوە ئەم برایانــە لەگــەل یەکتــری ئاشــت بکەنــەوە ! دیبلوماسی‌یەکانی ئــەمــەریکاو کاربەدەستانی وەزارەتی دەرەوەی ئــەم دەولەتە بەهــەموو جۆرێك تێدەکۆشن کە پلە بەپلە گەلی فەلەستینو هاوکارە عەرەبەکانی تر لــەپلەی سەرەوەش ئامانجــە ڕەواکانی گــەلی فەلەستین بهێننە خــوارەوە بەجۆرێك کە ئەم گەلە نــەك هــەر ئەمەریکا بەتاوان بارە سەرەکی‌یەکە نەزانێت بەلکو وەکــو لایەنێکی خێرخــوای یاریدەدەری گەلی فەلەستینو دۆستی مافی مرۆڤایەتی بێتە بەرچاو !!

ئەگەر سەیرێکی هــەولو تەقەلاکەی پێش پەلامارەکەی لوبنــانی فلیپ حــەبیبی نوێنــەری ڕۆنالد ریگــان سەرەکی ئــەمەریکا بدەین ، ئەم ڕاستی‌یەمان بەتەواوی بۆ ڕوون دەبێتەوە ، هەر لــە سەرەتاوە فلیپ حــەبیب بلاوی کردەوە کە بۆیە هاتۆتە ناوچەی ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست تاکو ناوبژی هێزە **ناحەز بــە یەکەکانی ئــەم ناوچەیە بکات** وەکــو « ئیســـرائیل »و فەلەســتین وەتــەنگو چــەلەمەی ڕۆژهــەلاتی ناوەڕاست بەگفتوگۆ لا بــەلا بکات ماوەیەك وەکو مەکۆ لەم لا دەچوو بۆ ئەولاو لــەولا دەهــات بۆ ئــەم لاو نــاو بەناویش بــە دەزگــاکانی ڕاگەیاندنی ڕادەگەیاند کــە تافەلەستینی‌یەکان مافــی بوونو مانی « ئیســرائیل » نەسەلمێنی ئەمەریکا لەگەلیاندا دانانیشــێتو گفتوگــۆی ڕاستەوخــۆیان لەگــەلدا ناکات ، ئەمە بێ ئەوەی ئــەم داوایەش لــە « ئیسرائیل » بکات بەمەرج کە ئەویش دەبێ ڕێکخراوی ڕزگاری هێنــەری فەلەســتین بەڕێکخراوێکی تاقانەو ڕەوای گەلی فەلەستین بزانێتو دەست لەناوو ناتۆرە لێنانی هەلگرێت .

ئینجا لەپڕ بلاوی کردەوە کە کار گەیشتۆتە ڕادەیــەك ئیتــر ناتوانێت ئــەوەی بەخەیالدا نەیێت کە سوپای « ئیسرائیل » هێرش ناباتــە ســەر لوبنان ، وەهێرشیش لەسەر ئەوەی کە سێ کەسی نادیــار تەقــەیان لەبالیۆزی « ئیســرائیل » لەلــەندەن کــردووەو نــاو بــەناویش دانیشــتوانی فەلەستینی داگیرکراو بەهەندێ چالاکی

لــە بــەر ڕووناکی ڕووداوەکاندا

چاوەڕاوەکانی ئەمــەریکاو گەلی فەلەستین

حلمي علي شريف

بچــوکی شۆڕشــگێرانە هەلدەســتن لــەجەلیلی ژورو .!!

دوای ئەوە « ئیسرائیل » بەم‌ناوەوە پــەلاماری لوبنــانو فەلەستینی‌یەکانی دانیشتووی لوبنانی‌داو کەوتە کوشــتو کوشتاری ئەم گەلە دەربەدەر کراوە لێ‌قەوماوە تا گەیشتە ئەوەی سوپای « ئیسرائیل » بــەناوی چــل کیلۆمــەتر دورخستنەوەی فــەلەستینی لە جەلیلی ژوورو گەیشتە پەنا بیروت ئینجا خێرخوای ناوبژی کــەر فلیپ حــەبیبی نوێنەری ڕونالد ریگان هاتەوەمەیدان بەلام بــە چ ناوێکو لــەژێر چ پەردەیەکــدا ؟! بێ‌گومان دەبو بەناوی ئەوەوەو بۆ ئەوە بێت کــە زایۆنیستەداگیرکــەرەکان بەسزای تەواوەوە پاشەو پاش بیرێنەدواوەو تۆلەیــەکی ئەوتۆیان لێبکرێتەوە کــە جارێکی تر بیــر لــەدەست درێــژی نەکەنەوە !! کــەچی لەبریتی ئەمە هات بۆ چارە سەرکردنی **تەنگوچەلەمەی بیروت** واتا بۆ داپۆشینو لەبیر بردنــەوەی ئــەم هەموو دەست درێژیەجانەوەرانەیەی «ئیسرائیل»وە بۆ خەلات کردنی بەوەی کــەیەکــەم هەنگاو چەکدارەکانی فەلەستینو هاوکارەکانیان لەبێروت فڕێ بدرێنە دەرەوەی قۆناغی بێ‌هەراو هوریا هەموو فەلەســتینو هاوکارەکانیان دەربەدەری خــاکی لوبنــان‌بکرێنو لوبنــانیش وەکــو میســری ئەنوەر ســادات‌پەیمانی ئاشتی لەگەل تــەل ئــەبیبودا بــەســتێتو پێوەندی‌یەکی دۆســتانەی دیبلوماسی بخرێتە جێگــای خەباتی چەکدارانە دژی ئــەم داگیرکەرە خوین ڕێژە . واتاوشــەی **تەنگو چەلەمەی بێــروت جێگای خــەباتی چەکدارانەی لوبنانی پێ پــڕ** کرایــەوە ئــەم هەنگاوەش‌بەبەرچــاوی دەولــەتانی عــەرەبو هەموو دەولەتانی دنیاو نەتەوە یەکگرتووەکانەوە جێگر بوو پاکی وێران کاری بێروتی ڕۆژئاواو بەشی زۆری لوبنانی خوارووو دەربەدەری کردنی سەدان هەزار کەسو لەناوبردنی دەیان هەزار کەسی بێ‌تاوان وێران کردنی دەیان هەزار خانوو خێوەت بــەتارەترین چــەکی ولاتــە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا .

ئینجا هەنگــاوی دوای‌چارەکردنی تەنگو چەلەمەی بێروت یان ڕاســـتتر دەرکردنی ڕێکخراوی ڕزگاری هێنەری فەلەستین لــەبێروت ئاوازی ناســازی بێگانــە بەدەر لــە لوبنــان‌لــە گــەروی ناپاکی فلیپ حەبیب بەیارمەتی بلوێرژەنــە کۆنەپەرستەکانی عــەرەب بەرزبووەوە وە فەلەســتینو هاوکارە عــەرەبــەکــانو داگیرکەری « ئیســرائیل »لەلایەك سوپای تاوانبــاری لەلایەکی‌ترەوە وەك یــەك‌خرانە یەك لی تەرازووەوە . وەهەمیشە « ئیسرائیل » بەپارێزەری خــاکی خــۆیو ئەمەریکاش بەکۆتری ئاشتی‌وپیاوی ناوبژی‌کەری خێرخــوا لــە دەزگاکانی پڕوپاگەندەی‌ئەمەریکاو هاوکارەکانیــا دەخرانــە پێش چاوی ڕای‌گشتی دنیا . ئەمە لەلایــەك لــەلایەکی ترەوە وردە وردەپڕوپاگەندە بۆ ســوپای داگیرکەری « ئیســرائیل »بلاو دەکرایەوە کە ڕزگارکەری لوبنان لە بێگانە تاقە هێزە کەبتوانێت ســەروەری

ســەربەخۆیی ولاتی لوبنــان مسۆگەر بکاتو لەدەســت درێژی‌تەماعکارانی دراوسێو دور بپارێزێت .

ئالەم کاتەدا پەردە لەسەر شانۆی کوشتنی بەشــیر جومــەیل هەلــدرایەوەو « ئیسرائیل » ئەمەی بەهەل زانی بۆ سەربڕینو کوشتنی چەند هەزار فەلەستینی‌یەکی بێ‌تاوانی دەربەدەرکراوی ناو خێوەتگاکانی ســەبراو شاتیللا. ئەمەریکای تاوانبارو هاوکــاری « ئیسرائیلیش » کەوتە پینەکردنی ئەم تاوانــە کە گوایە بڕوا نەکردن بــە قــەوارەی زایۆنیستەکانو دەســت هەلنەگرتن لــە بەکارهێنانی **توندو تیژی** لــە ڕۆژهەلاتی ناوەڕاستدا ئــەم کردەوە **ناحەزانەیەی** لێ پەیدا دەبێت !

ئەمە جگە لەوەی کــە دەزگــاکــانی ڕاگــەیاندنی ئەمەریــکا خەبــاتی گــەلی فەلەستین لە پێناوی دەست خســتنەوەی خاکی زەوت کراوی خۆیانا خســتۆتــە قالبێکەوە کــە گوایا عەرەب چــاوی بــەو خاکە پــانو بەرینەی خۆی تێر ناخــوات چاوی بڕیوەتە بســـتێك خاکی جولەکە کە هــەزاران ساڵە لێیان داگیر کــراوەو ئێســتا بــە خوێنی جگەرو ڕەنجی شان دەســتیان کەوتۆتەوە !!

ئینجــا دوای پــەردەی یەکەمی شــانۆکــەی ســەرەکایەتی لوبنــانو هەلبژاردنی ئەمین جومەیل لەجیاتی بەشــیر جومەیلی بــرای پــەردەی دووەم پاککردنەوەی لوبنان لە هەموو هێزێکی شۆڕشگێڕی چەکدار کە ئێستا سوپای لوبنــان لە بێروت بەشێکی بەیارمەتی هێزە گوایە ناوبژی کەرەکەی ئەمەریکاو فەرەنساو ئیتالیا جێ‌بەجێ دەکات . بێ‌گومان کاربەدەستانی ئەمەریکــا لەســەر ئەم ڕێگایە دەڕۆن بەڕێــوە تا لوبنــان بــۆ « ئیسرائیل » ئارامو کشو مات دەکەنو بــۆ ئەمەریکاش دەبێت بەماستی مەیو تۆزی شــۆڕشــگێڕێتی لی بەرزنەبێتەوەو زۆر ئاشکرایە کە ئامانجی ئەم قۆناغە ئــارام کردنی سنوری فەلەستینی داگیرکراوەو بەرز کردنەوەی پەرزینێکی پۆلایی قایمە کــە دەرزی‌یەکی لێوە نەچێتــە ژوورەوە پەنجەی ســەربازێکی « ئیســـرائیلی » پێ بڕوشێنرێت . نیاز لــەم هــەنگاوەش ئــەوەیــە زایۆنیستەکان بکرێن بەهێرش

بەرو ڕێگای دەســـت پێش‌کەری‌یان هــەبێتو فەلەستینو عەرەبیش بــە خۆپارێزو هەمیشــــە هەلبدرێتە دەســـت « ئیســرائیل » چ کاتێك بەچاکی بزانێت شالاو بەرێتە سەر عەرەب .

پاش ئەم قۆناغە ئینــر قۆناغی جێ‌بــەجێ کــردنی پرۆژەکەی ڕۆنالد ریگان دێتە پێشەوە کە وەزیری دەرەوەی ئەمــەریکا ، عەرەب بــەوە دەترسێنێت کە لەدەســت چــوونی جێ‌بــەجێ‌کردنی هەلێکی گەورەی بێ‌هاوتا لــە دەست دەداتو لەلایــەکی تریشەوە هێزەکانی ســەر بە ئیسرائیلی دانیشــتووی ولاتی ئەمەریکاش بەوە دلنیا دەکات کــە ئەم پرۆژەیــە دەستکاری ئەکــرێتو بۆ هەموو لایەك هەیە لەســەر دەستەمۆکردنو سمارتەکردنی وتووێژ بکەنو بەم لاو بەولادا هەلگیرو داگیری بکەن . هەر لەپال ئەم پرۆژەو پیــلانو ڕاهێنانی نەتەوەی عــەرەبدا خێرا خێرا ســــەرەکی ئەمەریکاو وەزیــری بەرگریو دەرەوەی ئەمــــەریکــا زایۆنیستەکانی «ئیسرائیل»و ئەمەریکاو ولاتــانی ڕۆژئــاوا دلنیادەکەن کە سیاســـەتی ئــەمــــەریکا دەربــارەی «ئیسرائیل» هەروەکو جاری جــاران وایــەو ئەمــەریکا بەفرمانی ســەرشانی خۆی دەزانێت کە ئاشــتیو ئاســایشی « ئیسرائیل » بپارێزێت .

واتە لەهەر شــەڕێکدا « ئیسرائیل » ســەرکــەوت ئــەوا دەبێت بــە پاڕانەوەو پشی پشیو خەلات کــردن هەندێ شتی لەژێر دەست دەرهێنرێتەوە دەریو ئەگەر ژێریشی کەوت ئەوا ئەمەریکا کوتوپڕ فریای دەکــەوێتو لەتەنگو چەلەمە ڕزگــاری دەکات .

بە کورتی دیبلوماسی‌یەتی ئەمــەریکا دەربارەی ناکۆکیو شــەڕە سایکولوجی‌یەدا بەرپەرەکانی نێوان نــەتەوەی عــەرەبو زایۆنیستەکان بناغەی لەســەر ڕاهێنانی نەتــەوەی عــەرەب بەبوونو مانی « ئیســرائیل » دامــەزراوەو ئینجــا گەشەکــردنو پێشکەوتنی بــەداماڵینی زەوی تــازەی عــەرەبو بەزۆر بــەخــاکی داگیرکــراوەوە لکانــدن . وەپایەی ئەم دیبلوماسی‌یەتەش دوای یاریدەدانی بەچــەکو پــارە کــەلکی یەکــەمی قوچەقــانی‌یە گــــوللە

هاوێژەکەی ئەمەریکایــە دژی عەرەب ، شەڕێکی ڕێکوپێکی سایکۆلۆجی‌یە کە (سی. ئای. ئەی) نەخشە کێشـــێتی بەیارمەتی ســـەدان زاناو پسپورو شـــارەزایانی ئەمەریکایی کــە ووشــەی **داگیرکرن** دەکــەن بە تەنگو چەلەمەو دوژمنایەتی دەکــەن بــە **ناحەزو** کوشـــتو کوشتاری بێ‌تاوانان دەکــەن بە بەکارهێنانی توندو تیژی و فەلەستین دەکــەن بــە **ڕۆژهــەلاتی ناوەڕاستو** عەرەبی فەلەستین لە لوبنان دەکەن بە بێگانەو نۆکــەرانی « ئیسرائیل » لە لوبنــان دەکەن بەهێزی دەســتە ڕاست یان ڕاســـتڕەو دوژمنــایەتی دەکــــەن **بەناحەزی .**

وە لەژێر پــەردەی ئــەم کەشان بەشانی تازەتریــن فڕۆکــەی جەنگیو ژێــر دەریــاییو تــانــكو تــۆپو ســـاروخ بەیارمەتی کاربەدەستە کۆنەپەرستەکانی عەرەب هــەنگاو بەهــەنگاو بــەرەو جێ‌بــەجێ‌کــردنی ئامانجەکانی ئــەمــەریــکاو « ئیسرائیل » دەڕۆن بەڕێوە گومان لەوەدا نی‌یە کــــە

جێ‌بەجێ کردنی ئەم پیلانــە ڕەشە ســـامناکە نەك هەر نەتەوەی عەرەب لە ئامانجــە ســـەرەکی‌یەکانی خۆی دور دەخاتــەوەو دەستکەوتــە نیشتمانیو دیموکــراتیو نەتەوەیی‌یەکانی پێشویشــی بەفیڕۆ لەکیس دەدات بەلکو هەڕەشە لە ئامانجی هــەموو گەلانی ناوچەکەش دەکــات بۆیە گەلانی عەرەبو هێــزە پێشکەوتن خوازەکانی لــە هەمــوو کاتێــك زیــاتر پێویستیان بــە ڕاچلەکاندنی هۆشی مێشك هەیە کــە تۆزێ غافل بوونو پشـــت بەخەلك بەستنو چاوبەستن لە خۆیان بتەکێننو هورووژمی شۆڕشگێڕانــەی نەتەوایەتی پێشــکەوتن خوازانــەی شەستەکانی عــەرەب لــە چوارچێوەیەکی تازەی گونجاو لەگەل دنیای ئەمڕۆمــانــدا بەرنە ســەر ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو کۆنەپەرستانی عەرەب وەخۆیانو پیلانــە گلاوەکــانیان بــە لافاوێکی کاریگەری بێ‌ئامــان ڕابمالنو تۆلەی ئەو ژنو مندالو پیرو لێقەوماوانەی خێوەتگاکــانی ســـەبراو شـــاتیللایان لێ‌بکەنەوە .

بــەرەو ڕووناکی

لە مێژووی دێرینی میللەتاندا بکرە لە چەرخی ئێستاماند گەلێ ڕووداوی سەیر سەیر ڕووی داوەو ڕوو دەدات ...

دیسان ناوی کەسانی سەیر سەیریش تیایا تۆمار کراوە ...

ئەو ڕووداوانە لە لاپەڕەیەکی ڕەشی مێژوودا خۆیان مەلاس داوە ...

بۆ عیبرەتو بۆ نمونە یاد دەکرێنەوەو دەبنــە مایەی داخو ئەفسوسو حەسرەت ..

سەبارەت بە خیانەتکاریانو کردەوەی خراپیان بەرانبەر بە میللەتەکانیان ..

بوونەتــە هۆی ڕاگــرتنی پێشــکەوتنو بەرەوپێشەوەچوونی ئەو میللەتانە ..

هەرچەند خۆیانیش باش زانیویانە بــە کۆتایی خۆیانو بە حەتمیەتی سەرکەوتنی میللەتو نەمانو لە ناوبردنی هەموو جۆرە کۆسپو تەگــەرەیەکی ڕێگای پێشکەوتنی میللەتان ..

ئەم جۆرە نمونانە لە مێژووی ئێراندا گەلێــك زۆرن گەر بەراورد بکرێن لەگەل میللەتانی تریشــدا دیسان دەلێین هەر زۆرترە ..

میللەتانی ئێران بە درێژایی مێژوویان تووشی جەورو ستەمو باری ناخۆشیو زولمو زەبــری پاشاکانیان بوون ..

ڕەزا شاو کوڕەکەیو دوای ئەوان خومەینی‌ی کەلەکەباز کە ئێستا لەگەل تاقمە بۆگەنەکەیدا لــە ئێران حوکم دەکەنو ئێرانیــان خستۆتە بــارو دۆخێکەوە تا ئێستا بە درێژایی مێژووی ئێران میللەتانی ئێران بەم چەشنە نەژیاون .. برسێتی .. نەخۆشی .. هەژاری ڕیسوایی ، بێ‌بەش‌کــردنی خەلکی لە ئاسانترین مافیو ئەم جۆرە حاکمانــە دەچنە ڕیزی ئەو حاکمانە کەوا مێژوو لــە لاپەڕە ڕەشەکانیدا باسیان دەکاتو کردوینەتــە نمونەیەکی خراپو چەپەل کە بوونەتە کۆسپو تەگەرە بەرانبەر بە پێشکەوتنی میللەتانو مرۆڤایەتی ..

فواد حسين احمد

نووسینگەی هەولێر

دوای بڕیارە مێژوویی‌یە مرۆڤایەتی‌یەکەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شــۆڕش بۆ لێبوردنی کوردەکان لەوانەی کە ڕایان کردبو ، زۆر لــە هاوولاتیان ، لــە هــەموو شارەکان دلشادیو شانازی خۆیــان بەرامبەر بەم بڕیــارە مەزنە دەربڕی کە نیشانــەی وەفــاداری ئــەنجومــەنی سەرکردایەتی شــۆڕشو هاوڕێی تێکۆشەر صــدام حسین ـ ی دەربڕی بەرامبەر بە کوردەکان .

ئــەوەبو لــە ڕۆژانی گەڕانەوەی برا کوردەکــان ، ڕۆژنامەی ـ هاوکــاری ـ چاوی بە هەندێ لەو برایانــە کەوت .

● **کــاك محمد هادی ابــراهیم لــە وەلامی پرسیارێکدا وتی :**

بەبۆنەی بڕیاری لێ بوردنی کوردەکان :

گــەڕانــەوە باوەشی نیشتمان

★ کاتێ گوێم لەم بڕیارە مێژوویی‌یە بو ڕاســتەوخۆ ڕووم کردە یەکێ لــە مەلبەندەکانی ســەربازیو لەوێ دووبارە هەستم بــەوە کردەوە کــە ئەوپــەڕی بەختەوەری دام دەگــرێ چونکە پێویستە لەسەر هەموو هاوولاتیەك بەقەدەر توانــای خــۆی قوربــانی بۆ ئــەم نیشتمانە بدات .

● **کاك خســرۆ عزیز دەربارەی هەســتی خۆی بەرامبــەر بــەم بڕیــارەی سەرکردایەتی شۆڕش وتی :**

★ یەکەم جار نیە کــە تێکۆشەر صــدام حسینو هاوڕێیانی پارتو شــۆڕش وەفاو دلسۆزی خۆیان بــۆ کورد دەربڕن ، بگرە ئــەو دەسکەوتە مەزنانەی لــە کوردستاندا بەدی هــاتوون زیاترە لــە ناوچەکانی‌ترو

ئەمەش نیشــانەی بایــەخ پێدانی سەرکردایەتی شۆڕش دەرئەبڕێ بۆ هاوولاتیــانی کوردستان کە سالانێکی دوور پێش لە دایك‌بوونی شــۆڕش دەیانئالاندو بێ‌بەش بون لەو دەسکەوتە گرینگانــە ، بــەلام کاتێ شۆڕش بەرپابو تاوەکو ئیمڕۆش هەر بەردەوامــە لــە بەخشش .

● **کاك محمد خضر لــە وەلامدا وتی :**

★ خوا لــە قورئــانی پیرۆزدا چەند جارێك ئــەوە دووپات‌دەکاتەوەو دەفەرموێ کە ئەو مرۆڤەی لە یەکێــك دەبوورێ مەزنە ، بڕیــارە مێژوویی‌یەکەی ئەنجومــەنی سەرکردایەتی شۆڕشیش بۆ لێبوردنی کوردەکان نیشانەی ئەو هەســتە مرۆڤایەتی‌یــە پیرۆزەیە ، چونکە ئەم بڕیارە دەرگایەکی نوێی لەبــەردەم ئەو هاوولاتیانەدا کردەوە کە دیسانەوە بێنەوە باوەشی

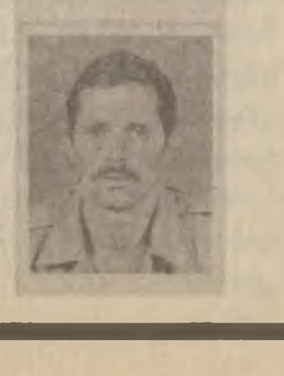

نیشتمانو بەشداری لــە پێشکەوتنو بنیــات نانی‌دا بکەن .

● ئــەو بڕیــارە مێژوویی‌یە ســەرکردایەتی شــــۆڕش لە وێژدانی مرۆڤــایەتی‌یەوە هەلقولاوە ، چونکە دیســـانەوە چاوی ڕوژمنــانی کوێرکردەوە ، ئەوانەی کە چاویــان بــە دەســـکەوتە پیرۆزەکانی سەرکردایەتی شـــۆڕش هەلنایەتو نایانــەوێ ببێنن ئەم وولاتە بەردەوامــە لــە پێشکەوتن .

● هەزار سلاو لەوانەی ئەم بڕیارە مێژوویی‌یەیــان دەرکردو ڕێگەیــان لەبــەردەم هاوولاتیانی کورد کــردەوە سەرلەنوێ بەشداری لــە خزمەتی وولاتی پیرۆزمــان بکەنو بگەڕێنەوە بۆئەو ئەرکە پیرۆزە بۆ ئــەوەی بــەخوێن دەسکەوتەکانی شــۆڕش بپارێزین .

Institut Kurde de Paris

باری سەرنج

دەربارەی ڕەخنەی هونەری

○ علي كريم امين ○

پێشەکی

ئامانجی سـەرەکیم لـەم کورتە باسەدا ئەوەیە کە هیچ نـەبێ لـەم ڕۆژە ناسـكو نالەبارەی هونەرە شییرەخۆرە تازە بەخـۆدا هاتوەکـەی ئێمەدا ، کەم تا زۆر چـەند سەرنجێك دەربارەی ئیشـی هونەری دەربڕم‌و بە داخەوه ئەوە بڵێم کە بە هۆی نەبونی شارەزایان لە مەیدانی ڕەخنە گرتنی هونەری لە ناوماندا ، ڕادەو پلـەی هونـەریی هونـەرمەندانمـان چـەند هاتۆتە خوارەوه .

ئـەمڕۆکە کوڕوکـاڵە هونەرمەندەکان بـە پـەلە کـەتونەتە سـەرەکاری تەکانپێدانی بەرەوپێشـەوه چـوونو چـاویان بڕیوەتە جم وجۆلیکی پێشکەوتوخوازانە کـە سەرباسی تابلۆکانیـان ئەگـەرنە چوارچێـوەی بیروباوەڕی خۆماڵیمیانو لە بنەوانو سەچاوەی زانستو ئەلسـەفەو خوورەوشتی جوانی دێرینمانـەوه ، بـە جۆمال کراوی چـەندان جۆگەمان بۆ لێ هەڵئەبەستن بۆ پاکژ کردنی کۆنو تازەمانو کردوکۆشییمان لـە بڕشت ئەدەن بـە مەبەستی گەیشتن بە کاروانی هونـەریی دەرو دراوسێی دوورو نزیکمان .

منیش ، لە دڵو دەروونێکی پاکەوه ، کە هونەرمەندی کورد هەست بە خۆی بکاو چاوی لە ئایندەوه بێتو شان لـە سـەر داهێنانی هونـەری ڕەسەنی کوردی دابداو پشت ئەستوربێ بەو داهێنانەی کە نرخی هونەری تێـدا دەنگ دڵێربێو ، دەستی دابێتە باڵی ڕاستیو بـەرز کـردنەوەی ئاستی هونەریی ... ئـەم باسەم پێشکەش کردن .

نوێشکێك دەربارەی ڕەخنەی هونەری

- بەشی یەکەم -

- ١ -

جیهانی هونەر ، جیهانێکی سـەرنج ڕاکێشـەره ... جوانە ... دڵفڕینـە ... ئەفسـوناویە ... سـێ سوارچاکی تێدایە . یەکەمیان هـونەرمـەندە :ـ هـەر هونەرمەندەی لە لای خۆیەوه سـوار چاکێکەو ئەگەرێو ناسرەوێ و ئامادەیەو سـوره لەسەر داهێنانو بەرهەم‌هێنانو سودگەیاندن بە ژیانی ئاڵۆزو کـەنفت کـراوی هاوزمانو هاو وڵاتیەکانی ...

دوهـەمیان بینـەره :ـهـەرچـەند دەروازەی پیشانگایەك دەخرێتە سـەرگازی پشتو دەنگو باسی بڵاو دەبێتەوه ، دەنگی یەك بـەیەکیان دەداو ئەو سەری دڵ بێ‌خۆشکردنیان دیار نەبێ ،ساتێ زووتر وەك دڵخوازێك بە دیداری شاد ببنو چاویان بە دەستو پەنجەی ڕەنگینی هونەرمەندەکە ڕۆشن بێتەوه،سا ئـەمە خوایە هیچ نەبێ کارامانە خشتێکی ناو کـورەخشتەکانی هونەری خستبێتە چینە دیواری ئاسۆی هونەری- تازەی - بە دڵو بـە گیان بناغە دراوەکەی نیازو خوازی هونەرەوه .

سێ هەمیان ڕەخنەگرە :ـچونکە ڕەخنەگرتن لە خوێدا کـارێکی شیکردنـەوەوهەڵسەنگاندنو ڕێ نیشاندانە بـۆ بـە یەکتـر گەیاندنی هونەرمەندو بینەر ، لەگـەڵ یەکـەمدا ئـەڕواتو بـۆدووهەمی ڕون دەکاتـەوه ، نامـە گـەیاندن سـوك کردنی قورسایی سەرشان چـاوی تێ‌بڕیوەو بە تەمایەتی .

ئەم سێ سواره ، ئالودەی شاکـاری هونـەرییو ڕازاندنەوەو جوانینو لـەزیندەخەویدا دەژین . بێجگە لەمانەش کەس مافی گەڕانو گەشتو گوزاری نیـە بـەو جیهـانە دڵفڕینو جـوانو ئەفسوناویەداو ، هـەندێك تەنها بیانەوێ بەم ڕەنگو ئەو ڕەنگ هونەری ڕاستەقینەو منالە وەڕو وێڕکەکانی بـەشەوارە بخەنو خۆڵی خۆلییان بـە سەرا ببێژنەوه ، ئـەم کەسانە شوێنەوار ناشرینو شاکارەکان دزێو دەکەنو ڕای‌نابەجێ دەدەن ، لەبەر ئـەمە دەروازەی قەڵای هونـەری کۆڵەکە ئەستوری مۆرانە لێ نەدراوی تەشەنگ‌ـلە بەردەم‌ئەم درۆزنو دووڕووو خـۆ هەڵکێشـەرانەدا داخراوه .

بەڵێ ... تەنها بۆ ئـەوسییانەیە بە دیواری بـەرزی قەڵاکەدا سەرکەونو بەرێزو بێ‌دەنگیەوه چاوبخشێنن بـە شاکارەکانداو زاخاوی بدەنو هێزی کارتێ‌کردنو شیرینیو تامو چێژ هەست پێ‌بکەنو بەدیمـەنی کاریگەر ، کـە هۆشو گۆش ئامـبازیان دەبێ‌شادبن . بۆ ڕوون کردنەوەی باسـەکەمانو ڕاسـتێتی کـەینوبەینی کارەسـاتو چـرپو ووڕی ناو ڕەنگو هێڵەکان ، ئیشی هونـەری بەپێی شـێواز دابـەش‌دەکەین ، نەك ناوەڕۆك بەسێ بەشەوه :ـ

١ شێووازی ڕیالیست :ـکە بریتیە لـە گوێزانەوەیەکی کتومت ژیانی ڕۆژانـەمانی وەك وێنەیەکی فۆتۆگرافی بۆ گرتبین . ژیان بـە ڕووکەشی دەردەخاتو ، دیمەنەکانی بە ڕواڵـەت وەك خـۆی دەرازێنێتەوه .

٢ - شێوازی داهێنان :ـ بریتیە لـە دەربڕینی ژیانو دیمەنـەکانیو سـەرنجدانی دیووی دەرەوەی ، ئـەمەش ئـەوە ناگەیـەنێ کـە نابێ هونەرمەند خاوەنی شێوازو بابەتی داهێنانو خواسـتی جوان پەرستی خۆی نەبێ .

٣ - شـێوازی لێ‌وردبونەوه :ـ بریتیە لـە قووڵ بونەوەو ڕۆچون بـە ناخو کاکڵەی بابەتـەکانداو ، ناوەڕۆکێکی هونەری ببەخشێ بە کارەکەیو بیروباوەڕی تیا بدرەوشێتەوه ، هەروەهـا ناواخنی کەین‌وبەینەکانیش ، بە کامی دڵێ هەمو دڵبەندێ دەربڕێو ، بـە دەسـتی ئەنقەست ڕووی ڕاسـتی ڕیالیزمی لێ‌بدزرێتەوه .

لەگەڵ ئـەم جیا کردنەوە-یەشدا ، ناتوانرێ سنورێکی وا دیاری‌کراویان بـۆ دابنرێ کە لە تێکەڵاو بوونو چوونـە ناو یەك ڕزگاریان بێت .

ئەم شێوازانە هەمو ئـەو کارە هونەریانە دەگرنەوه کـە هونەرمەندان سەریان پێوەی جـەنجـاڵ بوەو ، دایان هێناوەیان دای‌دەهێننو لـە بیرو سـۆزو هەستیانەوه هەڵقوڵاوه .

کەشکۆڵی ئەدەبی

ئەحمەد ئاغای دەربەندفەقەرە

محەممەد ئەمین هەورامانی

ئەوسا ، ئەگەرچی وەك ئێستـە خوێندەواریی بڵاو نەبووبوویەوەو بە تاکو تەراك فەقێو مەلاو میرزاو لـەم‌لاو لەولاو دێهاتەو دێهات ئەوجا دەسـت دەکەوتن لەگـەڵ ئەوەش‌دا ، هەریەکێ لەوانە ، بە پێی توانای خۆیی‌و بکرە تا ڕادەیێ زیاتریش ، بە تەنگ کۆکردنـەوەی زەخیـرەی ئەدەبو ئەدەبی فۆلکلۆریەوه هاتوون ، هەرکەسە لەوانـە بۆ خـۆی دڵسۆزانە چـەند کۆمـەڵە دەفتـەرێکی لـە هەمەجۆر شـیعرو ونـەی بەنرخو ڕازو نیازی دیکـەی سەردەمی خۆیی پڕ کردۆتەوه، بە تایبەتی ئەوەی کـە حەزی لێی بووەو یا بەخەیاڵی خۆی نرخداره ، یا هیـچ نـەبێ ناوبانگی دەرکردووه !

ئـەو دەفتەرانەی ئـەو وەختە ئێستە بـە کەشکۆڵو بەیاز ناو دەبرێن .

لـە دوێ توێی چـەند پەڕەیـەکی دڕاوی قـەراخ ڕزیوی پوواودا ئەم پارچـە شـیعرەی حـەمەد ئاغای دەربەندقەقەرەو چەند پارچە شیعرێکی دیکەی هەندێ لـە شاعیرانی تری شێوە گۆرانم بەرچاو کەوتو بەش بەحاڵی خۆیشـم زوربـەیانم بـە بڵاوکراوەیی نەدیوە . لەگەڵ ئەوەش‌دا پارچە شیعرەکە چە خۆیی‌و چە خاوەنەکەی نرخی تایبەتی خۆیانیانی هەیە ، بۆیە بڵاوکردنەوەی لـە جێگایەکی وەهـادا کـە پارێزگاری ون نەبوونی بکا جێگای خۆیەتی ، ئەگەر زانیمان ، حەمە ئاغـا تائێسـتا شیعرەکانی لـە دیوانا بڵاو نەکـراونەتـەوەو تەناتەتیش وەك شـاعیرێکی سـەرکەوتوو کـەم کەس ناوی دەزانێ !

جـا ، بۆ ئەوانەی کـە مەبەستیانە چـە لـە ڕووی پشکنینەوەو چە لـە ڕووی کۆکردنەوەی دیوانیەوەو بڵاو کردنەوەی، یاخود ؛ مەبەستی وون نـەبوونی شـوێنەواری وامـان بـەباش زانی ئـەم پارچەیەی پێشکەش بکەین .

گونای من بێ شۆن ، ...
زاتت عالمەن ، گونای من بێ‌شۆن
خـەتام وەخـەروار ، تەقسیرم وەکۆن
سـەنگی عیصـیانم ، سەنگین-تەر جە کۆن
جە نامەی تەقصیر ، نامی من تۆ-تۆن
موطیعی ڕۆغیان ، نەفسی شەیتان خۆن
جەستەم بێ ژمار ، خاڵی جە هەرخۆن
جیلومش وەجیلوەی ، جە لای زاتی تۆن
یاقاییم بە زات ، یەکانەی بێچوون
ئـەرتۆ نەبەخشـیم ، خەلاسیم چە کۆن
کۆکۆ گوناهان ، نە فەرقم بارەن
ئەطوار مەعلووم ، خـەتام هەزارەن
زاهیرتەر شەمس ، چەرخ چیهارەن
حاشـا چوون کەروون ، نەعام دیارەن

لێکدانەوەی واتای هەندێ وشە

گونا = گوناه
بێ شۆن = بێ شوێن
زاتت عالـمەن = زاتی تۆ پێ دەزانێ
وەخەروار = بە خەربار
تەقسـیر = (تقصیر) کەم‌و کورتی ، کەم‌و کوڕی
وەکۆن = بـە (کۆ)یە ، واتە ؛ بەقەدر کۆ = شاخ = خـەدارم ، کەم‌و کورتیم هەیە .
سـەنگی عصـیانم = کێشانەی نالەباریم ، گوناهم
سەنگین-تەر = قورس‌ترە
تۆتۆن = توێ‌توێیە
بێ ژمار = بێ شمار ، زۆر بێ‌ژمارە لـە ژمـارە نەهاتوو ، بێ پایان .
یاقاییم بە زات = ئـەی ئەوەی هەر تەنیا زاتی خۆتی.
یەکانـەی بێچـوون = تەنیای لەکەس نەچوو
خەلاسیم = ڕزگار بوونم
چەکۆن = نییە
کۆکۆ = کۆمەڵ‌کۆمەڵ
نەفەرقم = بەسەر شانوو ملمەوە تا تەوقە سەری سەرم
بارەن = بارە
ئەطوار مەعلوم = کردەوه دیاریی
زاهیرتەر = دیاری‌تر
شەمش = ڕۆژ
نەعـام دیارەن = لـە خەلکەوە ، لە عامەوە دیارە .

بۆ گۆڤاری «ڕۆشنبیری نوێ»

گوڤاری ڕوشـنبیری — زمـانی کوردی ژیـری
بە لوتفـە دیارە میـری — نوسەر ئەکەن دەسگیری
لـە لاو هەتا بـە پیـری
میـری دەبێ ئـاوابێ — ڕێـزی نووسـەری لابێ
ئەوی کـەوا گوترابێ — بۆی چاپ کات ئەفەوتابێ
ئەگـەر پەسـەن کرابێ
بەشیی زۆری نووسەران — دەسیی کورتە کوردەکان
چاپەمـەنیش زۆر گـران — گەر نەدری یاریدەیـان
ناتوانێ بێتـە مـەیدان
چەن خوشە گشت برابین — لـە یـەکدی نەپچرابین
هەمـوو پیویسـتە وابین — نابێ لـە یەك جیا بین
بـۆ داگیر کـەر بەڵابین
بزانـن ئـەو کوردانـە — کەوتوونـە دەس بیگانـە
ژیانیان پەرێشـانـە — نووسینو قوتابخـانـە
کوا بـە زمانی‌ی خویانە ؟؟

- احمد شكرى — د. شۆ سلێمانی

چیرۆك — غفور صالح عبدالله

سـەرۆ ..!!

[گشت هەستو سۆزێك لەقووڵایی
دەروونمدا دەلەرزێ
چەشنی پاپۆڕێك دەچێتـە کزێ
هاژەی زریانەکانەوه
لەلێواری هەڵدێرەکانـەوەلەتری پێدەدات
زۆرجـاریش ڕادەبـەدەرلەسەرخۆم
دڵتـەنگیم لەبێکـەردیی‌ئاوێنـەکەمدا خـۆی
دەنوێنێ ...]
- بۆدلێر -

ئەفسووس بۆ ئەم جەستە کڵـۆلە ئۆقرەنـەگرتوەت ، کتێبـەکانی سـەرەڕۆیت سەرجەم بەڕەبەڕە کردۆتەوه، لەگەڵ سەدان ماچو فرمێسکی ئافرەتە ئەشقاویەکاندا بوونەتە قەتماغەی برینە بەسۆکانت ، دەتکـەنە پـەرژینی وڵاتی خـەمو ناسۆری . وەکـو پاپۆڕێکـی بێ‌لەنگـەر مەرساتەکەت بەرزکردۆتەوه ، لێـرەو لـەوێ ڕووەو سەرهەڵگرتنی هەتاهـەتایی ئاژنگ دەنێی ، بەنێو پانایی دەریا تووڕەو بێبەزەیـەکاندا گەردن لە چەقۆی شەپۆلەکان دەسووی ، تـا سـەرجەم جەسـتەت دەبێتـە دڵۆپە خوێنێکی زەبـەلاح . بـەم حاڵدشەوه گۆرانی دەچریو دەڵێی **[ئای .. دڵەکەم بـۆ سـروودی زەریاوانـەکان گوێڕادێرە ..]**(١) بە ئاواتی ئەوەی لـە ڕۆخێکی نوێتردا لەنگەربگری ... یان دەتەوێ وەکـو پەلـەوەرێکی نـەفرەت‌لێکـراو ، دوور بفـڕیو کەسێکی‌تر چـاوی پێت‌نەکەوێتەوه ، چیتر نەبیتە تامـەزرۆیی مێـژوویێکی سەخت . کـەچی ئەئاسمان بۆتە وێستگەی حەسانەوه ، نـەچ ڕۆخێکیش توانـای ئاسوودەیی بەخشینی هەیە ، ئەوانیش وەکو دەیان ئافرەتی ئاسیاوت ئامێزی سـاردو سڕیان جەستەت دەکـەنە پشکۆو کلۆ بەفر ، دیسانەوه دەبیتەوه مرۆڤەکەی جارانو کۆمەڵێك یاسـاو نەریت بە سەردا دەسەپێننو پێت‌دەڵێن دونیا ئاسیاوە بە زۆرەملێش بێت یاخود بە نۆبەتیریش بێ دەبێ باراشی خۆتی لێبکەی . یـان ئـەوەتا وەکـو جالجالۆکەیێکی ترسنۆك لـە ژووری موچەخوریەکـەتدا بەسەر ڕاوکـەی ئەندێشە-کانتـەوه کڕکـەوتووی ، تەنیاییت کردۆتـە دوعـاو نوشتە ، دەیکەیتە گـەردنی ژانو هـەناسـکەبڕکێیو خۆخواردنەوه ..

ئـەو دەمەی تازەکی دڵی منداڵییت لە خۆشەویستی و ڕقو کینـە پڕ دەبوو ، و تازەکی مشتت بۆ مل‌ملانێیکی داهاتوو توند دەگوشی ئـەو سەردەمەی هەموو خەڵکی لە بۆنو بـەرامـەی بۆگەنییو نارەقـەو ڕژانەوەدا نووقـم بوون ، لێییان‌پرسی : دەتەوێ چی‌بکـەی ؟ تۆش یەکسـەر دەتوت دەمەوێ دووربڕۆم ، بزانم بنی‌دونیا لـە کوێیە . بۆیە هـەموو دەمەو ئێواران ڕووت‌دەکـردە زەردەپـەر ، بـەهێڵی گزنگەکانیـەوه شۆڕدەبوویتەوه ، دەگەیشتیە بنی‌دونیا هەرکە خۆر لـەو دیوی دەمکەلەکانەوه بزردەبوو تۆیش لـەناخی خـۆتدا بزردەبووی بـە دووی‌خۆتەوه دەکەوتیە گـەڕان ، بۆکوێرا گوزەریکەی دەتـەوێ دوورتر بڕۆیی ، خۆزیا دەکەی بۆ بنی ئاسمانە دوورەکانیش بێت . هەستدەکەی لـەوێرا ڕەوه پاسارییێکی سەرخۆش بەژێر کەنچڕینی نادیاری ئاسمانە-کانـەوه هـەڵتروشـکاونو دەخوێنن .

ژووری تەنیایەکەت دەکردە جیهانێکی پڕگلەییو خۆزگـاو گۆرانیی خەم . ئەویش لـە کلاورۆژنەییکەوه دەڕوانێتـە سـەر باغچـەیێکی پـر دارخـورمای گەڵەگـەت ، نـاوەوەی قەرەوێڵـەییکی تاکەکـەس ، دوو کورسی ، مێزێکی کـۆنو کـەنەفتی نـانخـواردنو نووسـین ، بلێونێـك پرسـیارت لـە خورجەکەتدا هەڵگرتووە بـۆ وەڵامیان دەگەڕێی ، دەشـێ وەڵامەکەیان لـەلای کچـە قەرەجێکی ئاشق بدۆزیتەوه، ئەی ئەگینا کەی تۆ وەڕزیت نـەبۆتە تـۆزو گـەردی غەریبیت .. ؟!

بەسەر مێزو کورسیەکانەوه بڕە کتیبێکی بێ‌نازکـەوتوو کەڵەکەکراون ، هەندێکیان لە کاتی برسـێتیو دڵتەنگیدا خوێندوتنـەوه ، ئـەواتی‌تر چەشـنی کۆمەڵە مرۆڤێکی بێ‌داڵدە سەریان کزکردۆتـە یەکەوه ، زۆربەی پەڕەکانیان هەڵڕووشاون ، گەر ئەوانیش بخوێنیتەوه تەنیا دڵۆپێك لـە ژانـەکانت هـەڵنامژن ، بێ‌دەسەڵاتن ، دەسەپاچـەن بەرامبەر بەگشت یاسایێکی ناوێڵو چەوتی ڕۆژگارەکانت، جگـە ئەوەندەی‌تر مێشکت دەئاخننو گێژوویژت دەکەن، دەتکەنە زنجیرەیەك پرسیارو ترسو شـەونخوونی ... بیرەوەریەکانی - ڕامبۆ - ئەو شـاعیرەی دەستبەرداری شیعر بوو ، دەستی دایـە قاچاخچیـەتی چـەكو تەقەمەنییو باسکی ئافرەتێکی قوولـەڕەشی کـردە زنجی حەوانەوەو دڵتـەنگییی .. کۆمـەڵە هـۆنراوەیێکی - سێرگی یەسنین - ئـەو شاعیرە لادێیەیی کە دەیوت **[دەخۆمەوە بۆئەوەی چاوم بەرشـانەوەی خەڵکی‌تری نەکەوێ]** . تۆیش ئـەوەتا لەگوندێکی ناوشاخیەوه بەدەم فرمێسـكو هەنیسـكو برسێتییو دەردو نەخۆشیەوه گلۆر بوویتەتەوه ، لەنێـوان ڕژانـەوەی نەفرەت‌لێکراوە-کانەوە دەڕژیتەوه .. یاخود هەروەکو [گریگۆر ساما](٢) بوویتەتە مۆرانەییکی زەبەلاحو لەژوورەکـەتدا خـۆت حـەشارداوه ، زۆربـەی ڕۆژەکانتی تێدا زیندە بەچاڵ دەکەی بەجگەرەکێشان قانگی دەدەی ئـەوەندەت ئـەماوه ببیتە خاڵێکی پاش ژمارەوه .

یان ئاوێتەی غەڵبەغەڵب و ژاوەژاوی بازاڕەکـان دەبیو دەڵێن :ـ

تاوەکو دوورتر بڕۆشتیتایە ژاوەژاوەکـان سـفت‌تر دەبوونەوه :ـ

[چاوەکانت وەکو (برجێت باردۆ) خوومارین ، ئـەوا لەش‌و لارت دەڵێی ئارتێستە مسریەکانە ..]

هەر جارێکیش بچوویتەوه بۆ [شارەکەتان] ، لەگـەڵ خۆتـدا کیسەیێکی خـاكو خـۆڵت دەهێنـایەوه و دەتپـرژاندە دەوروبـەری ژوورەکەتەوه ، بۆیە ئێستاکە دەوراو دەوری بۆتـە نێرگزەجـارو گوڵەکێوییو هێرۆ ، وبەوانە دڵی خـۆت دەدەیتەوه ..

[ژوورەکەی تۆ بۆتە ئـەم دەوروبـەرەو خۆتیش مرۆڤی دڵتەنگی ئـەم سـەردەمـە سەربەگێچەڵەی ..]

بۆهەموو ئەو برایانەی «دیوانی گۆران»یان هەیە

دۆستی بەڕێزم کاك هۆگر گۆران ، لەژمارە (٨٢)ی ئابی وتارێکی بـە ناوونیشـانی « هەڵەی چاپ لـە بـەرگی ١٩٨٢ای گۆڤاری « بەیان »دا ، یەکـەمی دیوانی گۆراند » بڵاوکردووەتەوه . لەو وتارەیا ٦٨ وشـەی دەسـت‌نیشان کردووه کە لای‌وایە هەڵەیان تیایەو بە بۆچوونی خـۆی ڕاستی‌یەکانیشیـانی لـە بەرابەریانا نووسیوه .

جـا لەبەرئەوەی ئێسـتا خەریکی پیاچوونەوەی ئـەو « هـەڵانە »م‌و ، بەتەمـام لـەم‌ڕۆژانەدا بـەدرێژی لەسـەریان بنووسـم‌و ڕوونی‌بکەمەوه کاك هۆگر ، کە خـوا حەقە زۆر بـەوردی دیوانـەکەی خوێندەوەتەوه ، لەکوێدا پێکاویەو لەکوێشدا خۆی بەهەڵە چووه ، داوا لە هەمو ئـەو دوستو برایانە ئەکەم کە « دیوانی گۆران » - نەك بەرگی یەکەمی دیوانی گۆران - یان هەیە ، جـارێ ڕاوەستنو هیـچ دەسکاری-یەکی دیوانەکانیان نەکەن ، یا لەخۆیانەوه ڕاست نەکەن بـە چـەوتو کتێبەکـەشیان ناشیرین نەبێ .

محەمەدی مەلا کریم

ئاسۆی ڕۆشنبیری

★ لە بەغـداو لـەم دوایی‌یەداو لەو زنجیـرە هونەری‌یەی کە دەزگـای هونەری تەشـکیلی دەری دەکات شەش ژمارە دەرچووه لە ژێر ناوی « هونەرمەندانی عیراق »و دەربـارەی ئـەم هونەرمەندانە دەدوێ : فائیز حەسـەن ، حافیز دروبی ، ئەکرەم شـوکری ، فـەرەج عەبوو ، عەتا سـەبری ، ئیسماعیل شێخلی .. ئەوەی لـەم زنجیرەیـەدا تێبینی دەکرێ ئەوەیە کـە نـە بـریتین لـە لێکۆڵینەوەی ڕەخنەیی کە دەربارەی لایەنە ڕەخنـەیی‌یە مێژوویی‌یەکە بدۆێنو نە وەك ئەلبۆمێك وان بەرهـەمی هونـەرمەندە عیراقیکی‌یەکان پیشان بـە خـوێنـدەواران بدەن .. هەندێ لە ژمارەکانی ئـەم زنجیرەیە وەك شـتێکی ساکارو سادەو کورت دێنـە پێش‌چاو ، یاخود دانەرەکەی هەوڵی ئەوەی نەداوه نەختێ خۆی ماندو بکات .

★ ڕۆمانەکانی ئەرنسـت هەمنگوای بەگشتی کران بـە فیلمو لە سینەما پیشـان دران‌و بەگشتی سەرکەوتوبون « ئەی چەك خـوا حافیـز » « زەنگ بۆ کێ لێ دەدرێ »

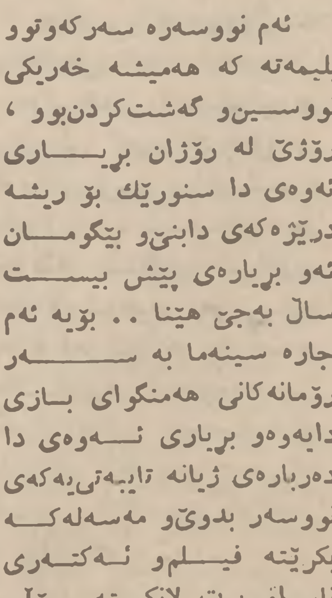

« بەفرەکـانی کلیمانجارۆ » « پیرەمێردو دەریای » .

ئەم نووسەرە سەرکەوتوو بلیمەتە کە هەمیشە خەریکی نووسینو گەشت‌کردن‌بوو ، ڕۆژێ لە ڕۆژان بڕیـاری ئەوەی دا سنورێك بۆ ڕیشە درێژەکەی دابنێو بێگومـان ئەو بڕیارەی پێش بیسـت ساڵ بەجێ هێنا .. بۆیە ئەم جارە سینەما بە سـەر ڕۆمانەکانی هەمنگوای بـازی دایەوەو بڕیاری ئـەوەی دا دەربارەی ژیانە تایبەتی‌یەکەی نووسەر بدوێو مەسەلەکـە بکرێتە فیـلمو ئـەکتـەری ناسراو برت لانکستەر ڕۆڵی سەرەکی‌ی تێدا ببینێ .

★ مۆزەخانەی بۆشکین لە مۆسکۆ ٢٠٠ بـەرهـەمی هونەری بیکاسۆ پیشـان دەدات ، ئەم بـەرهـەمـە هونەری‌یانە بریتین لەو وێنە پەیکەرانەی کە لـە قۆناغـەکانی ژیـانی هونەرمەندەکە وەرگیراوه .. ئەم پیشانگایە بە بـۆنـەی تێپەڕبوونی سەد ساڵ بەسەر لەدایك‌بوونی بیکاسـۆ پێشکەش دەکرێ .

★ لەلایـەن « بڵاوکراوە عەرەبی‌یەکان » - المنشورات العربیە - کتێبێك دەرچووه لە ژێر ناوی - مارلۆ بـە پێنووسی خۆی - ئەم کتێبـە

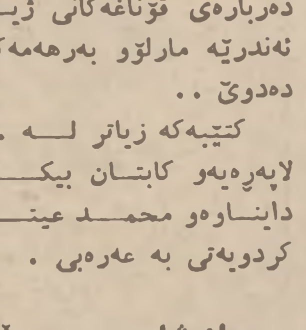

دەربارەی قۆناغەکانی ژیانی ئەندرێە مارلۆو بەرهەمەکانی دەدوێ ..

کتێبەکە زیاتر لـە ٢٠٠ لاپەڕەیەو کابتـان بیکـون دایناوەو محمـد عیتـانی کردویەتی بە عەرەبی .

جان شلومبیرجیە دەڵێ : مرۆڤ ناتوانێ کتێبێـك بـۆ ئەندرێە مارلۆ دابخـات بەبێ ئەوەی هەست بە هەستێکی مرۆڤایەتی بکات .

★ غارسـیا مارکیز خاوەنی ڕۆمانی - سەد ساڵی تەنیایی - ئەو ڕۆمانەی کـە لەگەڵ چەنـد ڕۆمانێکی تـرا کراونـەتـە عەرەبی ، لـەم دوایی‌یـەدا کتێبێـکی بـۆ دەرچـووه لەژێـر ناوی - بـۆنی ..... - ، ئـەم کتێبە لـە بڵاوکراوەکـانی بیلفونی پاریسی‌یەو بریتی‌یـە لـە کۆمـەڵی گفتوگـۆو دەمەتەقێ کە غارسیا لەگـەڵ ڕۆژنامـەنووسی کـۆلـۆمبی بیلینو میندوزا کردویەتی .. ڕۆمان نووسی هەرە گەورەی ئەمـریکای لاتینی لـەم گفتوگۆیانـەدا دەربـارەی بەرهـەمـە ئەدەبی‌یەکانی دەدوێو بۆ یەکەم جـار تیشـك دەخاتە سـەر هەڵوێستە ڕامیاری‌یەکانی .

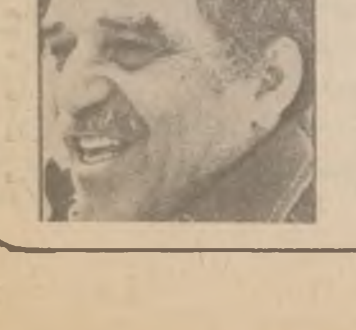

Institut Kurde de Paris

گۆرانی کوردی بۆ لوبنان وگەلانی ئێران

ڕۆندکەك ژدووچاڤێن دل

یێ دفرن
یێ دفرن
کەلو کوترێت پەرسپی
یێ دفرن
وەسایێ دچن
هەچکو دێ جیهانێ خرێ برن
ئێمن گوتێ :-

لەزاوە چیە
هندە شەق شەق دەنگە دەنگا
وە چیە
ئەڤ چەندە ژبو چ پێتڤیە
وان گوتەمن :-
رەبەن ... رەبەن
لوبنان لوبنان
دبن زور داریا سەهیونیاڤە
پەقات ، قەلهان
فەلەستینا مێلاك کۆزدی
ئینا گوران
مێژی گوتێ :-

کوردستانێ
ئاخ مهاباد

بێدەنگ و پێژن ل جیهان
ئەکوترێت سپی بوتە دفرن
گەلیکێت تە ئڤرو هەمی
دبێ پرە پرن
گازیێت تە دین برن
رۆژێ ب هزارا سەری درآن
ئودمرن

بەلێ بزانە ئەی وەلات و
ئەڤێت کاوەی بۆتە خرن
وەکی شێرێت کە تین بیشا
یێ دنرن
دەستێت وان ئێکن
نەدفرن

ل مەهابادێ ل پاوە ل شنو
سەرێ چەند زوحا کا دبرن
ئو یێ دبرن

ئها هوسا نولازێت مە
ب رۆژە کا نوی ڤە
ماچی دکە
ئو بو دمرن
ئو بو دمرن

ماهر عبدالرحمن
دهوك

لە ئەدیبە ناسراوەکانی دنیا

جاك لەندن ..

جەزا عەلی ئەمین
کردوویە بە کوردی

لە ساڵی ١٨٩٣ کوڕە ئەمریکاییەکی حەڤدە ساڵە سەرۆکاری کەشتیەکی دەکرد (٨٠) تەن کەلو پەلی لەسەر بوو .. دەیویست رووەو کەنارەکانی یابان تێ کشێ و راوی جوانەگای دەریایی بکا .. کاتێك کەشتیەکە لە بەندەری سان فرانسیسکۆوە رووەو پانایی ئۆقیانووس دەرۆیی .. دوا بەدوای سێ رۆژ گەردەلوولێکی بێ ئامان هەڵی کرد .. ناچارما چارۆکەی کەشتیەکە بپێچێتەوە زۆری نەخایاند کەشتی بە دەم شەپۆلەکانەوە دەچووە ئاسمان و دەهاتەوە !

هەر دوای چەند مانگێك جاك لەندەن (ئەو دەریاوانە منداڵە)ی نووسی .. لە ئاکامدا بووبە بەناوبانگترین نووسەری سەرەتای چەرخی بیست .. جاك ئاوا باسی ئەو گەردەلوولە دەکا :

(دەریا رەنگێکی مسی تۆخی هەبوو .. با ، شەپۆلەکانی بە ئەسپایی پێکدادەدا .. وەك بڵێی دەیەوێ بیانخاتە بان یەك و شاخێکی کەفیان لێ پێکبێنێ .

کەشتی تاین بە شێوەیەکی شێتانە سەمای دەکرد .. سەرەگێژەو بوورانەوەی بۆ دەهێناین ! تاو تاوەش بە لای چەپ و راستدا دەکەوت .. یاخود کە شەپۆلە توورەکان لە دواوە تەنگیان پێ هەڵدەچنی وەك پارچە سەهۆڵێ بە پێشدا دەهات) .

ئەم نووسینەی جاك بەشێ بو لەو وتارەی لە تەمەنی حەڤدە ساڵیدا دای بە پێشبرکێیەکی رۆژنامەنووسی و خەڵاتی یەکەمی پێ وەرگرت .. ئەم بەرەندە بوونەی دەسکەوتێکی مەزن بوو بە تایبەت بۆ بابایەکی کەچە خوێندەواری وەك ئەو ! وێڕای ئەوەش ئەو وتارە لێزانی و زیرەکی و عەبقەرێتی ئەمی بۆ دنیا دەرخست .. هەر ئەم کورە سەرکێشە دوای چەند ساڵێ بووبە یەکێ لە نووسەرە گەورەکان .

* *

جاك لە دوازدەی کانوونی یەکەمی ساڵی ١٨٧٦ لە شاری سان فرانسیسکۆ هاتۆتە دنیاوە .. ئەوسا هێشتا جاك لەندەن لە سکی دایکیدا دەبێ .. باوکی و دایکی لێك جیا دەبنەوە .. دوای چەند مانگێ دایکی شوو بە پێوە پیاوێك دەکا ناوی (جۆن لەندەن) بوو .. پاشیوەی جاك لەندەن لە دایك بوو ، خۆی ناسی ناوی باوە پیارەکەی هەڵگرت و بەوە ناسرا !

لە یەکێ لە گەڕەکە بێ نازەکانی دەوروبەری سان فرانسیسکۆ ژیانێکی زۆر هەژارانەی بەسەربرد .. بە رادەیەکی ئەوتۆ هەر لە منداڵییەوە ئەرکی ماڵ بەرێوەبردنی کەوتە ئەستۆ . ئەوەتا لە نامەیەکا بۆ سەرنووسەری رۆژنامەکەی دەنووسێ :

(ئەو ساڵەکەمانەی لێ دەرچێ کە بە قوتابییەتی بەسەرم برد .. ئیدی هەر لە نۆ ساڵییەوە هەموو ژیانم دەردەسەری و کەشمەکەشم بووە .. چیت بۆ بنووسم . ئەو کارە گرانانەی کردوومن لیستەیەکن هەمووشیان ئیشی ئەوتۆن هەموو کەسێ لە عۆدەی نایە) .

* *

وێڕای ئەوانەش جاك لەندەن بەهۆی کتێبخانەکەی ئۆکلاندەوە توانی شادیێتی بدۆزێتەوە .. ئەوەتا ئاوا باسی دەکا :

(هەموو شتێکم تێدا دەخوێندەوە .. بە تایبەتی کتێبی مێژوویی .. چیرۆکی سەرکێشی .. دەنگ و باسی ئەو گەشتانەی لە سەردەمی کۆندا روویان داوە .. بەردەوام دەمخوێندەوە ، کاتێ رووەو قوتابخانە دەچووم یان دەگەڕامەوە .. لە پشووی نێوان وانەکاندا لەو دەمەیدا منداڵان سەرگەرمی یاری و مەزاق بوون من دەمخوێندەوە) .

بەر لەوەی واز لە قوتابخانە بێنێ بەم کارانەوە خەریك بوو .. سەهۆڵ فرۆشی - کۆڵ هەڵگری خەڵووز .. ئینجا لە بەندەردا خەریکی داگرتن و بارکردنی کەشتی بوو .. لە چواردە ساڵیدا بە یەکجاری وازی لە خوێندن هێنا .. لە پازدە ساڵیشا بریاری ئەوەیدا خۆی بۆ کاری ناو دەریا تەرخان کا .. نزیکترین دەریاش بۆ وی کەنداوی سان فرانسیسکۆ بوو ..

(بوومە راوچی ، کەشتیەوان ، هەر شتێ پەیوەندی بە کاروباری دەریاوە بوایە .. منی سەرەڕۆ گوێم نەدەدایە .. گەرچی بە تەمەن منداڵ بووم بەڵام کاری پیاوانەم دەکرد .)

* *

یەکێ لەو گەشتانەی لە هەرەتی لاوێتیدا کردی چوونی بوو بۆ ئالاسکاو کۆلندایك .. ئەوەش سەرو حەدی ساڵی ١٨٩٧ بوو کە زێڕیان لە رووباری (یوکون) دۆزیەوە .. ئەوانەی بە دوای زێڕدا دەگەڕان چیرۆکی وایان دەگێڕایەوە ئەمیان سەراسیمە کردبوو .. دەیویست بە هۆی زێری (کلۆندایك)ەوە ناوبانگی ئەدەبی چەیداکا .. هەر بۆ ئەو نیازەش چەند ساڵێ مایەوە - جاك لەندەن لە ئالاسکا زێڕی نەدۆزیەوە .. بەڵام سامانێکی لە ئاڵتوون بەنرختری وەگیر کەوت .. ئەویش سامانی بیر بوو .. توانی بە هۆیەوە ئایندەی خۆی دروستبکا .. کاتێ بۆ وڵاتەکەی گەڕایەوە دەستی دایە نووسین .. بەڵام سەرکەوتن و هاندانی وەدەست نەهێنا .. لە ناکاو بەخت بووبە میوانی !. سەرەتاکەش وا دەست پێدەکا .. گۆڤارێکی باش چیرۆکێکی بە ناوی (داستانی گەشتەکانی سەروو) بۆ بڵاوکردەوە .. ئیدی دەرگای رزقی بۆ کەوتە سەر پشت ! بەیمانیان لە گەڵدا بەست تا کۆمەڵە چیرۆکی (کوڕی گورگ)ی بۆ چاپ کەن ..

نووسەرێ ئاوا باسی جاك لەندەن دەکا :

(نووسەرێکی وایە وێنەکانی پڕن لە بزوتن و ژیان ، باسی برسیێتی و سەرماو تاریکی و ترسە .. یان ژیانی تەنگانەو سەختی دەگێڕێتەوە .. خوێندەوار ناتوانێ بڕوا بەوە نەکا ئەوانەی جاك لەندەن باسیان دەکا نەیدیون .)

* *

ساڵی ١٩٠٠ یەکەم رۆمانی بڵاوکردەوە ، بەسەریشیدا ژنی هێنا ! سێ ساڵ رابردو ئەو شەش کتێبی نووسی .. پارەو پوولێکی مۆڵی لێ وەگیر کەوتن .. خانوویەکی باشی بێ کڕی .. یەکێکیش بۆ دایکی ، وێڕای ئەوەش لە ژیانیدا شاد نەبوو .. بە تایبەتی کاتێ خۆش گوزەرانی خۆی و کولەمەرگی خەڵکێکی زۆرو زەبەندەی ئەم دنیایەی لە حان یەکدی ڕادێنا .. هەر ئەوەش پاڵی پێوە نا رووەو (لەندەن) بڕواو شەش هەفتە لەپیسترین و هەژارترین گەڕەکی لەندەندا بژی .. ئەو شەش هەفتەیە کەرەسەی کتێبێکی دایە ناوی نا (دۆزەخییەکان) .

* *

جاك لەندەن هەروا عەوداڵی دڵنیایی و قەناعەت بوو ، هەر لە پێناوی ئەوەشدا شاری بەجێ هێشت و رووەو لادێ وەڕێ کەوت .. بەڵام دڵی لەوێش تۆتکەی نەگرت و بەنیازی هەوار گۆڕین چوو بۆ مەکسیك .. لەوێندەرێ بووبە پەیامنێری رۆژنامەیەك تا دەنگ و باسی شۆڕشی مەکسیك باس کا .. ئەو کارەی چیرۆك و رۆمانی زۆری پێ بەخشی .. تەنانەت ساڵی ١٩١٦ ژمارەی کتێبەکانی گەیشتنە پەنجا .. لەوانە پاژنە ئاسنینەکان .. کوڕی گورك ، گورگی دەریا .. دۆزەخییەکان .. شێوی مانگ و زۆری دیکە ..

زەنگی کۆتایی :

شەوی ٢١ی تشرینی دووەمی ١٩١٦ لەئەنجامی قووت دانی کۆمەڵە حەبێك کە دکتۆر بۆی دانابوو ئێش و ئازاری پێ کەم بێتەوە ژیانی خۆی کۆتایی پێ هێنا .. لەکاتێکا هێشتان چل ساڵی تەواو نەکردبوو ، ماڵ ئاوایی لە دەریاو سەرەرۆیی و رۆمان و چیرۆك و خەمباری کرد .

(*) ئەم وتارە لە کتێبی (لمحات عن الادباء الامریکیین المعاصرین) تألیف برنارد دکللی وەرگیراوە .

چیرۆك لە فۆلکلۆری گەلانەوە

لاما و دارتاشەکە

وەرگێڕ لە رووسیەوە
دکتۆر کاوس قەفتان

لە رۆژانی دێریندا لە وولاتێك لامایەکی(١) دڵرەق هەبوو . هەر لەوێش دارتاشێك دەژیا . رۆژێك رووبەروویان بوو بە رووی یەکتری یەوە ، لاما ووتی : دەبێ خەڵکی یارمەتی یەکتری بدەن . خانوویەکم بۆ دروست بکەو منیش لەپاداش ئەمە داوا لە خووا دەکەم شادیت پێ ببەخشێ .

- هەتا دەستەکانم بتوانن تەور بگرن کەس ناتوانێ لە شادیم بێبەش بکات .

دارتاشەکە ئەمەی ووت و لێ‌ی‌دا رۆشت .

ئەمە لامای تووڕە کردو دەماری گرتێ ، ئەو فێری ئەوە بوو هەمووان بەخۆڕایی بۆی برەنجن و خواستەکانی بهێنە دی . کەوتە بیرکردنەوە لەوەی چۆن ئەم دارتاشە سەرکێشە بەکوشت بدات . هەر بیری کردەوەو لێکی دایەوە ، دووایی دۆزی یەوە چۆن بیکوژێت .

چووە لای پادشاو ووتی :

- ئەمشەو لە خەوما لە ئاسمان بووم . خووا لێ خۆش بوو ، باوکتم دی . راسپاردەیەکی دامێ پێتی بگەیێنم . فەرموو وەری بگرە . نامەیەکی دا بە پادشا کە خۆی نووسیبووی .

پادشا ، نامەکەی وەرگرت و کەوتە خوێندنەوەی ، لە نامەکەدا نووسرابوو :

« دەمەوێ لە ئاسمان بتخانەیەك دروست بکەم ، بەڵام لێرە دارتاش نی‌یە ، دارتاشەکەی خۆتم بۆ بنێرە . لاما پێتان دەڵێ چۆن دەگاتە من . »

پادشا ناردی بەشوێن دارتاشەکەداو پێ‌ی ووت :

- باوکم دەیەوێ بتخانەیەکی لە ئاسمان بۆ دروست بکەیت . فەرموو ئەوە فەرمانەکەیەتی .

دارتاشەکە سەیری نامەکەی کردوو پرسی :

- باشە ، بەڵام چۆن بگەمە ئاسمان ؟

- ئەمە زۆر ئاسانە - لامای تووڕە ئەمەی ووت - پادشای لە ئاسمان ژیاو ، فەرمانی داوە تۆ بەرنە سەرای (ئەو شوێنەی دارو پووش و پەڵاش تیا کۆدەکرێتەوە -وەرگێڕ-)و سەراکەش بسووتێنرێت و تۆش لەگەڵ دووکەڵەکەیدا بەرەو ئاسمان دەڕۆیت .

- با وابێت - دارتاشەکە ئەمەی ووت - سبەینێ نیوەڕۆ وەرن و بەرەو ئاسمان رەوانەم کەن و ماڵئاوایم لێ بکەن .

دارتاشەکە گەڕایەوە ماڵەوەو ئەمەی بۆ ژنەکەی گێڕایەوەو ووتی :

- ئاشکرا دیارە ئەم لاما فێڵبازە دەیەوێ دەست بخاتە خوێنمەوەو بمکوژێت . نیازی شتێکم هەیەو دەی یارمەتیم بدە .

ئەو شەوە هەتا بەرەبەیان خۆی و ژنەکەی توونێلێکیان لەماڵەوە بۆ سەراکە هەڵکەن .

نیوەڕۆ پادشاو دەست و پێوەندەکانی و لاما هاتنە لای دارتاشەکە . دارتاشەکەیان لە سەراکە دانا ، لاماش چنگێك گیای ووشکی هێناو دای‌گیرسان و سەراکەی سووتاند . هەر ئەوەندەی دووکەڵ بەرزبۆوە دارتاشەکە خێرا خۆی فڕێ دایە توونێلەکەوەو بەرەو ماڵەوە گەڕایەوەو لە درزێکیشەوە سەیری دەکرد چۆن سەراکە دەسووتێت . پادشاو دەست و پێوەندەکەش ، چاویان بڕیبووە ئاسمان ، دەیانویست ببینن چۆن دارتاشەکە بەرەو ئاسمان دەڕوات .

لامای زۆرزانیش سەری بەرەو ئاسمان بەرزکردەوەو قیژانی :

- ئەوەتا ، ئەوە دارتاشەکەیە ، دووکەڵ دەوری داوەو بەرەو ئاسمان راپێچی دەکات .

ئەوسا هەمووان پرش و بڵاو بوونەوەو داوایان دەکرد دارتاشەکە بەباش فەرمانی پادشای لە ئاسمان ژیاو بەجێ بهێنێ .

دارتاشەکە یەك مانگی رەبەق لەماڵەوە مایەوەو دەرگای لەسەر خۆی داخست و پێ‌ی نەخستە ئەو دیو دەرگاوە . هەموو رۆژ سێ جار دەم و چاوو دەستی بە شیری ماین دەشت . زۆری نەبرد لە هەوری بەهار سپی‌تر داگەڕا .

پاش مانگێك دارتاشەکە دەستێك بەرگی ئاوریشمی سپی لەبەر کردوو چوو بۆ لای پادشا .

- باوکی لە ئاسمان ژیاو رێگای دام بەرەو سەرزەمین بگەڕێمەوە ، ئەم راسپاردەیەی بۆ ناردن . - دارتاشەکە ئەمەی ووت - .

پادشا نامەکەی وەرگرت و کەوتە خوێندنەوەی :

« دارتاشەکە بتخانەیەکی باشی بۆ دروست کردم ، لە پاداش ئەمە خەڵاتێکی باشی بکە . ئیستەش بۆ ماوەی سێ رۆژ لامام بۆ بنێرە ، بتخانەی بێ لاما لە دەوارێکی چۆڵ و هۆڵ خراپترە . چۆن دارتاشەکە هاتە لام با لاماش وەها بێت .

پادشا وشترێك و سەد کیسە چاو زینێکی دا بە دارتاشەکەو داوای کرد لاماش بێتە لای .

لاما کە هات و دارتاشەکەی دی ، پێستی دەم و چاوو دەستەکانی سپی بوون سپی‌پۆش بوو ، سەرسووڕماندن دای گرت و هەر لەخۆی دەپرسی ، چی رووی داوو چۆن بە زیندوویی گەڕایەوە ؟

پادشا نامەکەی باوکی پیشانی لاما داو فەرمانی دایە گورج خۆی ئامادە بکات و بەرەو ئاسمان بڕوات .

لاما بیری لەوە دەکردەوە « ئەگەر دارتاشێکی رەشۆکی بتوانێ بگاتە ئاسمان و بەزیندوویی بگەڕێتەوە ، ئەوە بێ‌گومان ئەویش ئەمەی لە دەست دێت و زیاتریش » .

سبەینێ نیوەڕۆ پادشاو دەست و پێوەندەکانی و دارتاشەکە هاتنە لای لاما ، لامایان لە سەراکە داناو دارتاشەکە گیای ووشکی هێناو سەراکەی سووتاند . لاما لەناو دووکەڵدا خنکا . بەم جۆرە بەزۆری شت وەها روو دەدات : مردن بۆ خەڵکی تر ئامادە دەکەیت بەڵام لە شوێنێکی ترەوە کارەسات بۆ دێت ! واتە ئەوەی چاڵ بۆ خەڵکی هەڵکەنێ خۆی تێ‌ی دەکەوێ .

(١) لاما .. پیاوێکی ئاینی‌یە - وەرگێڕ - .

چیرۆك لە ئەدەبی بێگانە

پیاسەی

چیرۆکی گی دی مۆپاسان
گۆڕینی
ناصح فاتح عثمان
لە ئینگلیزیەوە

لیڤای پیر کتێب فرۆش بوو لە کۆگای مێسری لابووزو شەریکەکەی . ئەو ئێوارەیە لە کتێبخانەکەدا هاتە دەرەوە . خۆر خەریك بوو ئاوا دەبوو لیڤا چەند ساتێك لەبەر تیشکی خۆر بەرچاوی تاریك بوو . بە درێژایی رۆژ لە قووڵایی پشتەوەی ئەم دووکانەدا لەبەر رووناکی زەرد ئیشی دەکرد . دووکانەکە ئەچووە سەر حەوشەیەك کە وەك بیر تەسك و قووڵ بوو . ئا ئەم شوێنە کە لیڤا ژیانی تێدا بەسەر بردبوو ئەوەندە تاریك بوو تەنانەت لە چلەی هاوینیشدا رووناکی دەستکردی پێویست بوو بێجگە لە ماوەی بەینی سەعات یازدە بۆ سێ .

ئەم شوێنە هەمیشە تەڕو تەنگ و ساردبوو . لە چاڵێکی بەردەم پەنجەرەکەوە بۆنێك دەهاتە ژوورەوەو بڕی‌دەکرد لە بۆگەنی زێراب .

بە درێژایی چل ساڵ مسیو لیڤا هەموو بەیانی‌یەك دەگەیشتە ئەم زیندانەو هەتا حەوتی شەو دەمایەوە . بە ووردبوونەوەیەکی کێوی‌یانەی مەئمووریکەوە بەسەر مێزێکدا دەچەمایەوەو دەینووسی .

ئێستا ساڵی سێ هەزار فرانك مووچەی بوو . لە سەرەتاوە هەزارو پێنج سەد فرانکی هەبوو . عازەب بوو ، دەسەڵاتی ژن هێنانی نەبوو هەرگیز هیچی نەبووەو بەتەمای زیاتریش نەبوو .

جار جار کە لە فرمانە یەك رەنگ و بێ کۆتایی‌یەکەی بێزار دەبوو خەیاڵێکی ئیفلاتوونانەی دەکردەوە « ئاخ خوایە ! ئەگەر ساڵی پێنج هەزارم دەبوو ! خۆشم رادەبوارد » . بەڵام هەرگیز خۆشی ڕانەبوارد . لە مووچە مانگانەکەی بەولاوە هیچی تری نەبوو .

ژیانی ئاسایی بەسەر بردبوو ، بێ خۆشەویستی ، بێ ئاوات . تەنانەت خەونیش کە خوا بە هەموو کەسی رەوا بینیوە لە بواری ئاواتە تەسکەکانی ئەودا خونچەی نەکردووە .

لە تەمەنی بیست و یەك ساڵیدا چووبووە لای لابووزو شەریکەکەی ، ئیتر لەوساوە هەر لەوێ ماوەتەوە . لە ساڵی ١٨٥٦دا باوکی دەمرێ ، لە ١٨٥٩شدا دایکی لەوساوە تەنیا رووداوی ژیانی ئەوەبوو لە ١٨٦٨دا خاوەن ماڵەکە کرێ‌ی لەسەر زیاد دەکات و لیڤاش بە ناچاری دەگوێزێتەوە .

هەموو رۆژێك سەعاتە جەرەسەکەی سەعات شەش وەکو کێچ لەجێ دەری دەپەڕاند وەکو سپرینگێك شل کرابێتەوە . ئەم رۆتینە تەنیا دوو جار تێك چووە لە ١٨٦٦و ١٨٧٤دا بەبێ ئەوەی هەرگیز هۆیەکەی بزانێت . خۆی دەگۆڕی ، پێخەفەکەی دەپێچایەوەو ژوورەکەی گسك دەدا ، کورسی‌یە تۆڵدارەکەی و چەکمەجەکانی دەسڕی . ئەم ئیشانە سەعات و نیوێکی دەخایاند .

ئینجا دەچووە دەرەوە ، سەموونێکی لە سەموونخانەی جهور دەکڕی . ئەوەندەی لیڤا ئاگای لێ‌بێت ئەم فڕنە یازدە جار خاوەنەکەی گۆڕاوە بێ ئەوەی ناوەکەی یەك جاریش بگۆڕێت . لیڤا بەدەم رێوە نانەکەی دەخوارد .

هەموو ژیانی بەم جۆرەو لەو کونجە تاریکەی کتێبخانەکەدا بەسەر دەبرد کە هەمیشە بە هەمان کاغەز دیوارەکانی داپۆشرابوو . بەگەنجی هاتبوو وەك یارمەتیدەری مسیو برۆمین بەو خەیاڵەی سەرەنجام جێگەی بگرێتەوە . ئەمەی دەستکەوتبوو ئیتر هیچی تری نەدەویست .

هەرچی هەگبەی یادگار هەیە ، هەرچی رووداوی ناچاوەڕوان کراو ، ئەوینی بەختیار یا تراجیدی ، موغامەراتی گەشت و گوزار ، هەرچی هەلی سەربەستی ژیان هەیە دووربوون لەمەوە . رۆژان ، هەفتە ، مانگ ، وەرز ، ساڵ لای ئەم وەکو یەکبوون . هەموو رۆژێ هەمان سەعات هەڵدەستا ، دەچووە دەرەوە ، دەگەیشتە دایەرە ، قاوەڵتی دەکرد ، دەگەڕایەوە ، شێوی دەکرد ، دەخەوت ، بێ‌ئەوەی هەرگیز ئەم زنجیرە رێکوپێکەی هەمان کارو رووداوو بیرانە تێك بدات .

جار جار لەو ئاوێنە خڕە بچکۆلەیەدا کە کرێ چیی پێشوو بەجێ‌ی هێشتبوو سەیری سمێڵە زەردەکەی دەکرد . ئێستا لە هەمان ئاوێنەدا لە سمێڵە سپی و ناوچاوە کەچەڵەکەی ورد دەبێتەوە . چل ساڵ بەم جۆرە تێ‌پەڕی ، چل ساڵی درێژ ، بەتاڵ وەك رۆژانی خەفەت ، یەك رەنگ وەك سەعاتەکانی شەوێکی بێداری چل ساڵ کە هیچی لێ بەجێ نەماوە ، تەنانەت یادگارێکیش تاقە حەسرەتێکیش لە دوای مردنی باوانیەوە ، هەر هیچ .

ئەمڕۆ مسیو لیڤا لەبەر دەرگای کتێبخانەکەدا وەستابوو ، تیشکی خۆر بەرچاوی تاریك کردبوو . لەجیاتی ئەوەی وەك رۆژان بگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە بڕیاری دا پیاسەیەکی بچووك بکات . ساڵی سێ چوار جار ئەمەی دەکرد . گەیشتە بۆلیڤار ، خەڵکێکی زۆر لەژێر درختە تازە چرۆ کردووەکاندا دەهاتن و دەچوون . ئێوارەیەکی بەهاربوو ، یەکێك لەو ئێوارە گەرمانەی کە دڵ بە شەهوەتی ژیان دەهەژێنێ . مسیۆ لیڤا وەك هەموو پیاوێکی پیر بە لەتەر دەڕویشت بەرێکادا ، تروسکەیەکی ژیان لەچاویدا دەدرەوشایەوە . بەختیار بوو چونکە خەڵکی هەموو دڵشاد بوون و هەواش گەرم بوو .

ھادیەتی

Institut Kurde de Paris

لەهەولێر :

لە ڕۆژی ٢٥-٩-١٩٨٢دا بە سەرپەرشتی هاوڕێ ئەمینداری نهێنییەکانی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لە هەولێرو ، لە بارەگای لق ئاهەنگێک بۆ ڕێزلێنانی چەند نووسەرێکی کورد ڕێکخرا .

لە پێشەکی ئاهەنگەکەدا هاوڕێ عبدالمحسن خلیل ئەمینداری نهێنییەکانی نووسینگەی پیشەیی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە هەولێر وتارێکی خوێندەوە ، تیایا پیرۆزبایی لەو مامۆستایانە ـ کرد وتی : لەسایەی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەموزی نەمرو ئاڵای شەکاوەی حزبماندا ڕۆشنبیری کوردی هەمیشە بەرەو پێش دەڕواو ، دیداری دوەمی جیرۆکی کوردیش

حزب ڕێز لە نووسەرانی کورد دەنێ

بەشێک بوو لە بزوتنەوەی پەرەسەندووی ژیانی ڕۆشنبیری کورد لەم وڵاتە ئازیزەدا کە ئەمڕۆ بەگژ دڕندەترین هێرشی دوژمناندا دەچێ و ، ڕۆڵەکانی ، تێکڕا خوێن لە پێناوی پاراستنی سنووری عیراقی سەربڵند دەڕێژن .

ئینجا بەڕێز هاوڕێ ئەمینداری نهێنییەکانی حزب قسەی کردو ، باسی گرنگیی ئەو جۆرە دیدارانەی کرد لە پێناوی پێشخستنی باری ڕۆشنبیری لە ناوچەکەداو ، ڕای گەیاند کە حزب و شۆڕش هیچ دریغێکیان بەرامبەر بزوتنەوەی ڕۆشنبیری کوردی نەکردووەو ، بەڵکو هەمیشەو بەردەوامیش پاڵ پشتی دەبن ، چونکە ئەمە ئەرکێکی پیرۆزی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەموزە بە سەرۆکایەتی ڕۆڵەی قارەمانی گەل سەرەک صدام حسین .

ئینجا لە دواییدا دیاری بەسەر مامۆستایان محمد مولود ، ناصر یوسفو ، حسین عارف ، صلاح شواندا دابەش کرا (ئەوی مامۆستا صلاح شوان بۆی نێردرا) .

ع. ت
نووسینگەی هەولێر

کاروانی نەمران

پاش ئەوەی دوو جار لە دوو جەنگی ئازایانەی سوپای دلێرماندا ڕوو بە ڕووی هێرشی دوژمنانەی ڕژێمی ناپاکی خومەینی ، بریندار بوو ، وە بە بێ ئەوەی دڵی گەورەی نیشتمان پەروەرانەو عاشقی ئەم خاکە پیرۆزەی عیراقمان یەک تۆز بلەرزێ یان ڕاچڵەکێ ، ڕووی کردەوە مەیدانی جەنگ و ئەوەبوو شەهیدی نەمرمان « منیر انور توفیق » لە جەنگێکی ئازایانەداو لەکاتی هەڵمەت بردندا لە بەرەی ئەهوازدا گوللەی دوژمن پێکای و چووە ڕیزی ئەو ڕۆڵە ئازایانەوە کە لە پێناوی پاراستنی سنووری عیراقی خۆشەویستدا گیانی پاکیان بەخشی .

شەهید ساڵی ١٩٥٠ لەدایکبووەو ، دەرچووی بەشی (علم النفس)ی کولیجی ئادابی زانکۆی بەغدایە .

سەربەرزی و نەمری بۆ هەموو ئەو ڕۆڵە دڵسۆزانەی لەشی خۆیان کردە پردی پاراستنی شەرەف و کەرامەتی خاک و گەل .

لێرەوە

لەپێناوی ڕوونەدانی کارەسانی ڕێگاوباندا

لەو ماوەیەی پێشوودا بڕیارێکی زۆر جوان و ڕێکوپێک لە بەڕێوەبەرایەتی هاتوچۆی پارێزگای سلێمانییەوە دەرچووە ، ئەویش ئەوەیە نەهێشتنی کارکردنی مەکینەو عەرەبانە ـ کەی بۆ کاروباری کشت و کاڵی نەبێت ، ئەوەی ڕاستی بێت ئەم کارە لەگەڵی ڕووەوە دەتوانرێت هەڵسەنگێنرێت :

١ ـ هێشتنەوەی شەقامەکان بە پاکی .

٢ ـ کەمکردنەوەی قەرەباڵغی لە شەقامەکان .

٣ ـ ڕوونەدانی کاری دڵتەزێن ئەمیش بەوەی کە مەکینەو عەرەبانە خۆی لە ڕەسەندا بۆ بەردو چیمەنتۆ گواستنەوە دروست نەکراوە ، بەڵکو بۆ سووکە ئیشی جووتیارو گواستنەوەی بەرووبوومی کشت و کاڵییە ، ئەمە لە لایەک لەلایەکی ترەوە ئەم جەژنی قوربانە ڕێکەوت وابوو بەشەو گەڕامەوە بۆ سلێمانی ، بەڵام چۆن گەڕانەوەیەک بە تایبەتی لە چەمچەماڵەوە بۆ سلێمانی ئەگەر بڵێم پێنج جار پێنج کەس لە مردن ڕزگارمان بوو بڕوابکەن ، بێگومان دەپرسیت چۆن ؟

دەڵێم ئەو مەکینەوعەرەبانانەی کە لەو ناوەدا کاردەکەن زۆربەیان بە ناوەڕاستی جادەکەدا لێ دەخوڕن کە هەق وایە ئەوان بە جادە قیرەکەشدا لێ نەخوڕن ، ئینجا ئەمەش قەیناکات لە هەمووی ناخۆشتر ئەوەیە کە عەرەبانەکان لە دواوە نە ئیشارەتێک نە پارچە فسفۆڕێک نە گلۆپێکیان پێوەیە بۆ ئەوەی بەشەو ببینرێن ، ئەمەش بێگومان ئەنجامی ڕوودانی چەندەها کارەساتی دڵتەزێنە کە لە عەینی کاتدا چارەسەریشی زۆر ئاسانە ... بە بەڕێوەبەرێتی هاتوچۆی شارەکان بەتایبەتی سلێمانی دەتوانێ بە خاوەن مەکینەو عەرەبانەکان ڕابگەیەنێ و بۆیان بیکاتە ئەرکێک تاکو جێبەجێی بکەن .

ـ ئاگادارێک ـ

جهانی ڕەنگاو ڕەنگ

جیهانی سینەما
عەشقی وێنە گرتن

کە ئەکتەری سینەمایی ناسراو جینا لۆلۆبرجیدا کامیرای وێنە گرتنی گرتە دەستەوە وا دەزانرا ئەمە نارەزوویەکی ڕاگوزارەو زوو وازی لێ دێنێ ، بەڵام ساڵان ڕابووردو جینا بوبە وێنە ـ گرێکی هونەرمەند بە جیهاندا سوڕایەوەو کامێراکەی بەدەستەوە ، کتێبێکی وێنەیشی لەسەر شاری ڕۆما بە کامێراکەی خۆی بڵاوکردەوە .

جێگرەوەی مارلین مۆنرۆش مرد

ئەکتەری تازەی هولیود دوروثی ستارتن دانرا بە جێگرەوەی ئەکتەر مارلین مۆنرۆ ، چونکە هەموو شتی لەوی دەکرد ، دوا فلیمی « هەموو دنیا پێ دەکەنێ » دەنگێکی گەورەی دایەوە ، بەڵام ئەمیش دوا ڕۆژی غەمباری وەک مارلین کۆتایی هات ، مێردەکەی خۆی کوشت و دوایش خۆی کوشت و وەک مارلین دوایی بە ژیانی هینا .

لەم لاو لەو لا

گەورەترین لووت لە مێژوودا

بە دوو باڵ بە پاریسدا دەفڕێ

لەسەر ناوی فلیمی بەناوبانگ « درێژترین ڕۆژ لە مێژوودا » لاوێکی ئەڵەمانی لەمیونخ یانەیەکی کردۆتەوە ناوی ناوە یانەی « گەورەترین لووت لە مێژوودا » ئەوەی دەبێ بە ئەندامی ئەم یانەیە دەبێت لوتی زل بێت ٦١ ملیمەتر درێژی و ٤٠ ملیمەتر پانی !!

دنیایەکی سەیرە .. !!

* *

لەم ڕۆژانەدا ، ئەم فڕۆکەوانە بەفڕۆکەیەکی دوو باڵ سووک بەسەر شاری پاریسدا سووڕایەوە ئەم ڕووداوە دوای ڕابووردنی ٧٧ ساڵە بەسەر یەکەم گەشتی ئاسمانی بەم جۆرە فڕۆکەیە کە « بلیریو » ناوێک بە فڕۆکەکەی لە مانش پەڕیەوە .

پێشانگای بەرهەمی پەککەوتەکان

حەوت لاوی نوقستان لەفەرەنسا ، لە تەنەکەو پارچە ئاسنی شکاو پەیکەری داستانەکەی « گالیفر »یان دروست کردوە ، ئەم پەیکەرەو چەندان بەرهەمی تری دەستکردی ئەو لاوانە لە شاری پاریس لە پێشانگایەکی گەورەدا پیشان درا .

* *

بۆ ئافرەت

پێڵاوی ٨٣

ئەمانە نموونەی پێڵاوی پۆتینی ژنانەیە بۆ ساڵی ١٩٨٣ و زستانی ئەمساڵ ، پۆتینی ئەم زستانە سێ جۆرە کورت و ناوندو درێژ کە شێوەی لەپێڵاوی پیاوانە دەکات و پاژنەکانیان یان پانە یان بەرزو باریک .

چیرۆک بۆ منداڵان

کیسەڵ و ئۆکۆردیۆن

نجاة گەردی
لەعەرەبییەوە وەریگێڕاوە

پیاوێک بە دارستانێکدا تێپەری نەوای مۆسیقایەکی زۆر خۆشی گوێ لێ بوو ، کاتێک کە لە دەنگەکە نزیک بۆوە . چاوی بە کیسەڵێک کەوت کە ئۆکۆردیۆنی لێ دەدا چەکەکەی کردە کیسەڵەکەو وتی :

ـ ئەی کیسەڵ ... زۆر ئاسانە بتکوژم ... بەڵام ناتکوژم . چونکە دەمەوێ لەگەڵم بێیت بۆ ماڵەوە .

کیسەڵەکە ئامێرەکەی جێ هێشت و بە پیاوەکەی ووت :

★ نا ... نا ... من دەمەوێ لێرە لەم دارستانە بژیم ، .. نامەوێ بێمە ماڵی تۆ .

پیاوەکە پێ کەنی ! کیسەڵەکەو ئامێرەکەی مۆسیقای خستە ناو کیسەیەکەوەو ڕووەو ماڵ بۆوە . خەونی بەوە دەدیت . (هاوڕێکانم سەریان دەسوڕمێ .. چونکە هیچ کامێکیان نەیاندیوە کە کیسەڵ گۆرانی بڵێ و ئۆکۆردیون لێ بدات ..)

خۆ ئەگەر بشیفرۆشم پارەیەکی زۆرم دێتە دەست ، لەماڵەوە ... کیسەڵەکەی خستە ناو حەوزێکی جوان و هەرچواردەوری بە قەز گرت . باشترین خواردنیشی بە کیسەڵەکە دەدا . (کاورێکانی بانگ کرد) .

هاورێکانی لەبەرامبەر قەفەسەکە وەستان و زۆر سەرسام بوون بەدیدەنی کیسەڵ و ئۆکۆردیون ،

ـ ئێستا ... گۆرانی بڵێ ... بژەنە (پیاوەکە هەڵدەپەری) .

چاوەکانی کیسەڵەکە کزبوون لە بە سەرمای شەو .. بێ دەنگ بوو وهیچ شتێکی نەووت .

١ ـ بفەرموو گۆرانی بڵێ .

ژیانت باشتر دەکەم .

هیوادارم گۆرانی بڵێی وەک چۆن لەدارستانەکە دەتووت .

کیسەڵەکە لەسەر بێدەنگییەکەی بەردەوام بووو میوانەکانیش دەستیان کرد بە قاقای پێکەنین . پیاوەکە زۆر تووڕەبوو هاواری کرد :

ـ ئەگەر ئێستا گۆرانی نەڵێی ... دەتکوژم .. ؟

کیسەڵەکە ووتی :

(هەرچیەکت پێ دەکرێ بیکە)

خۆی خستە ناو یەک و هیچ دەنگی نەکرد . لەو کاتەدا ...

پیاوەکە کیسەڵەکەی گرت و لەپەنجەرەوە فڕێی دایە دەرێ . لەم ساتەدا منالێک تێپەری دیتی وا کیسەڵ ئاوەژووی سەرپشت بووە ، هەڵی گرت و بردیەوە ناو دارستانەکە . کاتێ کیسەڵەکە خۆشی ناودارستانەکەی جارێکی تر دیتەوە . لەسەر گۆمەکە دانیشت و جوانترین نەوای بۆ منالەکە لێ دا ..

هاوڕێ بە سەرچوو ساڵی خوێندنی نوێیان پیرۆز

نازم
نووسینگەی هەولێر

● وا هاوینیش کۆتایی هات و خەڵەو خەرمان هەڵگیراو نمەنمە بارانیش دەبارێ ، ئەو منداڵە ژیکەڵانە لە سێبەری ئەم شاخە دێرینەی کوردستان بەرامبەر بە دێیە جوانکیلەکەیان سواری جەنجەڕ بووینەو جۆخین دەکوتن تاکو بەرهەمی ساڵیان ببینن و پاداشتی ماندووبوونیان بدەنەوە ...

● بەڵام هۆ منداڵینە ئەوەتا قوتابخانە کرایەوەو پێویستە زوو خۆتان کۆکەنەوە بەرەو خوێندن بکەونە ڕێ ، چونکە خوێندن بەرهەمی زامەو ڕوناکبیریت پێ دەبەخشێ .

سبەینێ زوو بەیانی ڕۆژ باش لە هاوڕێکانت بکەو پیرۆزبایی ساڵی نوێیان پێ بگەیەنە ...

بۆ منال

گوڵێ پاشە ڕۆژ

لە سەردانی هەندێ قوتابخانەکاندا بۆ چاوپێ کەوتن بەبونەی ساڵی نوێی خوێندنەوە منداڵێکی ئێسک سووک و شیرین هاتەبەردەممان و بەو بۆنەوە خۆزگەکانی خۆی گێڕایەوە .. « بەیان » خان کە بووکی دووارۆژەو لە ئێستاوە ئومێدی گەش بە چاوەکانیەوە دیارە ووتی :

● ماوەی چەند مانگێکە غەریبی مامۆستایانم دەکەم و لە تەختەی قوتابخانە بەدوورم ..

● ئەی ئێستا ؟ ● **بۆ منالان** ●

★ ئێستا هاتوومە دیدەنی مامۆستاکانم .

● ئەو سێ مانگە خەریکی چی بووی ؟

★ یارمەتی دایکم دەدا لەکاری ناو ماڵ و جارجاریش تەماشای فلیمی کارتۆنم دەکرد ..

پێشانگایەک لە ڕواندوز

● لە ڕۆژی ١-٩-١٩٨٢و لە هۆڵی یەکێ لە قوتابخانەکان کۆمەڵەی هونەرە جوانەکانی کورد بەشی ڕەواندوز پیشانگایەکی بۆ هونەرمەند ڕزگار فقی عولاو هونەرمەند سەلام نەوڕۆزی ڕێکخست ، ئەم پیشانگایە سێ ڕۆژی خایاندو ، کاربەدەستانی ڕەواندوزو جەماوەرێکی زۆری خەڵکی شار هاتنە بینین و ، خۆشحاڵی بۆ ئەم چالاکییە هونەرییە پیشاندا .

● کاک ڕزگار فقی عولا بۆ هاوکاری دواو وتی :

ـ لە ساڵی ١٩٦٤ لە ڕواندوز لەدایک بوەو ئێستا قوتابی پۆلی سێیەمی ئامۆژگەی هونەرە جوانەکانی سلێمانییە ..

● دەربارەی پیشانگاکانت؟

ـ لە ساڵی ١٩٨١دا لە ڕەواندوز پیشانگایەکی تایبەتیم کردەوە ، هەروەها لە ئامۆژگەی هونەرە جوانەکانی سلێمانیدا بەشداریم کردوە .

تۆمارگەیەکی نوێ لە هەولێر

لەم زوانە لە بەڕێوەبەرایەتی تیپی هونەرە میللییەکانی هەولێر دەست بە دروست ـ کردنی گەورەترین تۆمارگەی مۆسیقاو گۆرانی دەکرێت و ، کۆمپانیایەکی بیانی ئەم کارەی پێ سپێردراوەو هەموو کەل و پەلێکی زانستیانەی تۆمارکردنی تیا بەدی دەکرێ .. ئەمە ئاوڕدانەوەیەکی پیرۆز بوو بۆ هێنانەکایەی بەرهەمە پوختەو تۆمار ـ کردنیان بە شێوەیەکی ڕێک وپێک ... کە هەموو تیپە هونەرییەکان سوودی لێ وەردەگرن ...

هاوکاری
دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەغداد : شەقامی « الخلفاء » مەیدانی « الخلانی »
تەلەفۆن : ٨٨٧٥٧٩٥
پێنج خەت

لەم ژمارەیەدا
* بەشی دووەمی کونگرە ڕۆژنامە نووسیەکەی سەرەکی فەرماندە ل ٢ و ٣ .
* ئەدەبو ڕۆشنبیری : شیعر ، چیرۆك ل ٤ و ٥
* ڕووداوەکانی دنیا بە وێنە ل ٧

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە

هاوکاری

التضامن

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

* سێ شەممە ٢١ - ١٠ - ١٩٨٢ ژمارە ٦٥٨ *
٨ لاپەڕە
بە ٥٠ فلسە
* الخميس ٢١-١٠-١٩٨٢ العدد ٦٥٨ *

سەرەکی فەرماندە : ئەوپەڕی ڕەنجمان پێشکەش بەگەل دەکەین

بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین پێری لەسامەڕا سەری‌دا لە مەزاری ئیمام علی الهادی سلاوی خوای لێ‌بێ و لەوێ فەرزی نوێژی بەجێ‌هێنا .

بەڕێزی لە ماوەی سەردانو نوێژ کردنیا لە خوای گەورەو مەزنی خواست گەلەکەمان بپارێزێو نەتەوە یەکگرتو بکاتو بەسەر دوژمنەکانمانو دوژمنەکانی ئیسلامدا سەرکەوتومان بکات .

زێوانو خزمەتگوزارانی مەزارەکەو ئەو جەماوەرە زۆرەی لە خەڵکی قەزاکە لەوێ‌بوونو پێشوازی سەرەکی بەڕێزیان دەکرد ، هەموو دەست بەدوعا لەلای خوای مەزن کە سەرکردەمان بپارێزێو سەرکەوتووی بکاتو سەرکەوتنەکانی سوپاو گەلەکەمان بە سەر دوژمندا پتەوتر بکاتو ئەوەیان دووپات دەکردەوە کە هەمیشە ئامادەن بۆ قوربانی‌دانو خۆ بەخت‌کردن بۆ بەرگری لە سەربەرزیو گەلو نیشتمان دژی دەستدرێژیەکانی ڕژێمی قین لە دلی ئێران .

بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین سەری لە چەند گوندێكو شوانەکانی قەزای سامەڕاو بلددا لە پارێزگای صلاح الدین .

هەروەها سەری لە قوتابخانەیەکی سەرەتایی‌داو سەیری رادەی خوێندنو پلەی قوتابیەکانی کردو دوایی سەرەکی بەڕێز چاوی بە قوتابیەکان کەوت ئەوەی دووپات کردەوە کە پێویستە کار بە وردیو زیادەوە بکرێ بەهەمان رادەی سەرکەوتنەکانی عیراقیەکان کە قوربانیاندا لە پێناوی بەرگری لە نیشتمان .

بەڕێزی وتی : پێویستە ئەوپەری رەنجمانو زۆر بە وردەکاری پێشکەش بە گەلی عیراق بکەین عیراقی چاك دەبێ لە هەموو شتدا چاك بێت لە خوێندنو کارو قوربانی‌داندا .

دەبێ دوژمن خۆمان بناسین

مصلح جەلالی

ئەگەر بێتو تۆزێك لەو کارەساتە وردبینەوە کە لە لوبناندا بەرامبەر بەگەلو سووپای ئازادیخوازی فەلەستینو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی لوبنان کرا بۆمان دەردەکەوێ کە زایۆنیزم بەتەنیا خۆی بەم کارە هەلنەستاو هێزێکی زۆر لەو گەورەتر هەبووە یارمەتی‌بدات ئەویش ئیمپریالیزمی ئەمەریکایەو ئەمەش بەم‌شتانەی خوارەوەدا بۆمان دەردەکەوێ .

١ - ئەمەریکا هەڕەشەی ئەوە دەکات ئەگەر بێتو (زایۆنی) لە کۆمەلی نەتەوە یەکگرتووەکان دووربخرێتەوە ئەویش لە کۆمەلەکە دێتە دەرێ .

٢ - لەبەر ئەوەی کە ئاژانسی وزەی ئەتۆم نامەی باوەڕی زایۆنی رەت‌کردۆتەوە ئەمەریکاش بەشەکەی خۆی لەو ئاژانسی وزەی ئەتۆمی‌بە دەردەهێنیو ئیتر یارمەتی دارایی نادات .

٣ - ئەمەریکا بەرەسمی بلاوی‌کردوە کە پێشوازی نوێنەری ڕێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستین ناکات کە لەگەل نوێنەرەکانی دەولەتانی عەرەب دەچن سەر لە ئەمەریکا دەدەن .

جا بە پێی ئەم پشت‌گرتنەی زایۆنی لە لایەن ئیمپریالیزمی ئەمەریکاوەو ئەو چەكو جبەخانەیەی کە لە کاتی هێرش‌بردنی زایۆنیدا بۆسەر لوبنان دەیدابەو ئەوچەكو جبەخانەیەشی کە ئیستاش دەیداتێو هەروەها لەکاتی دەستدرێژیو هێرش‌بردنی زایۆنی بۆسەر لوبنان سەربازی (متطوعین) بۆ زایۆنی ناردو کۆنەپەرستو راسترەوەکانی (یمنین) سەپان بەسەر گەلی لوبناندا و ئەمانەش گشت دلسۆزی ئیمپریالیزمی ئەمەریکایە بەرامبەر بە عەرەب .. !

دەتوانین راستەوخۆ بلێین کە دوژمنایەتی ئیمپریالیزمی ئەمەریکایە بەرامبەر بەگەلی عەرەب لەلایەکەوەو لە لایەکی ترەوە بەرامبەر بە هێزی پێشکەوتنخوازی عەرەبو ناوچەکەو بەرامبەر بە گەلی فەلەستینو بەرامبەر بە پێشکەوتنو یەکێتی عەرەبو ئەمەش رۆژنامەی (الوطن)ی کوێتی بەتەواوی روونی کردۆتەوەو دەلێ نەخشەیەکی ئەمەریکاییو بەریتانی هەیە بۆ سەرنەگرتنی چارەسەرکردنی ئاشتیانەی مەسەلەی فەلەستین لە چوارچێوەی ئەو بریارانەدا کە لە کۆنگرەی بالای فاس درابوو .

کەواتە ئێمە تەنیا نابێ زایۆنی بە دوژمنی سەرەکی گەلی فەلەستینو پێشکەوتنو بەختیاریو سەربەخۆیی نەتەوەی عەرەبو گەلانی ناوچەکە دابنێینو ئیمپریالیزمی ئەمەریکا کە دەوری کاریگەرو سەرەکی خۆی لە قەسابخانەی صەبراو شاتیلادا گیرا پشت‌گوێ بخەینو باسی نەکەین .

ئیمپریالیزمی ئەمەریکا بۆ ئەوە ئەم دۆخەی لە لوبناندا هێنابە پێشی بۆ ئەوەی ئەو ئامانجەی کە گەلی فەلەستینو گەلی لوبنانو گەلانو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی ناوچەکەی بەبەکەوە بەستوودو ئەو بەکێتی‌بەی کە تارادەیەك بۆ گەڕانەوەی گەلی فەلەستین بۆ نیشتمانی خۆی لەیەك بپچڕێنێو لەیەکتر دووریان بخاتەوەو لەم ڕێگەیەوە بەیارمەتی راستڕەوە (یەمینی) کۆنەپەرستەکانو بەپشتی زایۆنیو بەهۆی سەربازی ئەمەریکایی‌یەوە گرو کلپەی شۆرشگێرانەو ئازادیخوازانەی گەلی لوبنانو

بڕوانە ل ٧

کوەیتو ئەلمانیای دیموکراتی‌داوای کۆتایی‌پێدانی شەڕی عیراقو ئێران‌دەکەن

کوەیت : کوەیتو ئەلمانیای دیموکراتی ناخۆشی خۆیان بەرامبەر بەبەردەوام‌بوونی شەڕی نێوان عیراقو ئێران دەربڕیو هیوای ئەوەیان دەرخست کە چارەیەکی ئاشتی‌یانە بۆ ئەم‌ناکۆکی‌یە بدۆزرێتەوە .

● لە ڕۆژنامەکانی‌هندستاندا دەنگدانەوەی ، هەلمەتی فڕۆکەکانمان بۆسەر دوورگەی (خەرەج) .
● لیژنەیەکی ئاسیای‌سەر بە مافی مرۆڤ سەرزەنشتی تاوانەکانی‌ڕژێمی خومەینی دەکات .
دەلهی نوێ - تایبەت بە (الثورە) ..

● ڕۆژنامەکانی هندستان باسی هەلمەتی فڕۆکەکانمانیان کردوە لەسەر دوورگەی (خەرەج) بێجگە لە سەر دووشاری تر .

ڕۆژنامەکان چەند بڕگەیەکیان لە بەیاننامەی سووپایی عیراق بلاوکردۆتەوە لەگەل ئەو زیانە گەورانەی تووشی هێزەکانی ڕژێمی ئێرانی بوونو تووبانە کە ئێران هیچ باسی بەیاننامە سووپایەکەی عیراقی نەکردووە .

● لەلایەکی ترەوە نوێنەرانی دوازدە دەولەتی ئاسیایی لە نیودەلهی کۆبونەوەیەکیان بۆ پێکهێنانی لیژنەیەکی ئاسیایی مافی مرۆڤ کردوودو کۆبووەوەکان هێرشیان بردە سەر ئەوەی کە ئێران هەمیشە گوێ ناداتە مافی مرۆڤو داوایان کرد کە ئێران دەبێ بەندە سیاسی‌یەکان بەربدات .

قلیبی هیرش دەباتە سەر هەلوێستی ئەمەریکا

توونس : الشاذلي القليبي ئەمینداری گشتی کۆمەلگای عەرەب هێرشی بردەسەر هەلوێستی حکوومەتی ئەمەریکاو بڕیاری بە ئامادە نەبوونی بۆ پێشوازی کردنی نوێنەری ڕێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستین لەناو ئەو لیژنە حەوت قۆلی‌یەی کە بڕیارە سبەینی (هەینی) لەگەل سەرەك ریگاندا کۆ ببێتەوە بۆ ئەوەی پرۆژە تازەکەی عەرەب بخاتەبەردەم کە بۆ ئاشتی ڕۆژهەلاتی ناوەراست کۆنگرەی فاس بڕیاری لەسەر داوە .

قولەیبی لەو وتەیەدا کە ڕۆژنامەی توونسی (لوتان) بلاوی‌کردەوە وتی عەرەب بەداخن لەوەی کە حکوومەتی ئەمەریکا خۆی بەستوە بە هەندێ بەلێنەوە بەرامبەر بە « ئیسرائیل » بە جۆرێکی وا زیان بە دەوری ولاتە یەکگرتوەکان دەگەیەنێو ئازادی هەلوێستی دەبەستێتەوە .

ئەردەن پشتیوانی بۆ عیراق دووپات دەکاتەوە

بەڕێز مضر بدران سەرەك وەزیرانی ئەردەن لە بەردەم کۆبوونەوەیەکی لیژنەی کاروباری دەرەوەی ئەنجومەنی راوێژکاری‌دا وتی : نەتەوەی عەرەب لەبەردەم تاقی‌کردنەوەی راستگۆیدایە بەرامبەر بڕیارەکانی کۆنگرەی بەرزی فاس لە پشتیوانی‌کردنی عیراقی براداو ئەوەی‌دووپات کردەوە کە ئەردەن تەواو خۆی بەو بڕیارانەوە دەبەستیو ئەمەش بە ئەرکی نەتەوەیی دەزانێو عیراق قولایی ستراتیژی نەتەوەی عەرەبەو دەوری سەرەکی بوە لە پشتیوانی خەباتی نەتەوە کەماندا .

جەنگاوەرە دلێرەکانمان مەردانە دوژمنی ڕەگەزپەرست سەرکوت دەکەن

هێزە جەنگاوەرەکانمان ، بەورەی بەرزو چاونەترسان بەردەوامن لە چالاکی‌بەرپەچدانەوەی جموجولو دەستدرێژیە ناڕەواکانی‌هێزەکانی دوژمن لە هەموو کەرتەکانی جەنگ .

بەتایبەتی لەم هەفتەیەدا ، هێزەکانمان چەندان دەستی مەردانەی لە مولگاکانی دوژمن وەشاند وە لە کەرتی ناوەڕاست زیانی سەروماڵی زۆری پێ‌گەیاندوە .

هێزی ئاسمانی دلێریشمان ، مەردانە بەرگری لە سەربەستیو سەربەرزی عیراقی شۆڕش دەکاتو لەو هەلمەتانەی ئەم هەفتەیە بەسەرکەوتوویی کردویەتیە سەر بنکەکانی هێزەکانی دوژمن ، راستەوخۆ هەموو نیشانەکانی پێکاوەو ئاگری بەردەواوەتە هێزەکانی دوژمنو لە هەموو هەلمەتەکاندا فڕۆکەکانمان دوای بەجێ‌هێنانی ئەرکی سەرشانیان بەسەلامەتی گەڕاونەتەوە بنکەکانی خۆیان .

بەپێی ئەو بەیاننامانەی کە لە رۆژی پێنج شەممەی رابووردووەوە لە ژمارە ٨٧١ وە هەتا ٨٧٨ ئەوە دووپات کراوەتەوە کە هەر جموجولێك لە لایەن هێزەکانی دوژمنەوە لە هەموو کەرتەکانی بەرەی جەنگ بەدرێژایی سنووری رۆژهەلاتمان روویداوە ، بەدەستی دلێرانەی جەنگاوەرانی سوپای عیراقی دلێر ، مەردانە سەرکوت کراوەتەوەو ئالای سەرکەوتنی عیراق ، هەتا دێ بەرز دەشەکێتەوە .

لیبیا بەرامبەر فەلەستینیەکان بە درۆزن دەرچوو

سەرچاوەیەکی ئاگاداری فەلەستین بە ئاژانسی دەنگوباسی کوێتی گەیاندوە کە لیژنەی باربووکردنی گەلی فەلەستین بڕیاری داوە پەیوەندی بە ولاتانی خەلیجەوە بکات بۆ زیادکردنی یارمەتیەکانیان بۆ گەلی فەلەستین ، هەروەها ووتی بەپێی بڕیاری کۆنگرەی بەرزی بەغدا هەموو

بڕوانە ل ٧

ڕژێمی سوریا پیاوکوژ ئامادە دەکا بۆ کوشتنی بەرهەلستکارانی لە ئەوروپا

پاریس - ١٩ - ئەنصات

سەرچاوە فەرەنسای‌یەکان‌بلاویان کردەوە کە رەفعەت ئەسەدی سەرەکی هێزەکانی‌بەرگری برای سەرەکی ڕژێمی سوریا حافظ ئەسەددەستەیەکی نوێی لە ئەوروپا بۆ جاسووسیەت بەناوی (هێلی بۆری‌یە سپی‌یەکان) داناوەو وەك دەردەکەوێ پاریس دەبێتە بارەگای ئەم دەستەیە کە بە تایبەتی دژی دوژمنانی ڕژێمی سووریایە جا ئەگەر ئەم دووژمنانە سووری‌بن یاخود عەرەب .

گورجوگۆلی دەستەکە تەنیاهەر بۆ ئەورووپای رۆژئاوایەو کەسانی ئەودەستەیە ناوی

بڕوانە ل ٧

هێزە زایۆنی یەکان کۆیب ڕەخنەری بلاو بوونەوەی سوپای لوبنادە

زایۆنی‌یەکان لەو دیهاتانە دابین‌بکا کە لەم دوایەدا هەندێ شەڕی تیا قەوماو بۆ

بڕوانە ل ٧

بێرووت - ئاژانسەکان :
تەلەفزیۆنی لوبنان بلاوی‌کردەوە کە هێزەکانی لوبنان نەیانتوانی لە ناوچەی شۆفدا کە دەکەوێتە رۆژهەلاتی بیرووتەوە بلاوبنەوە لەبەر ئەو هێزە زایۆنی‌یانەی کە هێشتا لەوێن . ئەوەی ئاشکرایە هێزە زایۆنی‌یەکان پێش ئەمە دەستیان‌کردبوو بە کشانەوە لەم ناوچەیە بەلام هەر کشانەوەکەیان دوا خست .

تەلەفزیۆنی لوبنان ئەوەیشی بلاوکردەوە کە پێوەندی لەگەل لا بەرپرسیارەکاندا بەردەوامە بەهۆی لیژنە هەمیشەیی‌یەکەی هێزەکەی نێودەولەتانەوە بۆ ئەوەی کشانەوەی هێزە

ڕووداوەکانی ڕۆژانی رابووردو

● **قاهیرە :**
سەرەکی گینیا احمد سیکوتوری ئیستا بەسەردانێکی رەسمی لە قاهیرەیەو لەگەل سەرەك حسنی مبارك دەربارەی باری ئەفەریقاو رۆژهەلاتی ناوەڕاست گفتوگۆ دەکات .

● **پاکستان :**
وەزارەتی بەرگری پاکستان رای گەیاند کە فڕۆکەیەکی ئەفغانستانی بەناچاری خۆی کردوە بەسنووری پاکستانداو لەکاتی نیشتنەوەدا تەقیوتەوەو سووتاوە .

● **ڕۆما :**
کمال حسن علی وەزیری دەرەوەی میسر بە سەردانێکی رەسمی لە رۆمایە بۆ بەشداربوون لە کۆبوونەوە ناوکوییەکانی نێوان میسرو ئیتالیا .

● **بۆن :**
لێرە کۆبوونەوەکانی لیژنەی ئەلەمانیو فەرەنسی بۆ هەلسەنگاندنی پەیوەندی نێوان هەردوو ولاتیان دەستی پێ کردوە .

● **لندن :**
لافاوێك لە ناوچەیەنی فراوانی نستونالی حواررووی بەریتانیا رووی داوە لە زیانێکی ماددی زوری گەیاندوەو بۆتە هۆی مردنی دووکەس .

خومەینی جادووگەرچەکی کیمیاوی دژی گەلی کورد لە کوردستانی ئێراندا بەکاردەهێنێ

شێخ عزالدین حسینی : (٢٥٠٠) پاسداری خومەینی لە شەڕە توندەکانا کوژراون

لندن - ئاژانسەکان : شەڕی نێوان شۆڕشگێڕەکانی کوردو هێزە بەرهەلستکارەکانی ئێران لەلایەكو هێزەکانی ڕژێمی خومەینی لەلایەکی تر لە ناوچەی کوردستانی ئێران لە توندبوونی بەردەوام دایە .

ئاژانسی دەنگوباسی رۆیتەر لە راپۆرتێکدا دەلێ پێشەواکانی کورد لە ئێران بۆ پەیامنێرەکەیان دووپات کردۆتەوە کە سەرکەوتنی باشیان بەسەر هێزەکانی ڕژێمی خومەینی‌دا بەدەست هێناوەو پەلاماری ئەو هێزانەیان بۆ سەر بنکە سەختەکانیان وەستاندوە .

ئاژانسەکە بە تەلەفۆن لەگەل شێخ عزالدین حسینی

پێشەوای شۆڕشگێڕانی کورد قسەی کردوە کە بۆی دووپات کردۆتەوە ، جەنگاوەرانی کورد زیانێکی زۆریان لە دوژمن داوە .

ئەوەی شایانی باسە شێخ حسینی لەم دوایەدا لە ئێران دەرچووەو گەیشتۆتە پاریس بۆ ئەوەی لەگەل سەرکردەکانی هێزە بەرهەلستکارەکانی ئێران دەربارەی ڕێکخستنی تەقەلایان بۆ روخاندنی ڕژێمی خومەینی گفتوگۆ بکات .

بڕوانە ل ٧

Institut Kurde de Paris

رۆژنامەنووس پاش ئەو مەسرەفە بەردەوامەی کە بە هۆی شەڕەوە دەیکەن چۆن پرۆگرامی پەرەپێدانی وڵاتەکەتان لە نەخشەی پێنج سالیدا جێبەجێ دەکەن و .. لە نەخشەکەتاندا چی پێش چی دەکەوێ ؟

بە هەمان تاو خەریکی بنیاتنانین

سەرەکی بەرێز :

دەتانەوێ بکەنە پرسیار یا ئەنجامێکی سنووردار .. ئایا شەڕ کاری کردوەتە سەر هەندێ پرۆژەی پەرەپێدان بەڵام دەتوانن ئەوە ببینن کە عیراق توانی بەردەوام بێ لەسەر برگە سەرەکی‌یەکانی پرۆژەکانی پەرەپێدان بە وزەو تاوێکی گەورەتر لەوەی پێش شەڕ چونکە بەمە ئەوە دەردەبڕێ کە زۆر سوورە لەسەر رۆیشتن بەو رێگایەدا کە لە پێناویا شەڕدەکەین چونکە عیراقی‌یەکان دەپرسن چۆن ئەم وڵاتە گەورانە رێگای ئەوەیان‌دا شەڕێك لە نۆکەندا لە ناوچەی بیرەکانی نەوتدا دووساڵ درێژە بکێشی‌و پێ‌بنێتە سێهەم سالیەوەو هەر بێ‌دەنگ سەیری بکەن هەرچەندە ئەوان‌و بە تایبەتی رۆژاواییەکان بەرژەوەندی ئاشکرایان لەم ناوچەیەدا هەیە . ئەو ئەنجامەی کە دەیکەنێ یا عیراقی‌یەکان دەیکەنێ ئەوەیە کە رایۆبیرم‌و هەندێ وڵاتی بێگانە لەو باوەڕەدان لە سیاسەتیاندا کە پێویستە کاری بنیاتنانی تازە لە عیراقدا راوەستێ‌و مەبەستیشم لە بنیاتنانی تازە هەر بنیاتنانی ماتیریالی نیە .. بەڵکو مەبەستم ئەو شەخسیەتە عیراقی‌یە تازەیەیە کە لە تێکڕای ئەو گۆڕانە ماتیریالی‌و گیانی‌یە جوێ ناکرێتەوە کە لە عیراقدا روویداوە . کە وابوو بۆ بەرپەرچدانەوەی ئەم سنگ دەرپەڕاندنە پێویستە لەسەر بنیاتنان برۆین بە هەمان ئەو تاوو دان بە خۆداگرتن‌و وردی‌و ئامادەبوون بۆ قوربانیدانەی کە پێشوازی شەڕی پێوە دەکەین لە سەنگەرەکانی پێشەوەدا . ئەبێ ئاوا ئیش‌بکەین .. پرۆژە سەرەکی‌یەکان بەردەوامن .. بەڵام چی‌گرنگە .. گرنگ‌و گرنگتر لەو نەخشەی پێنج سالی‌یەدا دەستنیشان‌کراوە کە لە جێبەجێ‌کردنیا بەردەوامین .. چ لە کەرتەکانا بێ یا لە پرۆژەکانی ناو کەرتەکان .. ئەیشتوانن سەیری نەخشەکە بکەن تا بزانن چی لەم بارەیەوە پێش چی دەخرێ .. ئەوەتان کە پێش شەڕ سەری لە بەغداد یا هەمووی عیراق دابێ دەتوانێ بکاتە ئەو ئەنجامەی کە پرسیاری لێ ئەکا ئایا پەرەپێدان بەردەوامە یانا .

رۆژنامەنووس - گەورەم ئایا دەتوانن بلێین عیراق هەرگیز هیچ جۆرە تەماعێکی نەبوە بەرامبەر بە خاکی ئێران .. ئایا دەتوانن بە شێوەیەکی تەواو پێمان بلێین عیراق هیچ هیوایەکی بە خاکی ئێران نەبوە .. ئایا دەتوانن ئەوەمان بۆ دووپات‌بکەنەوە کە هیچ جۆرە جم‌وجوولێکی دیپلۆماسی‌یانەی تازە لە ئارادایە یا خەریکی جێبەجێ‌کردنە یا نەخشەی بۆ کێشراوە بۆ چارەسەرکردنی ئەو ناکۆکی‌یەی وەك ئێمە دەیبینین دەبێتە هۆی داگیرساندنی هەموو ناوچەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست ..

هیچ جۆرە تەماعێکمان لە خاکی ئێراندا نیە
سەرەکی بەرێز :

نەك ئیستە ئامادەم بە تەواوی دڵنیات بکەم کە عیراق هیچ جۆرە تەماعێکی لە خاکی ئێراندا نی‌یە بەڵکو ئێمە لەیەکەم مانگی شەڕەوە بە شێوەیەکی تەواو ئەمەمان وتووەو زیاتر لە جارێکیش .. هەروەها وتوویشمانە ئێمە کە مافی خۆمان دووپات دەکەینەوەو بەرگری لە مافەکانمان دەکەین نامانەوێ بە شێوەیەك بیکەین کە لە قەدری گەلانی ئێران یا سوپای ئێران کەم بکاتەوە بەڵام کە دەستدرێژی‌یان کردە سەرمان پێویستی سەرشانمانە وەڵامیان بدەینەوە ، لە شەڕێکی گەرۆکی وادا وا دەبێ سوپایەك لەبەردەم سوپایەکدا بکشێتەوە کە زۆرانبازی دەست پێ‌دەکاو شەڕ بەرپادەبێ‌و هیچ رێگایەکی ئاشتی‌یانە نابێ بۆ چارەسەرکردنی ، شتێکی سەیر نی‌یە ئەگەر هەر لایەك بیەوێ ویستی لاکەی تر بشکێنێتەوەو ئاگری تۆپ لە شارەکانی دووربخاتەوە .. لەبەر ئەمە ئێمە لە ناو خاکی ئێراندا بووین بەو قوولی‌یەی کە ئاشکرابوو و کشایشینەوە بۆ سنوور و لەو کاتەیشدا کە لە خاکی‌ئێرانا بووین ئەم قسەیەمان‌کرد و وتمان تەماعمان نی‌یە لە یەك بستی خاکدا بەڵام رێگەی ئەوەیش نادەین تەماعی لە یەك بستی خاکماندا هەبێ‌و نایشهێڵین دەست بخاتە ناو کاروباری ناوخۆمانەوە و رێگای نادەین عیراق بکاتە بەردەستێکی تاران .. کەوابوو ئەمە سیاسەتمانە ئیستە وەك رابوردوو و دووپاتی دەکەینەوە کە تەماعمان نیە لە یەك بستی خاکی ئێرانداو حەز لەوە دەکەین کە ئێران بە سەربەرزی‌و سەربەخۆیی‌و هێمنی ئاسوودەیی‌و گەشەدار و بێ دەستدرێژی بۆ سەر عیراق‌و نەتەوەی عەرەب بژی .. بەڵێ کاربەدەستانی ئێران ئیستە دەڵێن دەیانەوێ بینە عیراقەوە بۆ ئەوەی تۆپەکانی عیراق لە شارەکانیان دوور بخەنەوە .. ئەم قسەیە راستە ئەگەر عیراق بڵێ هەر بەردەوام‌دەبم لەسەر شەڕو هیچ رێگایەکی‌تر نەبێ بۆ کۆتایی هێنان بە شەڕ بەڵام کە عیراق بڵێ ئامادەین بۆ گفت‌و گۆ کردن بە شێوەیەکی راستەوخۆ یا بە هۆی لایەکی‌ترەوەو بە پێی ئەم نوختانەی خوارەوە :

دەقی کۆنگرەی رۆژنامەنووسەکەی سەرۆکی فەرماندە "صدام حسین" لەگەڵ رۆژنامەنووس و نوێنەرانی دەزگاگەیاندنەکانی بەریتانیادا

بەشی دووەم

١ - بە هۆی هێزەوە هیچ مافێکی نارەوا بۆ هیچ لایەك بڕیار نەدرێ .

٢ - هەر وڵاتێك رێزی سەربەرزی وڵاتەکەی تر بگرێ بەسەر خاك‌و ئاویا .

٣ - هەر وڵاتێك ئەو رێگایە هەڵبژێری کە باوەڕی پێی هەیە بێ لووت‌تێ‌ژەندنی وڵاتەکەی تر .

٤ - **هیچ وڵاتێکیان دەست نەخاتە کاروباری ناوەوەی وڵاتەکەی تر .. ئێمە ئەم بیروباوەڕەمان زیاد لە جارێك بڵاوو ئاشکراکردوەو لە دەرەوەو لە ناوەوەی نووسینگای رێك‌وپێك‌کردندا کە لە نیودلهی بەستراو پەسەندی کردن‌و هەندێ دۆست، دەیانوت ئێران دڵنیا نی‌یە لەوەی کە گفت‌وگۆ دەبێتە هۆی کشانەوەی هێزەکانی عیراق بۆ سنووری نێودەولەتان ئێمەیش بۆ**

بۆردومان بکەین بۆیە سوورن لەسەر بۆردومان‌کردنی شارەکانمان تاکو بە گەلەکانیان بڵێن دەمانەوێ بچینە عیراقەوە بۆ ئەوەی تۆپەکانی عیراق لە شارەکانمان دووربخەینەوە . لەگەڵ ئەوەیشدا دەمانتوانی لەوە توندتر زۆر لە شارەکانی ئێران بۆردومان بکەین بەڵام فەرمانی ئاشکرامان دابوو کە سوپایی‌یەکان دەبێ خۆیان دووربگرن لە بوردومان‌کردنی شارەکانی ئێران ئەگەر لە وەڵامی لوولە تۆپێکدا نەبێ کە لەو شوێنەوە بێ یا لە وەڵامی بەرامبەرکێ‌یەکی گشتیدا نەبێ‌و ئەمەیشمان لە بەیاننامە رەسمی‌یەکانی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکانا بڵاوکردوەتەوە .. پاش ئەمەیش ئەگەر ئێرانی‌یەکان بە تەنگ شارو گەلەکەیانەوەن .. باشە با شەڕ بوەستێنن‌و گفت‌وگۆ بکەن بە پێی ئەم بڕیارانە .. بەڵام ئەوان ئەمەیان ناوێ‌و لایان وایە دەتوانن تەماع‌و چاوچنۆکی‌یەکەیان جێبەجێ‌بکەن بەڵام هەمیشە تووشی نائومێدی دەبن وەك هەموو جارێکی ئەم دووساڵەی رابوردوو .

عیراق توانی بەردەوام بێ لەسەر برگە سەرەکی‌یەکانی پرۆژەکانی پەرەپێدان بە وزەو تاوێکی گەورەتر

عیراق هیچ جۆرە تەماعێکی لە خاکی ئێراندا نیە وئێمە لەیەکەم مانگی شەڕەوە ئەمەمان وتووە .

ئەوەی راستی‌یەکەی سیاسەتمان ئاشکرا بکەین وەك چۆنە وا و ئەو پەردەی تەماعە ئێران گەلانی ئێرانی پێ هان‌دەدەن بەرەو شەڕ بڕیاری ئەوەماندا هێزەکانمان تا سنووری نێودەولەتان بکشێنینەوە و ئەمەیشمان کرد بەڵام ئێران بە هەموو شێوەیەك ویستی تەگەرە بخاتە بەر کشانەوەکەمان لە خاکیا بۆ ئەوەی بیانووی بەردەوام‌بوونی شەڕ بهێڵێتەوە کە بریتیە لەوەی سوپای عیراق لە خاکیایە ئێمەیش بە دۆستەکانمان وت‌بەجەزائیری‌یەکانەوە کەوا لەو باوەڕەداین کە نیازی دوژمنانەی تەشەنەکردنی ئێران ناوەستێ ئەگەر بیشکشێینەوە بۆ سنووری نێو دەولەتان ئەوان هەر لەسەر شەڕ بەردەوام دەبن‌و هەوڵی ئەوە دەدەن بێنە ناو خاکی عیراقەوە هەروەك چۆن پێش ٢٢-٩-١٩٨٠ کردیان و وەك چۆن شط العرب یان پێش‌ئەو رۆژە داخست‌و بۆردومانی شارو دەزگا نەوتی‌یەکانیان کرد .

لەگەڵ ئەوەیشدا بەم چاوەڕێ‌کراوانە رازی‌بووین و تا سنووری نێودەولەتان کشاینەوە و ئێرانیش هەر بەردەوام‌بوو لەسەر شەڕو هەوڵی ئەوەی‌دا لای بەسرەوە لە قووڵایی ٢ تا ٥ کیلومەتر لە شوێنێکی دیاری‌کراوەوە بێتە ناو خاکمانەوە کەچی

سەرەکی بەرێز ترسی راستەقینەی خومەینی بەرامبەر عیراق‌و جیهانی عەرەبی چیە کە دەیبینن .

نیەتی خۆ فراوانکردن

سەرۆکی بەرێز :

ترسەکە لەبەرچاوی من ئەوەیە کەسێکی خاوەن روانینی خۆ فراوانکردنی دەستدرێژیکارە دەیەوێ ئیمپراتوریەتی ئێرانی لەژێر باڵ‌و لەژێر پەردەی ئایندا دروست بکات‌و ئەمە بەراستی حاڵەتێکی ترسناکە چونکە نیەتی خۆ فراونکردن‌و رەگەز پەرستی بە پەردەی ئاین دادەپۆشێ ... ئەمە حەقیقەتی خومەینی‌یە .. نەك وەك من باسی دەکەم ، بەڵکو وەك ئەوەی خۆی لە هەموو دوانێکدا دەیڵێت .. ئایا ئەمە ترس نیە .. دەتانتوانی حاڵەتی ناوچەکە ببینن ئەگەر عیراق خۆی لەرووی ئەم ترسەدا نەگرتایە .

رۆژنامە نووس : ئایا وەك ترسێ دەیبینن بۆ سەر گەشە سەندن‌و پەرەپێدانی عیراق‌و هەروەها گەشە سەندن‌و پەرەپێدان لە جیهانی عەرەبیدا .

دەیان و سەدان بەڵگەمان لەبەردەمدایە نیشانەی پێکەوەبەستراوەیی راستەوخۆو ناراستەوخۆی ئەنجام و شێوازە لە نێوان ئەمەریکاو "ئیسرائیل" داو لە تاوانانەی لە ناوچەکەدا کراون.

لەگەڵ ئەوەیشدا ئیستە دەڵێ بۆیە دەیەوێ بێتە خاکی عیراقەوە تا تۆپەکانی عیراق لە شارەکانی دووربخاتەوە .. ئەوەی بیەوێ تۆپەکانی عیراق لە شارەکانی دووربخاتەوە دەبێ بۆردومانی شارەکانی عیراق نەکاو ئەمەمان پێ‌وتن .. پێیشمان وتن ئەگەر هەر نەیشتانەوێ بەردەوام بن لەسەر شەڕ شارەکان دادڕێنین کە کاربەدەستە دەستدرێژی‌کەرەکانی بوردومان مەکەن تا وامان لێ‌نەکەن ناچاربین وەڵامتان بدەینەوە هەروەکو بڵێی دەیانەوێ شارەکانیان

سەرەکی بەرێز :
ئەو ، ترسە بۆسەر هەموو شتێکی پێشکەوتوو مرۆڤایەتی‌و ترسە بۆسەر هەموو شتێکی نیشتمانی‌و نەتەوەیی ، وابزانم شەخسیەتی لای ئێوە باش‌ناسراوە .

رۆژنامەنووس : دوای کونگرەی بەرزی فاس عیراق چۆن دەروانێتە پەیوەندیەکانی لەگەڵ سوریا ، بەتایبەت وەك بیستمان لە راپۆرتەکانەوە سوریا هێڵی نەوتی دروست‌کردوە ، بۆریەکانی کردۆتەوە ،

سەرەکانی دەولەت لە سوریاو عیراق‌و سعودیە کۆدەبنەوە .. راپۆرت لەم بارەیەوە هاتووە .

سەرەکی بەرێز :
ئومید دەکەم ، لێم‌نەگرن ، کە دەڵێم ، من حەزناکەم باسی ناکۆکی عەرەبی بکەم لای بێگانە ، چونکە من وای دادەنێم ناکۆکی نێوان عەرەب لە چوارچێوەی ناکۆکی ناو یەك خێزاندایە هەتا ئەگەر کوڕێکی سەرەڕۆو کوڕێکی چەتونی تیا هەڵکەوت .. ناکرێ لای دراوسێ سکاڵای لەسەر بکەین ... لەبەر ئەوە تکایە بمبەخشن لە وەڵام‌دانەوەی ئەم مەسەلەیە ، بەڵام دەربارەی ئەوەی پەیوەندی بەو هەواڵانەوە هەیە بیستوتانە ، کە سوریا بۆری نەوتەکانی کە دایخستبون کردونیەتیەوە ئەم هەواڵە راست نیە ، بەڵام ئەوەی پەیوەندی بە کاروباری ترەوە هەیە مادەمێکی راگەیەنراوە ، تەقەللا هەیە لە هەندێ عەرەبەوە بۆ چاکردنی باری ناکۆکیەکانی نێوان عەرەب ، بەدیهیەو ئاساییە بڵێین ئێمە هەمیشە هیوامان وایە پەیوەندیەکانی عەرەب خالی‌بێ لەوەی کۆسپ دەخاتە بەردەم دەوری نەتەوە بەرامبەر خۆی‌و بەرامبەر مرۆڤایەتی‌و وەڵامی ئەم جۆرە تەقەللایانەمان داوەتەوەو مەلیك فهد وتی کە هەوڵی سازاندنی پێکەیشتن لەگەڵیا دەدات لەپێناوی ئەم مەسەلەیەدا ، ئەمە وەڵامە دەربارەی ئەم مەسەلەیە .

رۆژنامە نووس ، سەرەکی بەرێز بەر لە هەموو شتێ دەمەوێ داوای لێ‌بوردن بکەم دەربارەی پرسیارەکەم کە سەرجەمەو فەلەستین‌و رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین‌و لوبنان‌و هەڵوێستی عیراق بەرامبەر بوونی ئەمەریکاو زایۆنی لەناوچەکەدا دەگرێتەوە ، پرسیارەکە ئەوەیە : ئیستا پەیوەندی ئیجابیتان لەگەڵ رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین هەیە ، ئەو دەورەی بۆ فیداکارەکانی دەبینن کە هاتوون بۆ عیراق لە بەیروتەوە ، باری سەرنجی عیراق چیە بەرامبەر راگەیاندنە نوێکەی ریگان لەوەی پەیوەندی بە حالی کەرتی غەزەو بەرەی رۆژئاواوەیەو هەندی لایەن وایان لێکداوەتەوە کە تاسیری ئەمەریکاو زایۆنیە لە ناوچەکە زیاتر لەوەی وەڵامدانەوەی مافەکانی عەرەب بێ لە فەلەستین .

سەرەکی بەرێز :

پەیوەندیمان لەگەڵ رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین چاکەو ئێمە لە هەموو مەیدان‌و لایەنێکدا کە دەتوانین پشتیوانی دەکەین‌و یارمەتی دەدەین چونکە نوێنەری گەلی فەلەستینە ، بەڵام دەربارەی بیروڕامان بەرامبەر سیاسەتی ئەمەریکاو زایونی لەبەیروت‌و لە لوبنان‌و هەتا لە هەموو ناوچەکە پێتان دەڵێین ئەگەر خێزانێك مرۆڤێکی چەتونی تیابوو ، جا ئەو مرۆڤە یان کوڕی دەبێ یان چەتونی تیا هەڵکەوتوەو مەبەستم ئەوەیە دەستی بەسەرا دەگرێ‌و لەگەڵیا دەژی‌و هەڵس‌و کەوتی لەگەڵ دەکات‌و یارمەتی دەدات‌و پشتیوانی دەکات‌و دەیپارێزێ .

ئەمەریکا شەریکە لە تاوانەکەدا

لاتان ئاشکرایە کە « ئیسرائیل » بەسیاسەتێکی چەتوون هەڵس‌و کەوت دەکات‌و هیچ نموونەیەك نیە بەهیچ شێوازێ فەردی یان بەکۆمەڵ ، بەڵگەی ئەوەبێت کە « ئیسرائیل » هەڵس‌و کەوتێکی مرۆڤایەتی بەرامبەر عەرەب دەکات‌و .. « ئیسرائیل » یارمەتی راستەو خۆ لە ئەمەریکا وەردەگرێ ، جا یان ئەوەتە « ئیسرائیل » کچی ئەمەریکایەو ئەمەریکا شەریکە لەگەڵیا لەتاوان‌و بەرپرسیاریدا لەتاوانەکەی چونکە « ئیسرائیل » تەنیا کچ یان کوڕی نیە بەڵکو چەکیشی دەداتی تابکوژێ ، یان ئەوەتە « ئیسرائیل » کوڕی ئەمەریکا نیە بەڵکو لەبەك سوودنا شەریکی ئەمەریکایە ، کەواتە ئەمەریکا شەریکە لە تاوانەکەدا ، لەبەر ئەوە ، ناتوانین بڵێین کە ئەمەریکا بەرپرسیار نیە لەو تاوانانەی لە لوبنان کران یان لە جیهانی عەرەبی بەهوی سیاسەتی « ئیسرائیل »ەوە بە کوشتارو سەربڕینەکانی بەیروتەوەو چونی سوپای « ئیسرائیل » بۆ لوبنان‌و دەستدرێژی « ئیسرائیل » بۆ سەر بنکە ئەتۆمیەکانی عیراقەوە ... دەیان‌و سەدان بەڵگەمان لەبەر دەستە نیشانەی پێکەوە بەستراوەیی راستەو خۆو ناراستەو خۆی وەك ئەنجام یان لە ئوسلوب‌و ئەنجامدا پێکەوە کە « ئیسرائیل »و ئەمەریکا پێکەوەن لە تاوانەکانی پێشودا وا سەیری هەڵویست دەکەین .

رۆژنامە نووس : ئایا ئێوە لەجۆری ئەو کەرەستە عەسکەریە رازین کە لەیەکیتی سۆڤییەتەوە لەکاتی جەنگدا پێتان دەگات‌و ئایا ئێوە رازین لە رادەی ئەو پشتیوانیە سیاسیەی لە موسکۆوە پێتان دەگات .

سەرەکی بەرێز :

ئەگەر پرسیار لە جۆری کەرەستە دەکەی ئێمە باش پێی جەنگاین‌و چەك جۆرو توانای متمانە بەجۆری ئەو پیاوانە دەکات پێی دەجەنگن .. خۆی لەخۆیدا کار ناکات ، بەڵام ئەگەر پرسیار دەکەی ئایا بەردەوام چەکتان لە مۆسکۆوە بۆ دێ بەو ناوەوەی مۆسکۆ وڵاتی ئەساسیە لە مەوردی چەکدا بۆعیراق . وەڵام دەڵێین ئیستا مۆسکو مولتەزمە ◁

Institut kurde de Paris

دەقی کۆنگرە ڕۆژنامەنووسییەکەی سەرۆکی فەرماندە "صدام حسین" لەگەڵ ڕۆژنامەنووس و نوێنەرانی دەزگاراگەیاندنەکانی بەریتانیادا

بەو ڕێکەوتنانەی کەبەر لە جەنگ بەسترابوون و گیروگرفتمان لەم مەسەلەدا نییە ، بەڵام ئەوەی پەیوەندی بەسیاسەتەوە هەیە ، چاومان لەوە نیە سیاسەتی نێوانمان و نێوان هەر وڵاتێکی دۆست بەکسان بێ کاتێ دۆستایەتی هەڵدەبژێرین یان دۆستایەتیمان لەجیهاندا هەڵدەبژێرێ .. لەوانەیە ڕێکدەکەوین یان ناکۆك دەبین ، بەڵام هەتا ئیستا شتێ لە سیاسەتی مۆسکۆدا دەرنەکەوتوە ، کە سیاسەتی هەڵدەسەنگێنین شتێ نیە لەرووی سیاسەتەوە ئەزیەتمان بدات .

ڕۆژنامە نووس : لە چاوپێکەوتنێکدا بەر لە دوو هەفتە مەلیکی ئەردەن مەلیك حسین ڕای گەیاند کە گفتوگۆ لەگەڵ ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی دەستی پێکردوە دەربارەی توانای دامەزراندنی یەکێتی یەکی فیدرالی لە نێوان ئەردەن لە لایەك و بەرەی ڕۆژئاوا و کەرتی غەزە لە لایەکی ترەوە ، ئایا عیراق پیرۆزبایی چارەسەرێکی فەلەستینی ناتەواو دەکات لە پێکهێنانی دەوڵەتی فەلەستینی سەربەخۆدا .

پیرۆزبایی ئەوە دەکەین کە فەلەستینییەکان لەپێناوی مافی خۆیاندا دەیانەوێ

سەرەکی بەڕێز :

عیراق پیرۆزبایی هەمووشتێ دەکا کە فەلەستینییەکان لە ڕێگای مافی خۆیاندا بیانەوێ و پیرۆزبایی هەموو پێوەندیێکی ئەنجامباش دەکەین کە لە نێوان دوو وڵات یا دوو لای عەرەبدا هەبێ . ئەگەر فەلەستینییەکان ویستیان خۆیان بە تەنها دەوڵەتەکەیان دروستبکەن عیراق پیرۆزبایی دەکا ئەگەر ویستیشیان بکەونە ڕاوێژکردن لەگەڵ ئەردەندا بۆ ئەوەی جۆرە پێوەندییەك لە نێوان دەوڵەتی فەلەستین و ئەردەندا دامەزرێنن و گەیشتنە هەر ئەنجامێکی باش لەم بابەتەدا .. وا ئێمە پیرۆزبایی دەکەین .. ئەمەیە سیاسەتی ئێمە .

ڕۆژنامەنووسێك : جیاوازییەك وەك دەردەکەوێ .. نەرمینواندن لەگەڵ ابونضالدا .. چۆن بیروڕاو هەڵوێستتان دانانتان بە ڕێکخراوی ئازادی فەلەستین و پشتگرتنتان بۆی ڕێك دەکەوێ لەگەڵ ئەو کردەوانەدا کە ابونضال دەیکا و جارجاریش پەنائەبا بۆ وڵاتەکەتان .. هەڵوێستتان چییە .

سەرەکی بەڕێز :

ئەو جیاوازییەیە کە لە نێوان پشتگرتنی هەر کارێکی دووکەرتی و هاندانیاو لە نێوان دەستنەخستنەناو کاروباری لا جیابوەکان و دایکەکەیە . ئێمە هانی ئەوە دەدەین ڕیزی فەلەستینییەکان کەرتکەرت نەبێ و هانی یەکبوونی فەلەستینییەکان دەدەین بەڵام نایشبێ خۆمان بکەین بە حەکەم پۆلیس و ڕێگای بیروڕای جیاواز بگرین هەتاکو ئەوانەیش کە دەبنە هۆی پەیدابوونی هەندێ پارچە لەناو ڕێکخراوەکانا . ئەگەر ئێمە ڕێگای هەر عەرەبێك بدەین بێتە عیراقەوە یا لە عیراقدا نیشتەجێ بێ ئەمە ئەوە ناگەیەنێ کە ئێمە لەگەڵ بیروباوەڕی سیاسی یا ڕەوشتی دەکەین . لەم کاتەدا ڕووداوێکی عیراقیم دێتەوە بیر لە پاش شۆڕشی تەمووزی ساڵی (٥٨) ئێوە ئاگاداری ئەوەن کە چ قەسابخانەو ناکۆکییەك پەیدابوو لە چەرخی عبدالکریم قاسمدا .. ئەم بارە تێکڕایە چ بۆ گەل چ بۆ هێزە سیاسییەکان هەر چەند مانگێك بەردەوامبوو .. پاش ئەوە ناکۆکی پەیدابوو قەسابخانە دەستی پێکرد لە نێوان ئەملاوئەولادا . ڕۆژێکیان یەکێك لە بەغدایییە کۆنەکان کڵاوێکی بەغدایی لەسەرابوو کە پێی دەڵێن چەڕاوییەو بە سەرخۆشی بە بەردەم باڵیۆزخانەی بەریتانیادا تێدەپەڕی .. ئەم چیرۆکە برادەرێکم بۆی گێڕامەوە کە خۆی بینیبووی یا کەسێك بۆی گێڕابوەوە کە خۆی بینیبووی و نوکتە نییە . کابراکە سەیرێکی باڵیۆزخانەکەی کرد و دەستی خستە سەر گەلەکەی و وتی ئائەرم ئەبوناجی چۆن وەرت گێڕا .. یانی چۆن شۆڕشت وەرگێڕا .. شۆڕش جۆرەها لاو ئامانجی دەبوو چۆن وات لێکرد عیراقییەکان بەربنە یەك و یەکتر سەربڕن .. مەبەستیشی لەمە ئەوەبوو بڵێ هەرچی ناکۆکی و زۆر لە عیراقدا مابوەوە .. ئاشکرایە بەریتانیا هۆی ئەو ناکۆکییە نەبوو .. ئەو ناکۆکییە کە لە ناو گەلدا هەبوو ڕەنگە بەریتانیا دەوری تیا هەبووبێ بەڵام ئەگەر گەل یەکگرتوو بوایەو بیویستایە بە شێوەیەکی هۆشیارانە ڕێگای خۆی هەڵبژێرێ لامان وانیە هیچ هێزێکی سەرزەوی دەتوانێ سروشتی گەل بگۆڕێ . کەوابوو ئەم عیراقییە ساویلکەیە لای وابوو بەریتانیا هۆی ناکۆکییەکان بوو چونکە بەریتانیا لە عیراقدابوو .. ئەگەر ئەمە ڕاستبێ ئەوەیش ڕێی تێدەچێ کە چونکە ابونضال بە عیراقدا تێدەپەڕێ ئەبێ هەر کردەوەیەك لە جیهانا بیکا خەتای عیراقبێ .. باشە بۆ ئەبێ هەر خەتای عیراقبێ ابونضال دێتە عیراقەوە ڕەنگە ڕۆژێ دوان یا هەفتەیەك یا زیاتریشی تیابێ بەڵام بە هەمان جۆر دەڕواتە وڵاتی تری عەرەبەوە .. ئیتر بۆ ئەبێ هەر کردەوەیەك کە هەر فەلەستینییەك بیکا کە بە عیراقدا تێپەڕێ مانای ئەوەبێ عیراقییەکان لێی ڕازین و خەتایانە .. ئەمە ڕاست نییە .

عیراق ماڵی هەموو عەرەبە

ڕۆژنامەنووسێك .. ئەبێ .. سەرەکی بەڕێز ئەو وڵاتە عەرەبانە دەسنیشان بکا کە باستان کردن .. ئایا سووریا لەو وڵاتانەیە کە ابونضال پیایانا تێدەپەڕێ ..

سەرەکی بەڕێز :

نامەوێ ڕاپۆرتێك پێشکەش بکەم .. بڵێم ابونضال ئێستە لەکوێیە .. چونکە ئەمە کارێکی ڕاستنییە .. بەڵام ئەوەتان پێ دەڵێم کە ابونضال بە عیراقدا تێدەپەڕێ .. ڕەنگە چەند مانگێك هەبێ نەهاتبێ .. بەڵام کە سیاسەتی ئێمە بریتیبێ لە بەخێرهاتنی هەموو عەرەبێك شتێکی ئاشکرایە بەخێرهاتنی ابو نضال یا هەر تێکۆشەرێکی فەلەستینی دەکەین ئەگەر بێتە عیراقەوە بەڵام بەخێرهاتن شتێکەو هاندانی هەرکەسێك بۆ ئەوەی کارێکی ئیرهابی بکاو بیەوێ بەو شێوەیە سیاسەتی خۆی دەربڕێ شتێکیترە . عیراق ماڵی هەمووی عەرەبە ئەوەی بیەوێ تیا نیشتەجێ بێ بەڵام عیراق هەرگیز هانی ئیرهاب نادا چونکە خۆی دژی ئیرهابە .

ئافرەتێکی ڕۆژنامەنووس : سەرەکی مەزن ئایا جەنابتان پێمان دەگەیەنن کە کۆششی جەزائیر لەبارەی شەڕی عیراق و ئێرانەوە گەیشتوەتە کوێ

> **پەیوەندیمان لەگەڵ ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین چاکەو ئێمە لە هەموو مەیدان و لایەنێکەوە دەتوانین پشتیوانی دەکەین و یارمەتی دەدەین**

ئایا پشووی ئەوە هەیە کە ناکۆکییەکە بە گەڕانەوە بۆ ڕێکەوتنەکەی ٧٥ چارەبکرێ و باری شط العرب و سێ دوورگە عەرەبەکە چۆن دەبێ ..

سەرەکی بەڕێز :

شتێکی پەنامەکی نییە ئەگەر بڵێین جەزائیر خەریکی کۆششە لەنێوان عیراق و ئێرانداو عیراقیش

ئەم کۆششەی لاپەسەندەو وایش دیارە ئێرانیش ئەم کۆششەی پەسەندکردوە . تا ئیستا شتێکی وا گەڵاڵە نەبوە کە شایانی بڵاوکردنەوە بێ بەڵام لە بارەی پەیمانەکەی (٧٥)ەوە دەڵێین ئەم پەیمانە هەڵوەشاوەتەوە .. چ لای عیراقەوە چ لای ئێرانەوە .. لە ڕاستیدا عیراق هەڵیوەشاندەوە چونکە ئێران هەڵیوەشاندبوەوە . کە وابوو هەرچی ڕێکەوتنێك لەنێوان عیراق و ئێراندا بێ ئەبێ پەیمانێکی لەگەڵدا بێ .. پەیمانەکەیش دەبێ ناوێکی هەبێ کە ئەو ڕۆژو مێژوە دەربڕێ کە تیایا ڕوودەدا بەڵام ئەوەیش ئاشکرایە کە لە هەموو گفتوگۆیەکدا باسی هەموو ئەو پەیمانانە بکرێ کە لە نێوان عیراق و ئێرانا بەستراون چ ئەوانەی کە هێشتا ماون یا ئەوانەی هەڵوەشێنراونەتەوە .

ڕۆژنامەنووسێك :

سەرەکی بەڕێز : هیچ شتێکی ترتان هەیە بتانەوێ لەبارەی پێوەندی عیراق و بەریتانیاوە بیڵێن و ئایا عیراق هیوای زیادکردنی ئاڵوگۆڕی بازرگانی هەیە لەگەڵ بەریتانیاداو هیوای بە زیادکردنی دارایی خستنەگەڕ هەیە لە لایەن بەریتانیاوە یا ئەوەی بەریتانیا هیچ جۆرە دەورێك ببینێ بۆ دامەزراندنی ئاشتی لەم شەڕەی کەنداودا .

سەرەکی بەڕێز :

بەریتانیا دەتوانێ دەورێك ببینێ چونکە وەك ئەو عیراقییە وتی ابو ناجی پسپۆڕی ناوچەکەیەو وڵاتێکی وەك بەریتانیا بەوەی کە وڵاتێکی هەمیشە ئەندامی ئەنجومەنی ئاسایشەو شارەزایی لە هەموو گرێکوێنەو کاروباری ناوچەکەدا هەیە دەتوانێ دەورێکی باش ببینێ بۆ کەمکردنەوەی ناکۆکی چەکدارانەی وەك شەڕ و بۆ ئەم مەبەستەیش هۆی وای هەیە کە پێی دەربڕێ . بەڵام پێوەندی ئێمەو بەریتانیا چۆنە ، پێوەندی ئێمەو بەریتانیا ئێستا باشەو ئێمە حەز لەوە دەکەین بەرەو پێشەوەی بەرین بەرەو باشتر .. کاربەدەستە بەڕێزە بەریتانییەکانیش هەمان بیروڕا دەردەبڕن .

که وابوو ئێمە دەمانەوێ پێوەندی نێوانی **هەردوو وڵات لە هەموو لایەکەوە بەرەوپێش بڕوا نەك هەر لە لایەکەوەو** حەزیش دەکەم ئێوەیش لاتان ڕوونبێ کە ئێوە زۆربەی جار چەك بەو بابەتە دادەنێن کە هەموو شتێکی تری پێوە بەسترابێ وەڵامیشم ئەمەیە من نامەوێ گاڵتە بە چەکی بەریتانیا بکەم بەڵام دەڵێم ئێمە بارێکی وامان نییە کە خەریکی باسکردنی ئەو چەکە بەریتانیایە بین کە هەوڵی دەستکەوتنی بدەین .. بەڵام شتێکی ئاشکرایشە کە کاتێ دوو وڵات هەوڵی ئەوە بدەن کە پێوەندییان لە هەموو لایەکەوە باشبێ شتێکی قەدەغە نییە ئەگەر یەکێ لەم لایانە چەکدارکردن و سەربازیبێ ئەگەر هەردوولا حەزیان لەوە کرد لەم بارەیەوە پێوەندی دامەزرێنن .

بەشێوەیەکی بەربڵاو سەیری پێوەندی دەکەین

بەڵام ئێمە لەبەر چەك حەز لە بەرەوپێشبردنی **پێوەندیمان ناکەین لەگەڵ بەریتانیادا . ئەو چەکەی کە هەمانە باشەو باشیش ئیشی کرد . چەکی بەریتانیایی ئەوەی بە دەست ئێرانییەکانەوەیە بەرامبەری چەکی عیراقییەکان بەزی . ئەو تانکەی پێوە ئەنازن و لە بەریتانیادا هەیە ئەو تانکە لە بەرامبەری تانکی عیراقدا بەزیو ناتوانێ لە بەردەم تانکی عیراقیدا دەرکەوێ تانك بەرامبەر تانك .. هەمیشە لە دوای پیادەکانەوە خۆی دەشارێتە لە پشتەوە یا لەپشت تیژۆکە زرێدڕەکانەوە بۆ ئەوەی ڕاستەوخۆ نەچێ بەگژ تانکە عیراقییەکانا . فرۆکەکانی عیراق باشن و فرۆکە ئەمەریکاییەکانی ئێرانیان شکان .. کەوابوو حەزئەکەم لەمە هەموویەوە کە بیری خۆتان وا تەسك نەکەنەوە کە عیراق بۆیە دەیەوێ پێوەندی لەگەڵ بەریتانیادا بەرەو پێش ببا چونکە پێویستی بە چەکی بەریتانیایی هەیە .. نا .. نا .. ئێمە بە ئاسۆیەکی دوورو بەربڵاوەوە سەیری پێوەندی هەردوو وڵات دەکەین نەك لەسەر** بناغەیەکی پچڕپچڕ .

ڕۆژنامەنووسەکە .. هەربۆ ئەوەی ئەوە تەواوبکەم کە جەنابتان فەرمووتان .. ئایا دەتانەوێ تیژۆکی فڕۆکەو تانك لە بەریتانیا بکڕن .

سەرەکی بەڕێز :

وڵاتەکەتان چ جۆرە تیژۆکێك دەفرۆشێ .. چونکە هەر بڵێین تیژۆك بەو فراوانییە پێویستی بە دەسنیشانکردن هەیە .. ئەممان دەوێ یا ئەمامەن ناوێ یا نا ...

ڕۆژنامەنووسەکە : بەریتانیاییەکان نیازی ئەوەیان بوو ژمارەیەکی زۆری تیژۆکی ینبیر بۆ دەرەوەبنێرن .

سەرەکی بەڕێز :

ینبیری ئەوەی یەکەم یانەوەی دووهەم .. هەموو کاتێ ئاشکرایە کە زانیمان بەریتانیا چەکێکی وای هەیە پێویستمانە سێو دوو لەوەدا ناکەین کە حەزەکەمان بگەیەنین بە حکوومەتی بەریتانیا ئەگەر لە کاتێکی تریشدا زانیمان کە جۆرە گیروگرفتێکی سیاسی وا هەیە کە حکوومەتی بەریتانیا لەو کاتەدا ناتوانێ ئەو چەکەمان بداتێ ئێمە بە سەبرین و دەتوانین چاوەڕێ بکەین .. چونکە عیراق لە دایك بوەو ئەمێنێتەوەو بەردەوامەو ئەو چەکەی ئەمساڵ دەستمان نەکەوێ پاش دوو ساڵی تر دەستمان دەکەوێ .. ئەگەر لە کاتی شەڕدا نەبێ پاش شەڕ..

ئەگەر لە بەریتانیا نەبێ لە شوێنێکی تر دەستمان دەکەوێ .. ئێمە وڵاتێکی بڕوا پێکراوین لە پێوەندیمانا لەگەڵ دەوڵەتاندا ، ڕێزی ئەو لایانە دەگرین کە لە گەڵیانا دەکەوینە مامەڵەو پەنامەکییەکانیشیان ئەپارێزین .. ڕێزی ئەرکە جیهانییەکانمان دەگرین .. لەبەر ئەوە هیچ جۆرە گرانییەك نەهاتە ڕێمان لە پێوەندیماندا چ لە بارەی چەك یا لە مەیدانەکانی پەرەپێداندا لەم ساڵانەی دواییدا لەگەڵ هەموو وڵاتە ئەوروپاییەکان یا یەکێتی سۆڤیەت یا وڵاتە سۆشیالیستەکاندا ..

باشە .. دیارە پرسیارکردن بەم جۆرە سوودبەخشتر بوو لە پرسیاری ئامادەکراو .

ڕۆژنامەنووسێك .. ئەتوانم پرسیارێك بکەم ..

سەرەکی بەڕێز :

ئەگەر دەرگای پرسیار بۆ تۆ بکەینەوە ئەبێ مافیش بدەین بە خەڵکیتر .. مەگەر ئەوانی تر ڕێگا بدەن .

ڕۆژنامەنووسێك .. جەنابتان باسێکی کوورە ئەتۆمییەکەمان بۆ دەکەی پاش ئەوەی فرۆکەکانی « ئیسرائیل » لێیاندا :

ڕۆژنامەنووسێك : ئایا دەتوانم باری کوورە ئەتۆمییەکەی عیراق بزانم پاش ئەوەی دەستدرێژی کەرێکی بێگانە دەستدرێژی کردەسەری ..

سەرەکی بەڕێز :

ئەگەر بێگانەکە دەسنیشان نەکەی ئێمە نازانین مەبەستت کام کوورەیە .

ڕۆژنامەنووسەکە .. ئەو کوورەیەتان کە هێزی ئاسمانی « ئیسرائیل » بۆردومانی کرد .

سەرەکی بەڕێز :

ڕەنگە لە کوورەیە زیاترمان هەبێ لەم کاتەدا کە لە شەڕداین ئێران زۆری بوردومان کردو « ئیسرائیل »یش زۆر تۆ مەبەستت ئەو کوورەیەیە کە « ئیسرائیل » بۆردومانی کرد یا ئەو دەزگایانەی کە ئێران بۆردومانی کردن .

ڕۆژنامەنووسەکە .. ئەوەی « ئیسرائیل » کە (٢٠) کیلومەتر لە بەغدا دوورە .

سەرەکی بەڕێز :

ئینشەڵڵا کەشرێ تەواو بوو دەهێڵین وێنەی بگری .

سەرەکی بەڕێز :

شادمانم بە بینینتان .. هیوای سەرکەوتنتانم هەیە لە کارەکەتانا بۆ ڕوونکردنەوەی ڕاستی وەك خۆی چۆنە وا هەرچەندە بیروڕایشمان جیاواز بێ . جاروبار لە بەر پێشکەوتن ژیان پێویستی بە جیاوازی بیروڕا هەیە بەڵام هەموو کاتێك بۆ ئەوەی جیاوازی بیروڕا لە پێناوی ژیانا بێ و لە پێناوی بەرەو پێش بردنیا بێ دەبێ لە نیازێکی واوە هەڵقوڵێ کە ئەم جیاوازییە هەر هۆکەی بیرکردنەوەو جیاوازی سەیر کردن و جیاوازی پەروەردەو هۆی ترەو مەبەست خراپەکردن بەرامبەر بەم یا بەو نییە .

ئینشەڵڵا ساڵانی داهاتوویش لە عیراقدا دەتان بینینەوەو عیراق بە سەربەرزی و پتەوی و گەشەداری و بەخشندەیی دەبینن بۆ مرۆڤایەتی و عیراقییەکان و پێوەندی نێوان عیراق و بەریتانیا پتەوتر بوەو بە شێوەی زیاتر بەرژەوەندی گەلی هەردوو وڵاتی دەربڕیوە .

سوپاس .. خواتان لەگەڵ .

ئامادەین بەپێی مەرجەکانی ئێران گفتوگۆ بکەین

Institut Kurde de Paris

دایکە سەربازم

بەبۆنەی هێرشی نارەوای دام و دەزگای خومەینی بۆسەر سنووری وولاتمان لە ناوچەی مەندەلی رۆژی ١-١٠-١٩٨٢ . ئەم چەند دێرە هەڵبەستەم داناوە ئەوا پێشکەشم کردن .

دایــە گیان ئەمڕۆم بۆسنور ئێران
خۆم ئەدەم بەکوشت من بەبێ گومان
دایکــە سەربازم بەدڵو بەگیـــان
بــۆ پاراستنی خــاکی عێراقمـــان

* * *

ســەربازم دڵسۆز خوێنم فیــدایە
کورد لەگەڵ عەرەب کە دوو برایە
یەکیــەتی وولات ئــەوە هیــوایە
بەبــەک دلێمان گەلــان ئازایــە

* * *

لە جەبهەی جەنگا هەڵمەت بردنــە
بــەدلێرانــە دوژمــن کوشـــتنە

دەک قوربان بەسەر بۆ ئەم مردنە
لاشەی پیسیان ئەنجــن ئەنجنــە

* * *

دایکــە سەربازم مــن بەشــێرانە
خــاک تسلیم ناکــەم من بەبێگانە
سەربەرزی بۆ من ئــەوە ژیانــە
ئەگەر سەر شۆڕ بم بەخوا نەمانە

* * *

ئــەوە خڵەفاو زنجــانی دامــاو
خــامنی لاواز موســـەوی تۆراو
گــەلی ئێرانیش بەجارێك فــەوتاو
بێکــارو برسیــە بێ نانو ئــاو

* * *

گەلان بەم جۆرە لێ بوردنی بێت
بەســەر دوژمنا ئەبێت سەرکەوێت
دایکــە سەربازم دایکــە سەربازم
بەرامبــەر دوژمنی وەك هەڵووبازم

علي ابراهيم درويش
ســلێمانی

فلکلور ..

سترانا سینەمێ

شڤان علی ئادەم

ب راستی جهێ شانازی یێ و ســەر بلندی یێ و پێش کەڤتنێ یــە بــۆ کەلــەپوورێ مەیێ کوردی ... هەکە ئەم بهێین لدیڤ بگەرین و بچین کو ل سەر بنڤیسین و بدەینە دیار کرن و بەلاڤ کرن ژ چ لایێ ڤە بیت ژ لایێ ت فلکلوری ... ئــەڤجا حارمەتەن ژ لایێ سترانێ کو چ سترانا بیت چ یا داوەتێ یان یا دەست قوتانێ و ڤەگێرانێ بیت ئانکو یا دەنگی و دیوانکی بێت ... ستران نە مەرجە هەمی جها وەکی ئێك بهێتە گوتن بەلێ هەر چەندە ناڤێ سترانێ هەمی جها ئێك ناڤە بەلێ یا هەی جهـ بو جهی جدایە بو گرتنا سترانێ جارەکا دی ... وەکی ڤێ سترانێ کو ناڤێ سترانێ ـ سینەم ـ ە لێ هەر چەندە هەمی جها ناڤێ سترانێ ـ سینەم ـ ە بەلێ بەلکی هەمی درا ـ جها ـ وەکی ئێك نەهێتــە گوتن ... و ئەڤ سترانە یا دەنگی و دیوانکی یە ... ستران ٩

ــ ســینەم ــ

ســینەمێ ســینەم خانێ
مەدحێت تــە چــوون بدنێ دا
ئــەنیــا کــەڤــەر کاغــەزە
حاکمی قــەلــــەم لێــدا
ســینەم دورەکــا خاســە
یــا دنیڤــەکــا بــەحرێــدا
ئــەز دا چمێ بخــەواســـە
نــەهنــگێ دنیڤــا رێــدا
ئــەز دا گــەهمــە مــرا دێ
فەللەکێ چــەرخــەك لێــدا
من ســینەم دیت لئــەیوانێ
یــا مــەنــدالێ دهــژینیت
شــەڤ باکێ شــەڤێ هاتی
بســکا لئەنیێ تئالینیت
خــالــەکــا لریکێ راســتێ
ئــاکــرێ و ئــامێدیێ تئنیت
من ســینەم دیت لئــەیوانێ
یــا مــەنــدالێ لبــا تکــەت
شــەڤ باکێ شــەڤێ هاتی
بســکا لئەینێ دوو تــا دکــەت
خــالــەکــا لــریکێ راســتێ
ئاکرێ و ئامێدی یێ بهــا تکــەت
ســینەم حــەودا روحــانــا
من ژ بــوو دلێ خــو چــاندی
شــەڤ باکێ شــەڤێ لێــدا
تــا ژ بــەر تــاکی هــەلانــدی
ئــەو مــەنــدالا زێــریــن بیت
یــا ســینەم تێ هــەژاندی
ســینەم حــەودا روحــانــا
مــن ژ بــوو دلێ خــو کــری
شــەڤ باکێ شــەڤێ لێــدا
تــا ژ بــەر تــاکی راکــری
دای گوری وێ مــەنــدالێ یــا سینەم تێ راکری
بێــژنــە بــابێ ســینەمێ
ســینەم چەنــدا نەخوشــە
دێ بێــژنــە هوســـتا کارا
دا ببــرن کێلی و فەرشــە
جابێ بــدەن مشــك و مــارا
دەســت نەکەن خالێت رەشە
بێــژنــە بــابێ ســینەمێ
ســینەموکــا تــاوی بە
دێ بێــژنــە هوســتا کــارا
ببــرن فــەرش و کێلــی یــا
جابێ بــدەن مشــك و مــارا
دەســت نەکەن خالێت رێ بــا

* * *

مەنداغ ـ لاندك ـ دهێت ..

ــ ژێدەر ــ

ئیسمائیل مەلاك ئیسمائیل

بڕوانە ل ٧

ساڵانی هەفتاکانمان بە بیت و بەرەکەت بوون

ــ نەریمان ــ

ئــەوە بووە سێ ســاڵ ئــەرواتو ئێمــە لــە هەشتاکانداین ، تاوەکــو برە ساڵێکی ترمان لە هەشتاکان نەبڕیوە بــە پێویستی دەزانم ئاوڕێك لــە هەفتــاکانمان بدەینەوە بەڵام ئاوڕدانەوەکــە دەبێت ووردو لەســەرخۆو گشتی بۆ ئەوەی بزانین ئاخۆ لــەم دەســاڵەدا ئێمــەی نووسەرانی کورد چیمان بەچی کردووە .

ئاخۆ ئەو ئەرکەی لەسەر شانمانە بەجێمان هێناوە ؟ ، ئاخۆ لە چاو گرێ ساڵەکانی رابوردووماندا بەرەو پێشەوە هەنگاومان ناوە یاخود هەر لە جێی حــۆماندین ؟ ، چی لایەنێــك لــە کتێبخــانــەی کوردیمان تێــرو تەســەل کردوەو چی لایەنێکی دبکەی وەك خۆی ماوەتەوە ؟ ئەمــە هــەمووی دەبێت لەســەر بناغەی زانستی بێت واتــە بەژمارەو قەوارەبێت ، نــەك هەر بە قسەی شێنەیی ، لە لایەکی ترەوە ئاخــۆ لــەم دەساڵەدا چی نووسەرێکمان کۆچی دوایییان کردوەو چی نووسەرێکێشمان هاتوونەتــە کوڕی خەباتی نووسینەوە ؟

جا ئەگەر بوارم دەدەن ئەم ئەرکەتان بــۆ بەجێئەهێنمو ژمارە بــە ژمارە لەگــەڵ (هاوکاری) بەرێزدا شــان بەشان تێ‌هەڵدەچم .

با لەنووکەوە دەستپێ‌بکەین :

بۆ ئــەوەی لەسەرکەوتنو دواکەوتنی بەرهەمی کــوردی بگەین دەبێ بگەڕێینەوە دواوەو لەنووکەوە دەستپێ‌بکــەین ، بــە بۆچــوونی من نووکی رێڕەومان لە ساڵی ١٩٢٥ وە دەستپێ ئــەکات چونکــە لەوساڵەوە (ساڵمان بێ کتێب نەبووە) .

هەرچەندە لــە نیــوەی بیستەکاندا واتە لــە نێوان (١٩٢٥ ـ ١٩٢٩) تەنها هەژدە کتێبی کوردیمان بــەقەوارەی (٧٨٩) لاپەڕە دەرچووە بەڵام لەم ماوەیەدا (حسێن حوزنی موکریانی) چاپخانەیەکی لــە (روانــدز) دامــەزراندو گۆڤاری (زاری کرمانجی) پێ بڵاوکردووەو هــەشت ووردە کتێبی فرە بابەتی بەقەوارەی (١٨٠) لاپەڕە پێ چاپکرد . لە هەمان ماوەدا ـ لە بیستەکان ـ لــە سلێمانی چاپخــانەی (حکومەت) دامەزرا ئــەم چاپخانەیە ناوی گۆرا بــە (بلدیە)و پاش ئەوە بــە چاپخانەی (سلێمانی) لــەم چاپخانەیەدا پێنج کتێب بــە قەوارەی (١٦١) لاپەڕە چاپکرا جگە لەوەی کــە رۆژنامەی (دیــاری کوردســتان)و (ژیانەوە)یش تیادا چاپکراو بڵاو کرایــەوە . ئــەم دوو چاپخانەیە لــەم دوو شــارە هێژایەی کورد وەك بەردێکی بناغەی پتەو بوون بۆ ساڵانی داهاتوو .

لەسی‌یەکاندا بزوتنەوەیەکی رۆشنبیری بەم جۆرە خــۆی نواند :

١ ـ هەر لە سەرەتاوە لە سلێمانی (پیرەمێرد) رۆژنامەی (ژین)ی دەرکرد ، لەنیوەی سی‌یەکاندا تاقمێــك لاوی خوێن گەرم لــە هــەولێر گۆڤــاری (روناکــی)یان بڵاوکردەوە ، لــە دوا ســاڵی سی‌یەکانیشدا لاوانی کــوردی ئەو سەردەمە بوون بە هۆی دەرکردنی یەکــەم گۆڤاری پرشنگــداری کــورد لــەم سەدەیەدا کە ئەویش گۆڤاری (گەلاوێژ)ە .

٢ ـ لەبەغــدا (یانــەی سەرکەوتن) دامەزراو چەند کۆبوونەوەیەکی رۆشنبیری تیادا کــراو هەوڵی‌دا بــۆ بڵاوکردنەوەی خوێنــدنو فێرکردن بە کوردی .

٣ ـ هەر لــە سی‌یەکاندا (محمد ئەمین زەکی) مێژووی کوردو کوردستانو تەئریخی ســلێمانیو دوو تەقــەلای بێسودی چاپکرد هەروەهــا (حسێن حوزنی موکریانی) سێ جزمی لــە (ئاورێکی باشەوە) لەگەڵ ئەم کتێبانەدا چاپکــرد (مێژووی بابان ، مێژووی سوران ، کــوردی زەند ، کــوردو نادرشاه ، کوردســتانی موکــریانی) هەروەها (صالح قەفطان) ئــەم نــامیلکە مێــژوویی‌یەی بڵاوکردەوە (پەندی تەئریخیو بەراوردێکی تەئریخی) .

٤ ـ رەفیــق حیلمــیو مەعروف جیاووكو توفیــق وەهبی هەریەکەیان ســەرو دوو کتێبیان چاپکرد .

٥ ـ کــوردیو مەریوانی (مستەفا صائیبو تاهیــر بەهجەت) لەبەغداد ئــەم یانزەد کتێبــەیان لەچاپداو بڵاوکردەوە (دیوانی کوردی ،

بڕوانە ل ٧

برنار کلافل و بۆ منداڵ نووسین

ئامانج مستەفا ساڵح
کردوویە بــە کوردی

نووسەری فەڕەنسایی بــە ناوبانگ (برنار کلافل) رۆژی ٢٩-٥-١٩٢٢ لــە (لونس لی‌سونی) لە دایك بوو ، هەر بــە منــاڵی قوتابخــانەی بەجێ‌هێشت لە سەرەتادا لای ساردەمەنی فرۆشێكو دوای ئــەویش لــە کارگــەیەکی شیرینی‌دا کاری کرد ، یەکەم کــاری یاریدەی ئــەوەی‌دا رۆمــانێ بــە ناوی « ماڵی خەڵکی »یەوە بنووسێ .

لە هەرەتی ژیانیا خــووی دایە رەسم کردن . خــەوی بــەوەوە دەبینی بێتــە هونەرمەندێکی ناودار . بەڵام کــەسێ نــەبوو تابلۆکــانی لێ‌بکڕێ لەبەر ئەوە ناچاربوو بە دوای کارێکا بگەرێ پاروە نانێکی لێوە چنگە کەوێ .

بەڵام خولیــای رەســم لەمەودواش هەر لە کەللەیدا بوو ، تاوە تاوە رەسمی بــۆ خــۆی ئەکــردو ژنەکەشی هەندێکیانی لێ‌هــەڵدەبژاردو لــەلای خــۆی دەیپاراستن . ویستی بچێتــە پەیمانگای هونەرە جوانەکان بەڵام کارەڕەهاتی ساڵی ١٩٤٠ ئەوەی لە کیس‌دا . ئەم چاوەڕوانیەی لە رۆمانی دوەمیا کــە ناوی « ئارامێکــی جــوان » بوو رەنگی دایەوە .

ســاڵی ١٩٤١ بووبــە سەرباز ، پاش گــەڕانەوەی بووبە وەرزێر ، لەم کاتەدا بوە هاوڕێی کرێکارێکی کــۆچ کردووی ئەسپانیایی ، هــەر ئەمیشــە کــە بووبەقارەمانی رۆمانــە بــە ناوبانگەکــەی « ئەسپانیاییەکە » .

لە ٣٠ حوزەیرانی ١٩٤٥دا ژنی هێنــا بــەڵام تووشی رۆژانێکــی رەش بوو لــە بێ‌دەرامەتیو نەدارایدا .

لە ساڵی ١٩٥٨ لە ئێزگەی (لیون)دا کاری کرد . لەو ماوەیەدا سەدان بەرنامــەی پێشکەش کرد .

لە ساڵی ١٩٦٤دا بەهــۆی روبرت لفونــەوە بەخشینێکی مانگانەی دەست‌کەوت بــەو یارمەتیە سەفەرێکی پاریسی کــرد لەویش دەستی بــە نووسینی رۆمانێکی تر بــە ناوی (کۆچی ئــەدەب)ەوە کرد .

لە پاڵی رۆمانووسینیشا بایەخێکی زۆری بــە ئەدەبی مناڵان‌دا . چەندەها کورتــە چیرۆکی بۆ نووسین لە دوو بەرگا ســاڵی ١٩٦٩ بڵاوی کردنەوە .

لــە وەڵامی پرسیارێکدا دەربارەی بۆ منــاڵ نووسین ئەڵێ :

نووسین خۆی لــە خۆیدا جۆرە جەربەزەییەکە ، بەڵام بــۆ منــاڵ نووسین سەخت ترینی ئەم کارەیە ، لە کاتێکدا کــە ئێمە دەزانین خوینەران هەمەجۆریان تێــدایە دەبێ ئــەوەش بزانیــن کــە ترسێنەریشبان تێدایە بــە رادەیە چاو لە هیچ هەڵەیەك ناپۆشن ، بــەڵێ بۆ منــاڵ نووسین کارێکی گــەورەو گرانە چونکە لــە راستیدا بەدەگمەن نووسینی چاك لەم بارەبەوە هــەیە ، تەنانەت پێناسە کردنی ئــەم جــۆرە ئەدەبە لە خۆیا زاتێکی دەوێ ، بــە شیوە بــە هەرجۆرە پێناسێنکی بــە ســەردا بسەپێنرێ وەك ئەوە وایــە ئەوق و کۆت بکرێتە ملیەوە .

گرنگترین شت لەم بوارەدا ئاشکرایە ، جا بۆ ئــەوەیە ســاتێ منــاڵەکانمان ببوژێنینەوە دەبێ بــە دوای ســەرچاوەی راستیــدا بگەڕێین ، زۆر جــار لەکاتی نوسینا سەردەمی منــاڵی خۆمان دێتەوە یاد ، ئەوەش لە یاد نەکەین مەرج نیە مناڵ هــەر بــە دوای سوپەرمانا بگەڕێ بۆیە نابێ لە رووداوی رۆژانە دووریان بخەینەوە ، هەرچەندە ئــەمە کــارێکی

بڕوانە ل ٧

هــەردیمــەوە

جمال محمد اسماعیل

« هــەموو شــتێ تــەواو دەبێ جارێکی تر مەبەرەوە .. نەگوڵ لەباخم بچێنە نەبەستەم بــۆ بلێرەوە »

نە لەورشەی چاوەکانت تێر دەبم تاکو دنیایە .. .
نەسکی خۆر ئاوا دەبێ بەخەفەی هەرچی چرایە .!!
نە تریفەی چاوی رەشی تۆ لەروانگــەی بیرم وون دەبێ .. ،
نە سیخورمەی نیری ووشەت نەبزەی لێوت بیــر دەچێ .
نــە تەروی سۆزی نارەروت کــانی ژیریم بەجێ دێڵێ ...
نەشەو بێ تارمایی تۆ بێستانی تاسەم دەکێڵێ !!
سوپات تاکەی لەجەنگابێ ئەواخوێنم لەپێ ئەرژێ ..؟
بلێم چی لیوی مەیلی تۆ هەتا دنیابێ مەم بمژێ .. ؟
ئەگەر هەموو شتێ تەواو بێ هەرار جاری تر دێمەوە
وەك تریفەی «مانگە شەو»و ئاوی روبار دەژیەمەوە !!
تا چەند ئاوازێ لەبێشکەی یادی تۆدا نەکەمەحەو ...
نەددەست دەکەمە ملی خۆر نەشیعرێ دەنوسم بۆشەو .

ئاسۆی رۆشنبیری

ئاسۆی رۆشنبیری کوردی

دووساڵەی جەنگ و سەرکەوتن و بنیادنان

● **ژمارە (٨٢)ی گۆڤــاری (بــەیــان) :** کەوتەوە بازارەوە .. ئەوەی لــەم ژمــارەیــەدا بڵاوکراوەتەوە ئەمانەن :

● **تۆمــارێکی تایبــەتی دەربارەی جەنگی رەوای قادسیەی صدام ، لێکۆڵینەوە ، کەلەپوور ، چیرۆك ، شانۆگەری ، گۆشەی سەرگوزشتە کــە کۆمەڵێکی زۆر لە ئەدیبو رۆشنبیرەکان بەشداری‌یان تیادا کردووە .**

● **لە دەزگــای رۆشــنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی** وە زنجیرەی کەلەپوور / کتێبی ـ ئیدیــۆم لە زمانی کوردیدا ـ کەوتــە بەرچاوی خوێنەرانی بەرێز ئەم کتێبە لە دانانی جەلال مەحموود عەلی‌یەو بریتی‌یە لە (٥٠٢) لاپەڕەی قەوارە گەورە ، دانــەر بۆ نووسینی بابەتەکەی پەنای بردووەتە بەر بیستو پێنج سەرچاوەی کوردیو عەرەبیو ئینگلیزی ، ئەم کتێبە لە چاپخانەی حسام لە چاپدراوە .

● **رۆمانو پیشەی نووسینی رۆمــان ..** ئەم کتێبە بریتی‌یە لە نووسینی دوو نووســەری ئینگلیزی یەکــەمیــان ئەدوارد بلڤنو دووەمیــان دایاناداو بتفایرەو سامی محمد ئامادەی کــردووەو وەری گێڕاوە بۆ عــەرەبیو ئــەژی گۆرانیش لــە عەرەبی‌یەوە کردویەتی بە کوردی دەزگای رۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی‌یش ئــەرکی لــە چــاپدانی خستووەتە ئەستووی خۆی کتێبەکە بە گشــتی بریتی‌یە لە (٥٥) لاپەڕە .

ئاسۆی رۆشنبیری لە عیراق

● **لەم دوایی‌یەدا گۆڤاری (سینەماو شانۆ)** کەوتە بەر دەستی خوێنەرانەوە ، ئەم گۆڤارە لە لایەن دەزگای گشــتی ســینەماو شانۆ دەردەچێت . گۆڤارەکە بە بابــەتی نایابو بەنرخ رازاوەتــەوە .. رۆمان‌نووسی ناسراو عبدالامیر معلە سەرپەرشــتی دەکاتو رەخنەگری سینمائی علی ضیاء الدین سەرەك نووسەریەتی ژمارەیەکی ئەم گۆڤارە کۆمەڵی ووتارو لێکۆڵینەوەی هونەری جۆربەجۆر بڵاوکردووەتەوە .

● **چیرۆك نووسی عیراقی بەناوبانگ فوئاد التكرلي** بۆ دووەم جار کۆمەڵە چیرۆکەکەی کە لــە ژێر ناوی ـ رۆبەکی تر ـ ە بڵاوکردوەتەوە لــە پاش ئەوەی هەشت چیرۆکی تازەی خستووەتە سەر .. ئەم کۆمەڵە چیرۆکە لە لایەن وەزارەتی رۆشنبیریو راگەیاندنو لە زنجیرەی چیرۆكو شانۆگەری لــەم دوایی‌یەدا بڵاوکراوەتەوە ئەوەی شــایانی باسیشە ئەوەیە کە چاپی یەکەمی ئەم کۆمەڵە چیرۆکە لــە ساڵی ١٩٦٠دا بڵاوکراوەتەوە .

● **لە ناوەڕاستی ئەم مانگەدا** و هەتا رۆژی هەشتەمی مانگی تشرینی دووەمو لــە مەڵبەندی جۆرج پومپیدو لە شاری پاریس . پێشــانگایەکی ئەدەبی بۆ گەلانی ئەمریکای لاتینی ئەوانەی بە زمانی ئیسپانی قسە ئەکەن ساز ئەکرێ .. ئەم پێشانگایە تەنیا بۆ رۆمانو چیرۆکەو مەبەستیش ئەوەیە ئــەو رۆمان نووسانەی کە ژمارەیان لــە شەست زیاترەو نەناسراون بە خەڵقی بناسرێن .

● **رەخنەگرەکان** بە گشتی بریاری ئەوەیان داوە کە شاعیری فەرەنساوی ئەبوللینیر (١٨٨٠ ـ ١٩١٨) پێشەنگێکە لــە پێشــەنگەکانی نوێخوازی ئەدەبیو هونەری لە سەرەتای ئەم چەرخەدا .. ئەم شـــاعیرە نەناسراوە بوو بە هۆی تازەکردنەوەی شێوەی شیعر بەوەی کــە زاراوەی سریالیەت وەك تیۆرو نووسینەوەی هێنایە کایەوە .

● **دەوڵەتی فەرەنسا** کــە تەنیــا جارێك پاداشتی نۆبڵی بەرکەوتووە ئەوەش لــە ســاڵی ١٩٦٠دا بوو کە ئەو پاداشتە پێشکەش بە (ســان جون بیرس)ی شاعیر کرا . وا دیارە ئەم جارەش ئەو خەڵاتە بە رینیەشار ئەدرێ وەزیری رۆشنبیری فەرەنساوی نامەیەکی سەرەك میترانی بەو شاعیرە راگەیاند . لەو نامەیەدا سەرەك میتران سڵاو لەو مرۆڤە ئەکات کە خەڵقی بۆ ژیان هاندا ..

زمانەوانی

"جێ ناوی نیشانە" و چەند تێبینییەک

رەئووفی ئەحمەد ئالانی

لە گۆڤاری (ئاسۆی زانکۆیی / ژمارە – ٣٢ ی ١٩٨٢ – دا ، دوو لاپەڕە دوایینەکەی بە گوتارێکی زمانەوانی رازابووەوە ، بە سەرناوی .

« جێناوی نیشانە »

نووسینی : دکتۆر قەناتی کوردۆ

وەرگێڕانی : دکتۆر کوردستانی موکریانی .

بە پەرۆشەوە لێیی ورد بوومەوە .. پیرۆزبایش لە – د. کوردستان دەکەین کە بەرهەمەکەی دکتۆر قەناتی کوردۆ لە رووسیەوە دەکاتە کوردی و دەڵێ سێ چارەکیم لێ وەرگێڕاوە . [ن]اری بەرنجم هەرچۆنی بێ لە – لە ئامێزگرتنی زمانی نووسینماندا بە بەک دەگەینەوە .

١ – نووسراوە : « جێ ناوی نیشانە »

گلەیی بارین کە لە پێناو ی یەکبوونی زاراوەدا ناتەباین . بڕوام وایە کە زاراوەیەک بۆنە ڕاستییەکی لێ بێ و بە مەرجێک ماوەیەکی بەسەردا تێپەڕبوونێ و دەموودەراوی خەڵکەکە ی پێرام بووبێ ، باشترە لە زاراوەیەکی تازە بە تازە .. با تۆکمەتریش بێ !!

ئەو کەرەسە زمانییەی کە بە عەرەبی پێی دەگوترێ « ضمیر » تا ئێستاش نەسرەوتە ، هەر کەسمان ناوێکی لێناوەداو لە جیهانی دەمەقالیدا گێژی دەدا . ئەوا دەزانین کە تەمەنێک بەسەر زاراوە ی « راناو »دا تێپەڕیوە ، ئەم وشە لێکدراوە – ئەگەر لاوازیش بێ ، بۆرە سەبارەتێکی وەرگرتوەو ئەوە دەگەیەنێ کە بۆ مۆرفێمێکەو لە کورتبڕی ی رستەدا رێگەی ناوێک .. شتێک پیشان دەداو بە هەست و چێژمان کەمە ئاشنایەتییەکی بەستوە .

سەرەوتی پێ ئادەین و بینانابینا دەنووسرێ و نووسراوە : « جێناو ، رێنێو ، جێناڤ ، بۆناو ، کێنشک ... یان بڕیلە لەسەر ئاوازی تەشپیلە ... سەرەرای ئەوانەش زاراوەی – بریێنو ، بری‌ناو – یشی لێ تێزە دەدەین » .. تا ئێستاش جۆرو چەندی راناو ی کوردیمان بۆ ساغ نەکراوەتەوە .. !!

لە یادمە :

لە ساڵی – ١٩٧١ داو لە هۆڵێکی بەریندا کە جمەی دەهات لە گوێگرانی باسێکی رێزمانی کوردی ، زاتێک بە پەرۆشەوە – وەک هەنگی لە داردا دۆزبێتەوە – هەڵی کوتایە سەر سەکۆیەکەو گوتی : « لە بەختی خۆمانە بێتو رلناو بکەینە – بری‌ناو – چونکە لەسەر ئاوازو کێشی « Pronoun »ی ئینگلیزیە ؟!

٢ – لە رووی گەردانەوە بێژەی ..

« نیشانە »م بەدڵ نیە ، چونکە بە سادەیی و بە زیدە ی « ە » لە چاوگە ناودا خۆی دەچەسپێنی بە هاوبەش بەکاردەهێنرێ بەرانبەر بە « علامة و هدف » لە لایەکی‌دیکەوە (نیشانە) لە زاراوەکانی رێزماندا ، دابڕاوە بۆ هەندێ مۆرفێم کە نە لە خانەی پێشگرو پاشگرو نە لە خانەی ئامرازدان ... کە بۆ هێماو ئیشارەش بێ دەبێتە سێ‌لانەو مایە ی ئاڵۆزە زمانی .

هەمان وشە بەلێکدراوی گەردانی پێ دەکرێ وەک : نیشاندان ، نیشانەکردن ، پێ‌نیشاندان ...

جا ئەگەر بە هەمان دەربازگەشدا بڕۆین باشتروایە کە بڵێین : (راناو ی نیشاندەر) .

٣ – لە یەکەم ستووندا نووسراوە :

« ئەو ، ئەوان ← جێناوی نیشانەن بۆ دوور ... لە کرمانجی و سۆرانیدا ... »

بەرای من ناسەلێنرێ کە ئەو دوو قاڵبە هەر وەها بە سەڵتی راناوی ئیشارەی بن .. بەڵکو بە هەمان تەبارە راناوی کەسی سێیەمن ، وەک :– ئەو هات ، ئەوان هاتن – بە چەشنی – من هاتم ، تۆ هاتی – کە بۆ کەسی یەکەم و کەسی دوەمن .

ئەوەشم لەبەر چاوە کە لە داوێنی خشتەکەوە نووسراوە : « جێناوی نیشانەی باری کۆ و جێناوی کەسی جودای سێیەم کۆ لە دۆخی تیاندا لە رووی شێوەوە وەکو یەکن . ئەوان . »

وای بۆ دەچم کە هەمان راناو لە دۆخی تیاندا (ئەوان) نیەو [ئەو ... ە] بەو نیشانەی کۆ – ان – راگوێزدەبێ بۆ نیشاندراوەیە ، وەک دەگوترێ : « ئەو پیاوانە هاتن » هەر وەها لە باری تاکیشدا قاڵبی (ئەو) بە تەنێ بۆ کەسی سێیەمی تاکەو بەبێ فۆنێمی « ە » ی پساوە ، هیچ حسابێکی

٤ – لە لاپەڕە ی دوەمدا ، نووسراوە :

راناوی ئیشاری بۆ ناکرێ .

« جێناوی نیشانە هێندێک جار رۆڵی جێناوی کەسی جوداش دەگێڕێت : ئەمانە کێن ؟

ئەوانەن چ دەکەن ؟

ئەو بەندەیە بە ساکار دەزانم و مەسەلەکە لە – هێندو شتی‌وا تێ‌دەپەڕێ ! .... ، کە گوتمان : (توخمە بێژەیەک هەیەو بۆ ئەرکی نیشاندانە) بە گشتی ئاراستەی شت دەبێ ، هێندی جار سنووری لێ تەنگەبەر ناکەنەوە . دوو میسالی لە دۆخی کۆدا هێناوەتەوە ، باشتر وابوو بۆ تاکیش بنووسرایە : (ئەوە کێیە ؟) .

راناوی ئیشارەی – لە رستەدا – دوو شێوە بەکارهێنانی هەیە :–

ا – کە ئاوەڵناوی نیشاندراوی لە تەکدا نەبێ واتە راستەوخۆ بێ ، وەکو : ئەوە .. یان – ئەمە ، بەڕوە / ئەوانە .. یان – ئەمانە ، چالاکن / تۆ ئەوانە بکرەو منیش ئەمانە بەرنادەم . لەم بارەیاندا فۆنێمی « ە » یان لێ‌ناپسێتەوە .

ب – کە نیشاندراوەکەیان لەگەڵدا بێژراو بێ ، لەم حەڵەدا وەک یەک وشە سەودایان لە تەکدا دەکرێ و بزوێنەکەیان لێ دەپسێتەوە ، وەک – ئەو بەرد .. ە ، شکا – بەڵام لە دۆخی کۆدا لەگەڵ پسانەوە ی بزوێنەکەدا نیشانەی کۆ راگوێز ی کۆتایی نیشاندراوەکە دەبێ ، کە دەگوترێ – ئەو بەردانە = ئەو بەرد + ان – ە ، شکان – .

٥ – ئەمەش پەرەگرافێکی دیکەی باسەکە یە :–

« لە دیالێکتی سۆرانیدا ، جێناوی نیشانە بە ئامراز ی پێوەندی (لە ، بە) وە دەلکێ ، کە وشەیەکی لێکدراوە لە جێناو و ئامراز دادەرێژرێت و واتای پێوەندی دۆخی جۆراوجۆر دەبەخشێت و لە ئەنجامی لێکدانی ئەم دوو بەشەدا یەکێک لەم دوو بزوێنە لەنێو دەچێت کە یەکێکیان لە کۆتایی ئامرازەکەیەو ئەوی دیان لە سەرەتای جێناوەکەیە : لە+ئەم=لەم ، بە + ئەم = بەم .... » .

دەبێ بپرسین : ئەو وشە **لێکدراوەی کە لە جێناوەکەو ئامرازێک پێکدێ ، ناوی** بنێین چی .. ؟

بە نموونە (لەم –ماڵەدا) کەرتەی « لەم » ئایا پرێپۆزیشنێکی لێکدراوە ... یان راناوێکی ئیشارەی لێکدراوە .. ؟! .

خۆ ناشکرێ بڵێین لێکدراوەو هەردووکیانە .. چونکە بە سفەتی لێکدراوە سەودا ی لایەنێکی بۆ دەکرێ . هەرچەندە بە رواڵەت بووەتە یەک برگەو تێکشکاوە بەڵام لایەنە رستە سازیەکەی نەدۆڕاندوەو چ حیسابێک بۆ « لە ئەم ... » دەکرێ هەمان ئاوتووش بە « لەم ، بەم » دەکرێ و چوشە ی لێکدراو نەهاتە گۆڕێ .. !!

لەم قسەیەش وردەبینەوە کە نووسراوە : « واتای پێوەندی دۆخی جۆراوجۆر » .

لە زەینی مندا لێدانەوەیەکی ئاڵۆزە ، چونکە ئامرازەکە تێکرای (بەم و لەم) نیە .. گریمان بابەتەکە بسەپێنین بەسەر ئامرازدا ، ئەو جۆرە ئامرازانە لە خودی خۆیاندا واتادارنین و بۆ دیارخستنی باری ئیسنادن و

* بڕوانە ل ٧ *

دوورکەوتنەوە

شیعری :– شیللی

حسین احمد جاف

لە ئینگلیزیەوە کردوویەتی بە کوردی

لەگەڵ توزێ دەستکاریدا

ئەوکاتەی
دڵەکانمان لە یەکتر بڕان
خۆشەویستی لانەکەمانی چۆڵکردو
دڵە برینداره‌کەم بەتەنیا مایەوە
بۆ ئەوەی
تامی ژاڵی نائومێدی بچێژێ
ئای نائومێدی
ئای تەنیایی

* * *

ئەوکاتەی
دەنگە نەرمەکان کپ‌دبنەوە
مۆسیقایەکی پڕ لە سۆز
لە بیرەوەریەکانمدا .. دەنگ دەداتەوە
ئەوکاتەی
بەنەوشەکان بێ‌هۆش دەکەون
هەستەکانم خۆیان دەدەن لەگەڵ
جارێکی‌تر ژیانیان بەبەرا دەکرێ
ئەوکاتەی
گوڵاڵە رەنگینەکە سیس‌دەبێ
گەڵاکانی لەسەر تەختی خۆشەویستەکەم
کۆدەبنەوە
هەر وەکو بیرەوەریەکانت
ئەوکاتەی
پشتمان لێ‌دەکەی و دەڕۆی
لقە پەرچو بڵاوەکانی ئەڤین
لەناو ناختا ئۆقرە دەگرن

* * *

ئەو نێرگزانەی ..
ئەمڕۆ دەم بە زەردەخەندەن
سبەی کۆچ دەکەن و
ئەوەی کە هەمیشە
ئامەزرۆی مانەوەیین
هەڵمان دەخەڵەتێنی و دەڕوا
ئای خۆشیەکانی ئەم دونیایە
ئەم ڕوکەشە تریفەدارانە
چەن تەمەن کورت و کەم‌خایەنن !
هەر وەکو تیشکدانەوەی
بروسکە لە نێو کۆشی شەودا

کاتیوشا بتپارێزێ

شیعری : معین بسیسو

وەرگێرانی : م. زامدار

بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
(مەناحیم) لەنێو حەمامی خوێنا نوقمەسار بووە
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
ئیتر دیدەکانت نابن بە – قوپچە –ی پاڵتۆکەی
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
– کاتیوشا – بتپارێزێ
بخەوە
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
گۆرانیەک لەسەر لێوت دایەو
روخسارت بەخوێن خەناوی کراوە
بخەوە
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
پریاسکەی زیخ‌وچەو ، سەرینتە
بخەوە
لەنێو سەنگەرێشا ، جنۆکەکان ئەتپارێزن
لەپەناگەکەدا ، بخەوە
دایکت لەنێو – روخسارتا – ئێشکی گرتووە
لەنێو – قژتا – ئێشکی گرتووە
لەنێو – لەپی – تینووتا ئێشکی گرتووە
بخەوە
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
(ئار . پی . جی) بتپارێزێ
(کاتیوشا) بتپارێزێ ، بخەوە
بخەوە
بخەوە لەسەر بازووی شۆڕشا بخەوە
بخەوە
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
فرۆکەکە ، نزیک بوەوە
وا بۆمباردومانی کرد
بخەوە
لەژێر کەلاوەوە
روبارەکەت هەڵئەقولێ
خۆریش – بسکەکانی – خۆی پێ بەخشیوی
بخەوە
بخەوە ، رۆڵەکەم ، بخەوە
بخەوە
بخەوە

چیرۆک لە ئەدەبی بێگانە

پیاسەیەک

گەیشتە شانزئیلیزێ ، ئەوەستا ، هەر رۆیشت ، هەوایەکە وەک گەنجێک تەڕی دەکردەوە . ئاسمان یەکپارچە ڕووناک بوو . ئارک دوتریۆمف (کەوانەی سەرکەوتن) وەک پارچەیەکی تاریک لە زەمینەی ڕووناکی ئاسۆدا بەدی دەکرا ، وەک دوو پایەی گەورە بەسەر خانوویەکی گڕگرتووەوە .

کاتێ گەیشتە ئەم یادگارە مەزنە لیڤا هەستی کرد برسی‌یەتی . خۆی کرد بە چێشتخانەیەکدا . لەبەردەم دووکانەکەدا لەسەر شۆستەکە شێوی کرد . دەمێک بوو نانی وا خۆشی نەخواردبوو . ئینجا نیو بوتڵ کارلێی نایابی خواردەوە ، پاشان فنجانێک قاوە ، ئینجا پێکێک براندی . دوای ئەوەی پارەکەی دا هەستی کرد شادو چالاکە ، بگرە کەمێک بزواوە . لەدڵی خۆیدا وتی « چەند ساتێکی مەزنە ! هەتا بەردەرگای بوادو بۆلۆن دەچم ، شتێکی باشە » . کەوتەوە رێ . گۆرانی‌یەکی کۆن کە وەختی خۆی کچێکی دراوسێیان جارجار دەیوت ، بێ ویستی خۆی هاتەوە یادی .

کاتێ درەختەکان سەوز دەبنەوە

خۆشەویستەکەم پێم دەڵێ

وەرە هەناسەیەک بدە

دەست‌کورتی نەی‌دەهێشت

جوانەکەم

لەژێر درەختەکاندا

خۆش ڕابوێرێت .

یەک لەسەر یەک ، ئەم گۆرانی‌یەی دەوتەوە . شەو بەسەر پاریسدا کشا ، شەوێکی کپ ، تەنگ وەکو تەنوور مسیۆ لیڤا بە شەقامی بوادو بۆلۆندا پیاسەی دەکردو سەیری ئەو عارەبانانەی دەکرد کە بەلایدا گوزەریان دەکرد . یەک بەدوای یەکدا دەهاتن . چاوێ بە جووتێکی لەیەک ئاڵاو کەوت : ئافرەتەکە بە بەرگێکی کاڵ و پیاوەش بە بەرگێکی رەشەوە . عارەبانەکان کە دڵدارەکانیان لە باوەش گرتبوو بەژێر ئاسمانی گەرم و پڕ ئەستێرەدا لێیان دەخوڕی . یەک بەدوای یەکدا دەهاتن و دەچوون ، دەهاتن ، دەچوون . جووتەکانیش بە تەنیشت یەکەوە بێ‌دەنگ دانیشتبوون ، لەیەک ئاڵابوون ، لە دەریای گەرمی ئاواتەکانیاندا نوقم بوون . بەبێ ئارامی‌یەوە چاوەڕێی لەیەک ئاڵانێکی تربوون . هەوا گەرمەکە لەوە دەچوو پڕبێت لە نەشئەو ماچی نەکراو . دڵدارەکان ناسکی‌یەکی سیحراوی‌یان بە هەواکەدا پەرش دەکرد ئەوەندەی تر کەم هەناسەیان کردبوو .

لەم جووتە لەیەک ئاڵاوانەوەکە سووتاوی هەمان خەیاڵ و ئاوات بوون تایەک هەواکەی دادەگرت . عارەبانە پڕ دڵدارەکان هەواکەیان عیشقاوی دەکرد .

مسیو لیڤا کەمێک ماندوو بوو ، لەسەر کورسی‌یەک دانیشت تا جوان سەیری ئەم عارەبانە بە ئەوین قورسانە بکات . پاش تۆزێک ئافرەتێک لێی‌هاتە پێشەوەو لە نزیکی‌یەوە دانیشت : « ئاڵۆ گیانەکەم ! » ، لیڤا وەڵامی نەدایەوە . ئافرەتەکە لەسەری رۆیشت « گیانەکەم رێم بدە خۆشم بوویێت ! دوایی دەزانی چەند ناسکم ! » . لیڤا پێی وت « مەدام بەهەڵەدا چوویت » . ئافرەتەکە قۆڵی کردە قۆڵی لیڤاو پێی وت : « وەرە ، بێ‌ئەقڵ مەبە ، گوێ بگرە ! » . لیڤای پیر هەستاو رۆیشت ، هەستی بەوە کرد دڵی دەگوشرێت . هەروا دوای سەد هەنگاوێک ئافرەتێکی تر رێی پێ گرت : « وەرە ساتێک لەتەکمەوە دانیشە گیانە ! » . لیڤا پێی وت « چی‌یە هەمووتان خەرێکی ئەم نیشەن ؟ » . ئافرەتەکە لە رێگەکەیدا وەستا ، بە نەغمێکی ڕەقەوە وتی « خوایە ، بەگاڵتەم نیە » . « ئەی کەواتە بۆچی ئەمە دەکەیت » ، لیڤا پێی وت : « پیاو پێویستە بژی ، ئەی چی بکەین » ، ئافرەتەکە ئەمەی وت و بەدەم گۆرانی‌یەوە رۆیشت .

مسیو لیڤا سەرسام بووبوو . ئافرەتانی تریش بەلایدا تێ‌دەپەڕین و بانگیان دەکرد . هەستی کرد شتێکی بەتاڵ و قورس بەسەر سەریەوە هەڵواسراوە . لەسەر کورسی‌یەک دانیشت . عارەبانەکان هێشتا هەر هاتووچۆیان بوو . « باشتر وابوو نەیەم ، تەواو تێک چووم ! » .

ئینجا بیری لەم هەموو ئەوینە کردەوە ، ئەوینی منداڵ و شێتانە ، ئەم هەموو ماچە کە هەندێکیان کرداون و هەندێکیان خوراین ، ئەم هەموو ماچەی بە بەرچاوی‌یەوە دەکران .

خۆشەویستی ! ئەم هیچی لێ نەدەزانی . لە هەموو ژیانیدا لە دوو‌سێ ئافرەت زیاتری نەناسیوە ئەویش بەرێکەوت نەک بەدوادا گەڕان .

بیری لەو ژیانە کردەوە کە بەسەری بردووە ، ژیانێک ئێجگار جیاواز لە ژیانی کەسانی تر ، ئەوەندە تاریک تەماوی ، ناخۆش و بەتاڵ هی وا هەیە بێ‌شانسە . لەپڕێکدا وەک بڵێیت پەچەیەکی ئەستوور لە سەرچاوی لاچووبێت هەموو بەدبەختی‌یە بێ‌پایانە یەک ڕەنگەکەی ژیانی بەدی کرد ، ژیانی ڕابردوو ، ئێستاو داهاتووی . رۆژانی دوایی و سەرەتای وەک یەک ، هیچ شتێک لەبەر دەمیدا نیە ، هیچ شتێک لە دوایەوە ، هیچ بەدەوریدا ، هیچ لەدڵیدا ، هیچ لە هیچ کوێ !

هێشتا عارەبانەکان لەگەڕ نەکەوتبوون ، هەمیشە هەمان دیمەنیان لە ئامێزدابوو . هێواش هێواش دەهاتن و تێ‌دەپەڕین ، لەسەرخۆ ، عەرەبانەیەکی کراوە ، دوان لەناویدا بێ‌دەنگ لێک ئاڵاون . لای وابوو چی مرۆڤایەتی‌یە بەلایدا ڕەت دەبێت . هەموویان لە خۆشی و زەوق و بەختیاریدا مەستن . ئەمیش هەرخۆی بەتەنیا ، بەتەنیا سەیری دەکردن . سبەینێش هەر تەنیا دەبێت ، هەمیشە هەر تەنیا دەبێت ، تەنیاتر لە تەنیاترین خولقاوی دنیا !

هەستایە سەرپێ ، چەند هەنگاوێکی نا ، خێرا ماندوو بوو وەک پیاسەیەکی درێژی کردبێت ، لەسەر کورسی‌یەکی تر دانیشتەوە . چاوەڕێی چی دەکا ؟ بەتەمای چی‌یە ! هیچ ! بیری لەوە کردەوە چەند خۆشە پیاو لە سەردەمی پیریدا کە شەوان دەگەڕێتەوە ماڵەوە گوێی لە هەراو هوریای منداڵە وردەکانی بێت ! ئای کە خۆشە پیاو لەناو کەسانێکدا پیر ببێت کە ژیانیان قەرزی تۆیە ، خۆشیان دەوێیت ، بەدەنگتەوە دێن و شتی هیچ‌وپووچی خۆشت بۆ دەگێڕنەوە کە دڵت گەرم دەکاتەوە ، دڵنەوایت دەکەن .

بیری لە ژوورە بەتاڵەکەی کردەوە ، ژوورە خاوێنە بچووکە خەمبارەکەی ، کە جگە لە خۆی کەس پێی تێ نەناوە ، کەس قسەی تێدا نەکردووە . هەستێکی نارەحەتی گیانی گوشی ، لە دایەرەکەشیدا وا بەست نەبووە ! ژوورێکی چەند لاڵ و بێ‌گیانە ! تەنانەت دەنگدانەوەی دەنگی مرۆڤیشی تێدا نەبووە . لەوە دەچێ دیوارەکان بەشێک لە سیفەتی ئەو کەسانە بمژن کە لەنێوانیاندا دەژین . بەشێک لە هەڵسوکەوتیان ، دەموچاویان ، قسەیان ! ئەو خانووەی خێزانی بەختیاری تیا دەژی خۆشترە لە خانووی بەدبەخت ! ژوورەکەی وەک ژیانی خۆی تاقە یادگارێکی تێدا نیە !

بۆیە خەیاڵی گەڕانەوە بەتەنیا ، چوونەوە ناوجێ ، دووبارەکردنەوەی هەموو جووڵانەوەو ئەرکەکانی ئێواران بەلایەوە ترسناک بوو .

وەک بیەوێت زیاتر لەم خانووە شوومەو لەو ساتەی دەبێ بگەڕێتەوە ناوی دووربکەوێتەوە هەستا . کە گەیشتە دەم ڕێگەی « بوا » رووی کردە باخێکی بچووک و لەسەر گیاکە دانیشت .

بە هەر چوار دەوریدا ، بەسەریەوە ، لە هەموو شوێنێکدا هەرایەکی بەردەوامی تێکەڵاو دەبیسترا ، کە پێکهاتبوو لە جۆرەها هەرای دوورو نزیک ، هەژانی فراوانی نادیاری ژیان ، هەناسەی پاریس کە وەک گیانەوەرێکی زەبەللاح هەناسەی دەدا .

خۆر لە ئاسماندا بەرز ببۆوە ، لافاوی تیشکی بەسەر بوادو بۆلۆندا پەخش دەکرد . چەند عەرەبانەیەک دەهاتن و دەچوون . کۆمەڵ کۆمەڵ سوار بەختیارانە بەو ناوەدا غاریان دەدا .

جووتێکی گەنج بەلای رێگایەکی تەنیادا پیاسەیان دەکرد ، لەپڕێکدا ئافرەتەکە سەری هەڵبڕی و شتێکی قاوەیی لەمابەینی لقەکاندا بەدی کرد ، بەسەرسامی‌یەوە پەنجەی بۆ درێژ کرد :

« تەماشا ، ئەوە چی‌یە ! »

ئینجا قیژەیەکی کردو خۆی هەڵدایە باوەشی هاوڕێکەیەوە ، ئەویش لەسەر زەوی‌یەکە دای‌نیشاند .

باخەوانەکان خێرا بانگ کران ، لاشەی پیاوێکی پیریان لە درەختەکە داگرت کە بە قەیتانەکانی هەڵواسرابوو .

دوایی دەرکەوت کە ئێوارەی پێشوو مردووە . لە قەباڵەکەیەوە دەرکەوت کە ناوی لیڤابەو لای لابووزو شەریکەکەی کار دەکات .

هۆی خۆکوشتنەکەیان بۆ دەرنەکەوت ، وتیان ڕەنگە شێتی‌یەکی کاتی بێت !

Institut Kurde de Paris

بەسەرکردنەوەی سەنگەری سەربازە کانمان.. زیاتر ورەمان بەهێزدەکەن

نووسینگەی هەولێر
سهام رشید
وێنەکانی گرتووە

● **جەنگی دوو ساڵەمان فێری ئەوەی کردین کە هەموومان چەك هەڵگرین و زیاتر عەشقی وڵاتی عیراق بچێتە ناو هەستی نیشتمان پەروەرێتیمان**، بۆیە ئافرەتانمان لە کوردستاندا ڕۆڵەکانیان هان دەدەن کە بنە ئەو جەنگاوەرە ئازایەی کە پارێزگاری لەم خاکە بکەن بەرپەچی هەموو پیلانە چەپەڵەکانی ڕژێمی ئێرانی فاشست بدەنەوە، ئەو ڕژێمەی هەموو ئامانجی داگیرکردنی خاکی پیرۆزی ئێمەیە، بەڵام ئەمە مەحاڵەو خەونی پووچەڵی سەرکردە هەرزەکارەکانی ئەم ڕژێمە لە شووشە دروست کراوەیە ....

● ئافرەتانی کورد چوونە بەرەکانی جەنگ بۆ پیرۆزبایی لێکردنی سەربازە ئازاکانمان لە کەرتی (پێنجوێن)ەوە ئەرمین أحمد وتی :-

سەرمابوو گەیشتینە پێنجوێن لەو دیمەنە دڵگیرە کە بەفر لوتکە شاخەکانی سپی داپۆشیبوو، دەنگی تۆپەکانمان وەك مۆسیقا دەهاتە گوێ ... لە فەرماندەی فەوجەکەمان پرسی حەز دەکەین بچینە سەنگەرەکانی سەربازە دلێرەکانمان لە وەڵامدا وتی :

ئێمە حەز دەکەین کە هەموو گەلی عیراق سەردانی سەنگەرەکانمان بکەن بۆ ئەوەی ڕژێمی ئێرانی ئەو ڕاستییە باش بزانن کە گەلەکەمان بە هەموو دڵنیایی و شانازییەوە لە دوای سوپاو سەرکردە نەبەزەکەیەتی .. کەواتە بەشداری کردنی ئێمەو ڕێکخستنی ئەم گەشتە بۆ بەرەکانی جەنگ و ڕێزلێنانی سەربازە تێکۆشەرەکانمان ئەرکی سەرشانی هەموومانە ...

● **ئینجا هناء حەیدەری کە ئافرەتێکی تر بوو لە بەشدارانی ئەم گەشتەو پێی وتین :-**

پێویستە هەموومان ناوە ناوە بچینە سەردانی ئەم سەربازە قارەمانانە، چونکە ئەوانن گەورەترین مرۆڤ ئەمڕۆ مێژووی شانازی و سەرفرازی دروست دەکەن و شەرەف و کەرامەتی ئەم وڵاتە دەپارێزن ...

چوونی ئێمە بۆ بەرەکانی جەنگ جاری یەکەم نییە، حەزیش دەکەین بەردەوام بین لەم جۆرە کارانە، چونکە بەسەرکردنەوەی سەربازە بەجەرگەکانمان هێزو تینێکی ترمان پێ دەبەخشن ...

بەرە بەری ئێوارەش بوو کە گەڕاینەوە . دوای ئەوەی کە داوەتێکی پڕ لە چێژیان بۆکردین ... کە بەرێیان کردین سوێندیان بە خۆشەویستی سەرکردەی گەل هاوڕێی تێکۆشەر صدام حسین خوارد کە بەردەوام بن لە خەبات کردن و قوربانی دان لە پێناوی پاراستنی ئەم خاکە پیرۆزە ...

ئێرانی دۆزەخ

ئیستا ، ئێران ، دۆزەخە ، دۆزەخەو گەلانی ئێرانی تیا قەلاچۆ دەکرێ و تاقمێکی خوێن خۆری نەفام و بێڕەوشت حوکمی دەکەن . ئەمانە ، دۆزەخەکەی شایان گەورەتر کردو لە هەموو دام و دەزگاکانی جیهاندا دۆزەخی ئێران بەژمارە قسە دەکاو دیارە چ جۆرە تاقمێکی دڕندە حوکمی گەلانی ئێران دەکەن .

– بەپێی بەیاننامەیەك لە لەندەن ڕێکخراوی موجاهیدی خەلق بڵاوی کردەوە نزیکەی بیست هەزار کەس بەئاشکرا لەلایەن جەلادەکانی خومەینییەوە ئیعدام کراون .

– بزوتنەوەی بەرهەڵستکاری ڕژێمی ئێران لە ئەوروپا لەسەر ژمێرێکدا ڕای گەیاندوەکە نزیکەی یەك میون و نیو خەڵك لە دۆزەخی ئێران هەڵاتوون و هەڵاتن بەردەوامە .

– باری ئابوری بەتەواوی شلۆقە تا ڕادەی ئەوەی هیچ کومپانیایەك مامەڵە لەگەڵ ڕژێمی ئێران ناکات و ئەمەش بەئاشکرا بەدنیا ڕادەگەیەنن .

– بێکاری بڵاوەو برسیەتی لەئێران سەروەرەو نەخۆشی و نەزانین تا دێ پەرە دەستێنێ .

– بەم جۆرە ئێران داهاتی فەردی خاوەنی کەمترین داهاتە لەناو وڵاتە خاوەن نەوتەکاندا .

– باری کۆمەڵایەتی تا ڕادەی قیزلێ کردنەوە بەدەست ئەو تاقمە وە شڕە ، ئافرەت ، بە ئاشکرا دەچەوسێنرێنەوە .

ئەمەیە دۆزەخی ئێران لەسایەی خومەینی و تاقمە جادوگەرەکەیداو هێشتا ماوەیەتی .

— بەبۆنەی دەستپێکردن سالی نوێی خوێندن :

هیواو ئاوات و پاشەڕۆژی ڕووناك

وا ساڵێکی خوێندنی تازە داهاتەوەو سەرلەنوێ قوتابییان ڕوو دەکەنەوە تیشکی زانین و فێربوون و وێنەیەکی ڕازاوەی ئەو پێشکەوتنە شارستانییەتییە دەکێشنەوە کە لەم وڵاتەدا هاتۆتە کایەوە .

بەو بۆنەوە چوینەلای هەندێ لە قوتابخانەکانی هەولێرو چاومان بە هەندێ مامۆستا کەوت و لە پێشەوە بەڕێوەبەری قوتابخانەی چنار مامۆستا رمزیە حسن وتی :

● کاتێ پێ دەبێنینەوە قوتابخانەکان هیوایەکی زۆر گەورە لە دەروونماندا دروستدەبێ کە دەتوانین پێشوازی ئەو ئەوەیە بکەین کە لە سایەی شۆڕش هەموو پێویستییەکی زانین و فێربوونیان بۆ ئامادەکراوەو هیچ کۆسپ و تەگەرەیەك شك نابەن لەبەردەم پێشکەوتن و گەیشتن بە هیوای پاشەڕۆژیان هەبێ ; چونکە شۆڕش بەرابەری تێکۆشەر صدام حسین زۆر بە ئومێدی پێگەیاندنی ئەم نەوەیەیە بە شێوەیەکی ئەوتۆ کە ئامادەیان بکات بۆ ئەوەی ببن بە پیاوی دوارۆژو بەرگری لە وڵاتە مەزنەکەیان بکەن ئەویش بە چەکی فێربوون و زانین .

● **مامۆستا نەرمین شریف قادر لە وەڵامی پرسیارێکدا وتی :**

★ ئەو بایەخدانەی کە ئێستا بە قوتابخانەکان دەدرێ نیشانەی بە تەنگەوەهاتنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی پارت و شۆڕشە بە دوارۆژی ڕۆڵەکانمان کە ساڵانی پێش شۆڕش دووربوون لە هەموو پێویستییەکی خوێندن و بێبەش بوون لە زانین و فێربوون ، بەڵام شۆڕش ئەو بارە پەروەردەییەی خستە قوناغێکی ترەوە بەتایبەتی بڕیاری مێژوویی نەهێشتنی نەخوێندەواری کە وڵاتی خستە قوناغێکی شارستانی تازەوەو دەرگای لە ڕووی هاووڵاتیان کردەوەو ڕۆڵە بەجەرگەکانی ئەم وڵاتە دەیدات .. لە لایەکی ترەوە سەیر دەکەی پێشوازییان لە ساڵی نوێی خوێندن ، ئەمجارە پێشوازییەکی ترە کە چۆکمان بە تەواوی بە دوژمندا داوەو بەرپەچی هەموو خەونە پوچەڵەکانمان داوەتەوەو لەم بۆنەشدا داواکارین کە قوتابیانمان لەم ساڵی نوێی خوێندنەدا بە خوێندن و فێربوون بەشداری لەم جەنگەدا بکەن و با تیشکی خوێندن و زانین بدرەوشێتەوە ئەمەش تەنگ بەوانە هەڵ دەچنێ کە چاویان بە هەنگاوەکانمان هەڵنایەت و دەیانەوێ عیراق لە پێشکەوتن و بەرەو پێشەوە چوون ڕاگرن .

● **بەڵام خاتوو سامیە محمد أمین دەربارەی ئەمساڵی خوێندن دوای پیرۆزبایی دەڵێ :**

★ لێرەدا نابێ ئەوە فەرامۆش کرێ کە ئەمساڵی خوێندن زۆر گۆڕانی بەسەردا هاتووەو بەشێکی زۆر کەم لە خەڵك ئێستا بە

هاندەرێکی تەواوبو بۆ ڕاماڵینی پاشماوەی پێشکەوتن و ئێمەش دوو جار پیرۆزبایی دەکەین ، بەبۆنەی سەرکەوتنە گەورەکانمان دژی فارسە ڕەگەزپەرستەکان و بە بۆنەی ساڵی نوێی خوێندنیشەوە .

● **خاتوو چیمەن عمر قسەکەی خانوو نەرمین تەواوبوو وتی :**

★ هەردوو بۆنە یەکتر دەگرنەوە ، چونکە دوو ساڵ ڕەتبوون بەسەر ئەو شەڕەی دوژمن هێنایە سەرمان خۆی لە خۆیدا نیشانەی سەرکەوتنەو هەزاران قوربانیدانی پێوە دیارە کە نەخوێندەواری ماوەتەوەو بڕیارە مێژووییەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری و قوتابخانە گەلیەکان بەتەواوی گۆڕانی بەسەر باری خوێندن و فێربوون داهێنا . لەم بۆنەشدا کە ساڵی نوێی خوێندنە و هەزاران قوتابی ڕوودەکەنەوە قوتابخانەکان بۆ فێربوون و زانین پەیمان دەدەین کە هەردەم تەقەللای زیاتر بنوێنین بۆ پاراستنی دەسکەوتەکانی شۆڕش و هیوادارین کە ڕۆڵەکانمان بگەنە دوارۆژی ڕووناك .

ش ، ع
نووسینگەی هەولێر

پرۆژەی نوێی ئەمینداریەتی گشتی کاروبنیشتەجێ کردن

نەجات ئامادەی کردوە

لە هەموو کووچەو شارێکی وڵاتەکەماندا بنیاتنان بە ئاسمانا ئەچێ و ڕێگاو بانەو پوخت ئەکرێ و پردەو ئەبەسترێ بەم جۆرەشە ئەمانەتی گشتی کارو نیشتەجێ کردن لە ناوچەکەدا لەتێکۆشاندایە بە مەبەستی فراوانکردنەوەی شارو قەزاو ناحیەکان چەندەها پرۆژەی بەدەستەوەیە کە گەلێکیان لە کۆتاییدایە و هەندێکیان کوتایی پێ هاتووە جگە لەوانەی کە بەدەستەوەیە دەست پێ بکرێ بۆ وەرزی داهاتو .

لە مانەش ٨٦ پرۆژەی کەوا لەژێر دروست کردنایەو هەندێکیان لە نیوەی پتر کۆتایی هاتووە . ئەمانەش ١٩٣٨٥٠٠٠ر٠٠ دیناری تێ دەچێ . لەمانەش :

– ٢٩ پرۆژە لە شاری هەولێرو قەزاو ناحیەکانیدایە و ٣٢ پرۆژەی بەر شاری سلێمانی ئەکەوێ و ٢٥ پرۆژەی لە شاری دهۆك و دەوروبەری دایە ، کەبریتین لە مەڵبەندو نەخۆشخانەو بنیات فراوان کردن و عیادەی نەخوشخانە ئیستشارییەکان و حەوزی مەلەو یانەی وەرزش و دایەنگای منالان گۆڕەپانی وەرزشی گشتی و مەڵبەتری یەکیەتی ئەدیبان و بەشی ناوخۆیی قوتابیان و خانووی نیشتەجێ کردن و چەندەها خانوبەرە بۆ قازی و پیادە ئاییەکان ئەمانەو گەلێ شتی تر کە جێی هیوای گشتییە ئەمانە بۆچی جێبەجێ ئەکرێن ؟

بەڕێز ئەمینداری گشتی **کارو نیشتەجێ کردن لە وەڵامدا ووتی :**

ئەمینداریەتەکەمان بۆ بەدی هینانی ئەو ئامانجانەی کە هێڵی بۆکێشراوە بە باشترین شێوە هەڵدەستی و تێ ئەکۆشێ لە کاتێکا کە دوژمنی نەفام و ڕەگەزپەرست ئەو شەڕە نارەوایەی سەپاندوە بە سەرمانا وە لە هەموو کاتێك دا ئەو دروشمەمان هەڵگرتووە کە سەرەکی فەرماندە فەرمویەتی (بە دەستێك شەڕ دەکەین و بە دەستەکەی تر بنیان دەنێین) هەروەها سورین لەسەر پەرەپێدانی پرۆژەکانی ناوچەی ئوتونومی کە سەرکردایەتی شۆڕش بایەخێکی زۆری پێداوە ، بۆدابین کردنی پێویستەکانی هاووڵاتیان .

Institut kurde de Paris

تەندروستی — پەرکەم

د. هیوا عمر احمد ـــــ ((بەشی دووەم))

دووەم : پەرکەمی جێگەیی : مەرج نییە نەخۆشەکە لە هۆش خۆی بچێ . چالاك بوونەوەکە لە بەشێکی مێشکدا دەمێنێتەوەو بڵاونابێتەوە . بەڵام ئەگەر بڵاوبووەوە هەموو مەڵبەندەکانی دەماخ دەگرێتەوەو دەبێ بە پەرکەمی سەراپایی . جۆری جێگەیی (فۆکاڵ)ی دوو جۆری سەرەکی هەیە . یەکەمیان ، پەرکەمی لووی لاجانگ – تیمپۆراڵ لۆپ – : مرۆڤەکە وا هەستدەکات ، بۆنێ دێتە بەر لووتی ، تامێ دێتە سەر زمانی ، دەنگێ دێتە گوێی ، یا شتێ دێتە بەر چاوی ، بەمەرجێ بێ ئەوەی لەڕاستیدا هەبن . مرۆڤەکە وا هەست دەکات هەموو کەس دەناسێ ، سلاویان لێ دەکاو بەگەرمییەوە تەوقەو چاکوچۆنی و ماچماچێنیان لەگەڵا دەکاو نهێنی خۆییان بۆ باسدەکا (دژاڤو) . هەرچەندە دەکەوێتە بارێکی وەك خەون بینینەوە . بەڵام لەهۆش خۆی ناچێ . لەوانەیە کاری توندوتیژو دژ بە کۆمەڵی لەدەست بفەومێ . کە دێتەوە بارێکی ئاسایی ، ئەمانەی هیچ بەبیر نایەت (ئۆتۆماتیزم) . جۆری دووەمیان : پەرکەمی جاکسۆنی – جاکسۆنیەن ئەپیلەپسی – یە : چاوگەکەیان مەڵبەندی جولەو هەستی توێکڵی مێشکە . لە جۆری جوڵەییدا گەشکەگرتنەکە لە سەرەتادا لە بەشێکی دیاریکراوی لەشدا ، دەمێنێتەوە . بەڵام وردەوردە بەدەوروبەریدا بڵاودەبێتەوە . بۆ نمونە جوڵەکە لە بەشێکی دەست یان لنگدا دەست پێدەکا . پاشان ئەو پەلە دەگرێتەوەو لەوانەشە ئەو لایەی لەش هەمووی بگرێتەوە ، بگرە لەوانەیە هەموو لەش بگرێتەوە .

وێنە -١-

پاش تەواوبوونی (نۆرەپەرکەم)ەکەش ، لەوانەیە ئەو پەلە یان ئەو لایەی لەش بە ئیفلیجی بمێنێتەوە (تودس پەڵسی) . تاماوەی کاژێری یان دووان جولەو تینی تێ نایەتەوە .

سێیەم : جۆرە پۆلێن نەکراوەکان : بۆ نمونە .

١ – تا – گەشکە = فیبرایل کۆنڤەڵشن : هەندێ منال لە تەمەنی شەش مانگی تاکو تەمەنی شەش ساڵی ، لەگەڵ بەرز بوونەوەی پلەی گەرمای لەشیانەوە تووشی گەشکە دەبن . ئەگەر چارکراو لەبەرزبوونەوەی پلەی گەرمای لەش پارێزرا ئەوا لەسەدا ، نەوەدونۆی چاكدەبنەوە ، لەوانەیە (١٪)یان لە داهاتوودا تووشی پەرکەم ببن .

٢ – پەرکەمی سلاو : سەلام ئەپیلێپسی : لە پێش منالەکە چاوی دەنوقێ و لە تەمەنی حەوت ساڵیدا باوە . سەری دادەنەوێ و هەردوو دەستی بەرزدەکاتەوە ، وەك چۆن گۆرانیبێژێ یان ئەکتەرێ پاش پێشکەش کردنی گۆرانی یان شانۆگەرییەکە بەو شێوەیە چالاكبوونەوەکە لە بەشێکی سلاو لە جەماوەر دەکەن .

چارەسەر : دەتوانرێ نەخۆشی و جۆرەکانی پەرکەم لە گێڕانەوەی کەس و کاری نەخۆشەکە ، یان بینینی نەخۆشەکە لە کاتی (نۆرەپەرکەم)ێکدا دیاری بکرێ و بناسرێتەوە . هەرچەندە هەندێ جار پێویستیمان دەکەوێتە (نەخشە کێشانی دەماخ – ئی ئی جی) . بۆ ، دیاریکردنی جۆرەکەی .

چارەسەری پەرکەم گەرچی ئاسانە ، بەڵام پێویستی بە نەخۆشێکە کە بەڕاستی بیەوێ چاكببێتەوەو بەڕێك و پێکی گوێڕایەڵی ئامۆژگاری و ڕێوشوێنی پزیشك بێ . چارەسەری پەرکەم پێویستی بەوەیە بۆماوەیەکی دوورو درێژ – بەلای کەمەوە دوو ساڵ – بە شێوەیەکی بەردەوام و ڕێك و پێك دەرمانەکان بەکار بهێنێ . ئەبێ نەخۆشەکە ئەوە بزانێ ، گەر چی نیشانەی چاكبوونی لە هەفتەکانی یەکەمەوە دەردەکەوێ . بەڵام نابێ لە دەرمان خواردنەکە وەڕس بێ و دەبێ ئەو ماوە دیاریکراوە بە کار بهێنێ .

دەبێ لەم هۆکارانەی خوارەوە دوور بکەوێتەوە ، تاکو تووشی (نۆرەپەرکەم)ەکانی نەبێ . بۆ نمونە دەبێ لە هەموو هەژاندێکی دەروونی و مێشکی و سێکسی دوور کەوێتەوەو نەخواتەوە ، ئەگەر لەوەو پێش خواردبێتیەوە دەبێ وردەوردە خۆی لێ بکێشێتەوە . ئەگەر (نۆرەپەرکەم)ەکەی بە سەیری تەلەفزیۆن یان ڕووناکی بەهێز لێ دێ دەبێ لێیان دوور بکەوێتەوە . ئەوانەی بە تەلەفزیۆن لێیان دێت لەوکاتەدا تووش دەبن کە هێڵی ئاسۆیی و ستوونییەکانی سەر سکرینەکە تێك دەچێ – لەبەر ئەوە دەبێ دوور لە تەلەفزیۆنەکەوە دانیشن و کاتێ هێڵەکان ئەشێوێن چاوێکی بنوقێنێ و بە چاوێکی سەیری بکات .

کەس و کاری نەخۆشەکەش دەبێ ئارامگر بن . نابێ بەشێوەیەکی کەم و کوڕ لێی بڕوانن . چونکە پەرکەم کەم و کوڕی نییەو نەخۆشییەکە وەکو هەموو نەخۆشییەکی درێژخایەنی تر . ئەگەر منال بێ دەبێ زۆر ئاگاداری بن ، نەهێڵن سواری پاسکیل بێ و نەهێڵن بەتەنیا مەلە بکاو نەهێڵن بەتەنیا بچێتە شەقامی قەرەباڵغ . هەروەها نابێ لە منالانی تری دوور بخەنەوەو نابێ هێندەش بەتەنگەوە هاتنی بۆ دەربخەن هەست بە کەم و کوڕی بکات . ئەگەر نەخۆشەکە مرۆڤێکی گەورە بێ نابێ ئۆتۆمۆبیل لێبخوڕێ و نەودکو لە کارێکدا وەربگیرێ کە مەترسی ئامێری تیا بێ وەك بەکارهێنانی ئامێری سەربەتاڵ و ئاسنگەری و دارتاشی و چوونە شوێنی بەرزو قەراغ ئاوی قوول بەتەنیا . چونکە ئەگەر لە یەکی لەم کات و شوێنانەدا لەهۆش خۆی چوو ئەوا ژیانی دەکەوێتە مەترسی .

لەکاتی (نۆرەپەرکەم)یشدا دەبێ ئاگاداری بکەن خۆی بریندار نەکاو زمانی نەگەزێ و لە مەترسی دەوروبەری بەدوور بێ .

هەندێ جار (نۆرەپەرکەم)ەکە بەو دەرمانانە چاك نابێ کە نەخۆشەکە بەکاریان دەهێنێ و بە توندی دەیگرێ و مۆر هەڵدەگەڕێ . لەم کاتانەدا دەبێ بەکتوپڕی بگەیەنرێتە نەخۆشخانە . تا بۆ ماوەیەکی کەمیش بێ لەم (نۆرە پەرکەمە سەختەدا ستاتەس ئەپیلێپتیکەس –) لە ژێر چاودێری پزیشکدا بێ .

لەبەر ڕووناکی ڕووداوەکاندا

لە ترسی کرانەوەی قوتابخانەکان ڕژێمی ئاخوندی سەری لێ شێواوە

ا ـ ن دڵسۆز

ئێستەلەئێرانا سەردەمی کرانەوەی خوێندنگەکانە ، وەهەروەکو ئەزانین لەوەپێش سەدوشەصت دانشگەو کۆلێژو خوێندنگەی بەرزلەئێرانا سەرگەرمی پەروەردەکردنی ڕۆڵەکانی ئێران بون ، کەئێستە هەموی ئەمانە بەسراون و لەدانشگەدەرچونو ، خوێندن تەواوکردن ، لەبیری خەڵك چوەتەوە ، ئەوەی کەماوەتەوە بۆخەڵك ، تەنها خوێندنی سەرەتایو ناوەندی یە ، جا داموودەسگای ڕژێمی ئاخوندی ، هەرلەئیستەوە لەرزیان لێ هاتوە لەترسی بەرەنگاربون لەگەڵ قوتابیانی ئەم قوتابخانانەدا ، وەکەوتونەتە هەڕەشەو گوڕەشەکردن ، هەروەها دڵخۆش کردنو تەماع نانەبەریش ، خومەینی ، لەوتارێکا داوای لەقوتابیان کرد کەژیربن وەگوێ نەدەنە هەڵخڕاندنی ماموستاکانیان ، بەڵکو چاودێری ماموستاکان بکەنو سوخوڕی بکەن بەسەریانەوەو ئەگەر بیستیان ئاموژگاری دژی ڕژێمیان ئەکەن دەس بەجێ هەواڵ بدەنە دەوڵەت ، هەروەها ، لە دایکوباوکانی داواکرد کەئەبێ چاوێکیان بکەنە هەزارچاو بۆچاودێری مناڵەکانیان کە نەکەونە شوێنی ماموستاکانیانو نەخڵەتێن ، خومەینی هەڕەشەی کرد هەم لە ماموستایانی قوبانجاتەکانو هەم لەدایکوباوکانو هەم لەقوتابیەکان ، کەهەرکەس لەدژی ڕژێم بجولێتەوە بەتوندترین سزا ، سزا ئەدرێت ، هەموئەزانین بچوكترین سزای ڕژێمی ئاخوندان ، پەتوقەنارەیە ، داخۆ توندترین سزا کامبێت !!! بەهەرحاڵ : ڕژێمی ئاخوندیسم لەئوستادی دانشگەوە پیاهات تاڕوناكبیرانو تا دوکتورو موهەندیس ، خۆ ، وتەکەی خومەینی لەجیهانا دەنگی دایەوە کەوتی : **((ئێمە ڕووناكبیرمان ناوێ ، ئێمە موهەندیسو دوکتورمان ناوێ ، ڕژێمی ئیسلامی چی لەمانەیە))** ، هەروەها مونتەزریش وتی **((ئێمە دوکتۆرمان بۆچی یە ، هەرئەم ئاخوندانەی خۆمان شەش مانگ دەورەیان بۆئەکەینەوەو هەمویان ئەکرینە دوکتۆر))** بەڵێ بەم چەشنە ڕژێم خۆی لەدەس ڕۆشن بیرو ئەندازیارو دوکتۆر ، ڕزگارکرد ، ژنانیش کەهەر زوو جواب کران وەنێررانەوە بۆلای کاسەو کەوچك شۆرین ، ئێستە نۆرەی ماموستاکانە کە قوتابی یەکانیان بکەنە سوخوڕ بە سەریانەوە ، وە باوکودایکانیش ببنە چاودێری کەر بەسەر هەردولایانەوە ، جاوەرە ئیتر بتوانە ماموستایە ؛ ئەمەتا چۆنیەتی ئیستەی ڕژێمی ئاخوندیم لەئێرانا ، کە خومەینی لەسێبەری خۆی سڵ ئەکاتو قوتابی چاودێری کەری ماموستایە ،.. لەزانكۆو زانستگە هەواڵێ نیە ، هەرکەسەی بوەتە دزی کڵاوی خۆی ، کێ ی بەدەستەوە ماوە ، پشتی بەکێ بەستوە ، ئەوەی کە ڕوناکە ئەوەتە کە ڕژێم ، زۆر لەکرانەوەی قوتابخانەکان ئەترسێت ، ئەویش هۆی چی یە ؟؟ لێرەدا بۆڕون کردنەوە ئەبێ بڵێین ، کە موسوی تەبریزی ، کەئەویش لەگەورە پیاوانی ئەمڕۆی عەجەمە ، ئەویش هەربە قوتابیانی گوت ، ڕۆڵەکانم

ئیتر ئەمساڵ ساڵی خوێندنە ، چونکی ساڵی ڕابورد ساڵی بژارکردنی قوتابیە نالەبارەکان بوو ساڵی ڕابوردو هەموی ئەوانەی کەدژی ڕژێم بون دەس چن کرانو فڕێ دران و لەناوبران ، بەڵێ وادیارە کەپار ئاخوند دەسی خۆبی وەشاندوە وەزۆرێك لە قوتابیەکانی نابرد کردوە وەزۆریشیانی بەناهەق لەجەبهەدا ، دارەبەکوشت ، جائیستە لەوەئەترسێ کە بەکرانەوەی خوێندنگەکان ، شتەکە باشتر ئاشکرا بێتو خەڵك بێنەوەدەنگو قوتابخانەکان ببنە سەرچاوەی ئاژاوەو کارلەکاربترازێتو ئاگری شۆڕشی سەراسەری هەڵگرسێت ، ترسێکی تری گەورەی ڕژێم مەوضوعی نەکرانەوەی دانشگەکانە کە لەم بارەشەوە کەوتوەتە پەلەقاژێ ، چونکی ئێستە ... دەها هەزار کەس خوێندنی ناوەندی یان تەواوکردوە ، ئەگەر دانشگەو کولێژ ببوایێ ئەڕوشتن بۆ خوێندن ، بەڵام ئێستە کە دانشگە نیە یا بوەستێ ، لەم لاشەوە ئەبێ بڕۆن بۆ سەربازی ، لەکوێ؟ لەجەبهە ، خومەینی لە « رد الفعل » واتە بەرگەردانی کارەکە لەترسێ ، هەر بەم بۆنەوە نزیکەی مانگێ لەمەوپێش ، شانۆیێکی گێڕاو وەزیری فێرکردنی بەرز « التعليم العالی » ، وەبڕێ لەئاخوندەکانی مەدرەسەی ئاینی قوم ، وەبڕێ کەسی تر کەناوی نابون ئوستادی دانشگە بانگی کردن کە سەبارەت بەکردنەوەی دانشگەکان باسیان لەگەڵ بکات ، شانۆیێکی گێڕاو بی دەنگ بو لەپاشان ، مونتەزریش ، ئەویش لەوتارێکا وتی ئێمە ناکرێ هەر ماتڵی « تأليف » دانانی کتێبی تازەی ئیسلامی و پرۆگرامی ئیسلامی بین بۆ دانشگەکانمان باش وایە تۆزە تۆزە دەستی پێ بکەین تا وردە وردە کتێبەکان وەپرۆگرامیەکان دائەنرێن ، ڕەفسەنجانیش هەر لەم بارەوە وتی ئێمە بۆیە دانشگەکانمان بەستوە کە ئەبونە کانگەی ئاشوبو دژایەتی ڕژێمی ئیسلامی ، ئەمانە هەموی دەری ئەخەن تاچ ڕادە ، ڕژێمی ئاخوندی لەخۆی ئەترسێت وەباوەڕی بەکەس ، بەتایبەت بە خوێنەوارانو ڕوناكبیران نیە ، لەلایێکەوە مونتەزری ئەڵێ چاوەڕێ کتێبو پروگرامین ، لەلایێکیتەوە ڕەفسەنجانی ئەڵێ ، لەترسی ئاشوب نانەوە دانشگەکان ناکەینەوە ، چوار ساڵی تەواو صەدوشەصت زانكوو زانستگە وەکۆلێژ بەستراوەو ، وەهەریەکەی بیانو ییك ئەگرن وەهەرکام بەجیا خەڵك ئەخڵەتێنن ، ئیستەش مریان لەقوتابخانەکانیش بەستوەتەوە وەهەڕەشە لەماموستاکانیش ئەکەن .

ئەمەتا وەضعی ئیستەی خوێندنو خوینەواری لەئێرانا ، ئەمەتا دۆخی ژیانی ڕۆشن بیران ، ئەمەتا چارەنوسی گەلێك ، گەلێكی بولەندپەرواز « طموح » کەئەیەویست هێلانەکەی خۆی بباتە سەر لوتکەی چیاکانی ئازادی وەسەربەخۆیی ، کەئیستە بەدەستی چینی ئاخوندەوە گیری کردوە ، وەئاخوند کردویەتە ناو قەفەسێکی تولی تەڕ ، وەکردویە بەژێری قولینەیێکەوە ، وەبەتاتەبەردێکیش سەری ناوەتەوە ، لەهەموی خرابتر ئەوەیە ، کە ئەڵێ ، ئەمەتا ڕژێمی ئیسلامی .

ڕووداوەکان بە وێنە

لە ناوی سویسرا : ترسنۆکیە .. یان ڕاست شتی لە ناوی دەریاکەیاندایە ؟

ماوەیەکە هێزە ئاسمانی و دەریاییەکانی سوید سەرقاڵی گەڕانن بەدوای پاپۆڕێکی ژێر دەریایی نەناسراو گوایە لەنزیك بنکەی دەریایی سەرەکیانەوە لە موسکوڤا لە خوارووی ستۆکهولم گەمارۆیان داوە . دوا هەواڵ حکومەتی سویدوتویە لەوانەیە ئەو پاپۆرە بتوانێ سەرەرای گەمارۆ ـدانەکەی ، رابکات !!

ئەم ڕاپۆرتە بەوێنـــەدەربارەی ئەو ڕووداوەیە .

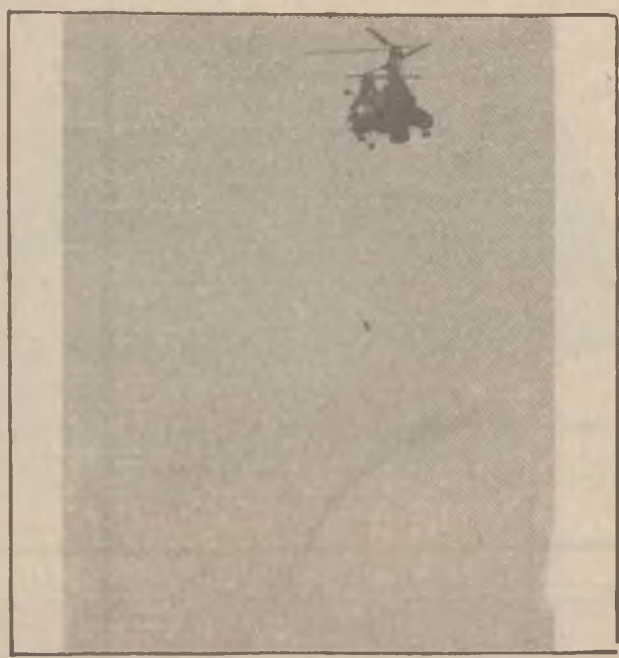

دەبێ دوژمنی پاشماوە

گەلی فەلەستینی پێ دامرکێنێتەوەو ناوچەکەش بۆ زایۆنزمی دەسکەلاو کلکی بکاتە ماستی مەیو .

مەسەلەیەکی کوردی هەیە دەڵێ سەگ بە زەبری کلکی ئیسقان دەشکێنێ .. ئەمەش لەوەدا دەردەکەوێ کە ئێران هاتو بەزۆر شەڕی بەسەر عیراقی پێشکەوتنخوازو عیراقی شۆڕشی ١٧ – ٣٠ ی تەموزدا سەپانو زایۆنیزم هات لەدەزگا ئەتۆمی یەکانی ئاشتیخوازانەی عیراقی داو بەهەردوو لا چ ئێرانو چ زایۆنیزم بە سەرکردایەتی ئیمپریالیزمی ئەمەریکا ویستیان عیراق بەشەڕەوە خەریك بکەنو دووری خەنەوە لەیارمەتی دانی گەلی فەلەستینو گەلانی ئازادیخواز .

ئیستاش دوورخستنەوەی گەلی کوردمان لە کوردستانی ئێرانو ناردنیان بۆ شوێنو وڵاتی دوور لە کوردستانو ئەو کوشتارو کوشتارکاری یەی کە بەرامبەر بە گەلی کوردمان لە ئێران لە لایەن خومەینیو ڕژێمی بێ مێشكو خەلەفاوو نەزانی ئێرانەوە ئەکرێت بەهۆی ئەو چەکانەوەیە کە ئیمپریالیزمی ئەمەریکا بەهۆی زایۆنی یەوە واتە لەڕێی دەسکەلاکەیەوە بۆ ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ئێرانی دەنێرێو ئەو ڕژێمە خوێنمژە هیچو پووچەش لە گەلانو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی ئێرانی پێدەداو شەڕی لەگەڵ عیراقی سەربەستو دلێردا پێ دەکات .

بەڵام عیراقو میللەتەکەی کە لە دەوری سەرکردایەتی بەتواناو پتەوی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دڵسۆزانە کۆبۆنەوەو قوربانی بە خۆشەویسترین شت دەدەنو گەلانی ئێرانو گەلی فەلەستینو هێزە پێشکەوتنخوازەکانی ناوچەکە لەبەر ئەوەی کە بەرگری لەمافی ڕەوای خۆیان دەکەنو بێ دەربەست قوربانی لەرێدا دەدەنو لەبەر ئەوەشی کە هێزی پێشکەوتنخوازو گەلانی ئازادیخوازی جیهان پشتیان دەگرنو مەسەلەکەیان بە مەسەلەیەکی ڕەواو ڕاست دەزاننو هەرگیز بۆ ئیمپریالیزمی ئەمەریکاو زایۆنیزمو ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ئێران مل کەچ ناکەنو خەباتی شۆڕشگێڕانەی خۆیان بەردەوام دەکەنو خواستەکانی ئیمپریالیزمی ئەمەریکاو زایۆنیزمو ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ئێران ئەگەرچی ئەمڕۆش بتوانن بە پێوە ڕایانگرن سبەی هەردەکەون چونکە ئەم گەلانە کە توانیان ڕێگەی ڕاستی خۆیان بناسنو بۆ مافی ڕەوای خۆیان دەست بدەنە چەكو بێ دەربەست قوربانی بەسەرو ماڵ بدەنو بەرگری لە خاكو سەربەستیو بەختیاری پێشکەوتنی خۆیان بکەن نامرنو سەرکەوتن هەربۆ ئەوانەو مردن بۆ ئەو دەستە کەمەیە کە خۆ فرۆشو نۆکەری بێگانەیەو ڕەگەزپەرستەو دژی ئادەمیزادو مرۆڤایەتی یەو بەزەبری کوشتنو بڕین خۆیان بەسەر گەلەکانیاندا سەپاندووە .

سترانا پاشماوە

کو ژیێ وی – ٧٠ – ساڵی تێ هەیە نە لکومەلگەها بێرسفێ دژیت ل زاخو ... ئەو بخو خەلکێ گوندێ ترواشە ... یانیکو خەلکێ گوندێ ترواش ڤێ سترانا سینەمێ بفی ردنگی دبێژ ... وەکی من دیار کری ..

لیبیا پاشماوە

قوتابیان پێوەیەو بە ئەو وڵاتانە یارمەتی تەواویان پێشکەش کردوە تەنیا لیبیا نەبێ کە درۆی کردو تا ئێستا هیچ یارمەتیەکی نەداوە .

ڕژێمی سوریا پاشماوە

کەسانو ئەفسەرانی دەستەکە لەسەر دەستی شارەزایانی دەوڵەتە گەورەکان مەشق دادراون . پەساپۆرتی ساختە دەڕۆن .. بەڵام سەرکردەکانیان ئەفسەری موخابەراتن و پەساپۆرتی دبلۆماسیان پێیە .

جهانی ڕەنگاو ڕەنگ پاشماوە
دووربینی باخەڵ

ئەم دووربینە هەر (١٤) ئینج درێژەو لەو دووربینە کۆنە بابەتانە دەچێ کە کەشتی یەوانەکان بەکاریان دەهێنا . هەرچەندە ئەم دووربینە زۆر بەکەڵکی دەریای زۆر گەورە نایە بەڵام ڕێك وپێکەو سوودی زۆری لێ وەردەگیرێ . پانایی شووشەکەی ٢٥ ملیمو درێژی یەکەی ٣٠ ملیمەو دەتوانی شتومەك (٢٥) جار نزیك بکاتەوە . لە قورقوشم دروست کراوە بەڵام زۆریش سووکەو بەکەڵکی وەرزشکارو تەماشاکەرانی شانۆ دێتو زۆر بە ئاسانیش دەپێچرێتەوەو دەخرێتە باخەڵ . کیفەکەیشی تەنیا هەر پێنج ئینجەو نرخەکەیشی (٤٠) دۆلارە .

ئەم منداڵە پاشماوە

« کامەران » نەخشەی گەورەترین عەسقی پیرۆزی تەمەنی پێ پەخش کراوە ... زۆر جار گۆرانی بۆ بەم دەمە گچکۆکەیەی دەڵێو جیهانێك بۆ خۆی دروست دەکات ...

کە لێشی دەپرسین لە دوا رۆژدا دەبیت بەچی بە قسە پچڕ پچڕە خۆشەکانی دەڵێ :– دەبمە « دختۆر » ... نای نامەرین کامەران .

بۆ ئاگاداری

دەزگای ڕۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی پێویستی بە سێ کارگێری « نووسەر » هەیە بۆ نووسینگەکانی دەزگاکە لە هەولێرو سلێمانیو دهۆك ئەوەی ئارەزووی تەعیین دەکات با سەر بدات لە بارەگای ئەم دەزگایە لە مەیدانی « الخلانی » ، لە بەغدا .

مصلح‌الدين مصطفى محمود
بەڕێوەبەری گشتی

برنار کلافل پاشماوە

ستەمیشە بەڵام ئەبێ ئەوە بزانرێ کە هێندە ئاسان نیە هیوا لە جیهانێکا بچێنین کە گەورەکان هەمیشە هەست بە مەترسیەکانیو بە هەڕەشە دەکەن ، بەڵام پێویستە هاوبەتی لە ررگا کردنی ئەو دەوروبەرەبکەین کە مناڵ تێیدا گەشە دەکات .

لە ... و زۆرداریو ستەمکاریەی بپارێزین کە جیهانەکەمان تێیدا دەژیو خۆمان ماندوو بکەین بە نەخشەکێشانی مرۆڤێکی بە نرخەوە کە هەمو جوانییەکەی نەچۆتەوە .

زۆر هەڵەیە ئەگەر وابزانرێ توندو تیژی سەرنجی مناڵ دەوروژێنێ . ئەمە دیاردەیەکە هیچ لە بارا نەبوەکان دایان هێناوە من بە تاقی کردنەوە بۆم دەرکەوتوە مناڵ زۆر بە دڵخوشیەوە ئەو فارەمانەی خۆش دەوێ کە لایەنگیری چاکەو خێرخوایە ، بەڵێ ڕاستە مناڵ کەمێك ئارەزووی بەلای توندیدا دەجوڵێ بەڵام ئەوەی لە سەر ئێمەیە دەبێ خۆشەویستی لە دەروونیا بچەسپێنین هەرکەسێ دەیەوێ بۆ منداڵ بنووسێ ، دەبێ کەسایی وا بکاتە نموونە کە تواناى خۆشەویستی یان هەبێ ، ڕاستگۆو دەست پاكبن دوا شت نابێ ئەوەش پشت گوێ بخەین : منداڵان زۆریان ڤین لە شێوازی دەستکردو شێوەی خۆ بە گەورە دانانو دەرسی ڕەوشت وتنەوە دەبێتەوە ، دەیانەوێ وەك گەورە مامەڵەیان لە تەکا بکەین .

هەروەها وتویە : بۆیە

هاتووە بۆ پاریس تا مەسەی گەلی کورد بۆ بیرورای دەوڵەتان روون بکاتەوەو بەم زوانە دەگەڕێتەوە بۆ ئێرانو شۆڕشگێڕانی کورد داواکاری ڕژێمیان ڕەفز کردوەو چەك دانانێنو وورەیان بەرزە .

چیرۆك پاشماوە

ئەرکەکە زۆری نەبرد ، شێرەکان بەرەو لانەکانیان گەڕانەوەو ، بە پەنجەکانیان نیشانەی سەرکەوتنیان دەکێشا ، پاش بە سەرکەوتوویی توانییان تانکەکانی دوژمن تێك بشکێنن .

مکرم رشید تاڵەبانی
کردوویەنی بە کوردی

زایۆنیەکان پاشماوە

ئەوەی سوپای لوبنان بتوانێ کاروباری ئاسایش بگرێتە ئەستۆی .

تەوەیش کە ڕاگراوە ٤٠٠ سەرباز لەم کەرتەدا بڵاودەبەوە بۆ پاراستنی ئاسایش .

لە لایەکی ترەوە سەرچاوەیەکی لوبنانی لە پاریسدا بڵاوی کردەوە کە ئاوەدانکردنەوەی لوبنانو دەوری فەرەنسا لەمەدا سەرباسی ئەو گفتوگۆیە دەبێ کە سەرەکی

زمانەوانی پاشماوە

دەوری بەندکەشی دەبینن لە ڕستەسازیدا .. ئەمەش لە فەرهەنگی ڕێزماندا دەچێتە خانەی « ئەرك » . نیدی نازانم مەبەستی (واتای جۆراوجۆر) چیە ؟!

دیسان وا پیشاندراوە کە لە ئەنجامی ئەو لێکدانەدا دوو بزوێن بە یەك گەیشتونو یەکێکیان تێ چووە !

بە رای من ڕاستەوخۆ دوو بزوێن بە یەك نەگەیشتون .. لەوەشدا بێ گومانم کە بزوێنی ئەو ئامرازانە ماوەتەوەو بەرکەماڵە . تێك چڕژانەکە بەم ڕەنگەیە :

ماوەیی

خومەینی پاشماوە

ناوبراو ڕوونی کردۆتەوە کە هێزەکانی ڕژێمی ئێران بۆ بەربەستی خەباتی گەلی کورد کە لە پێناوی خودمختاریدا تێدەکۆشێ چەکی کیماوی بکوژی بەکار هێناوەو سەدان خێزانی کوردی لە سنەو مەهابادو سەقز بەگوناهی ئەوە دورخستۆتەوە کە یارمەتی شۆڕشگێڕانی کورد دەدەن .

ئاژانسەکە باسی شەڕەکانی ئەم دواییەی کردوە کە لەناوچەی کوردستانی ئێران لەنێوان چەکدارەکانی کوردو پاسدارانی خومەینیدا رووی داوەو دەڵێ « ٢٥٠٠ » پاسداری ڕژێم کوژراو بریندار کراون .

ئاژانسەکە بەزمان شێخ حسینی یەوە وتویەو هەر لەم دواییەدا شۆڕشگێڕانی کورد دایان بەسەر هێزێکی ڕژێمدا بۆکانو زیاتر لە ٥٠ کەسیان لێ کوشتون .

پێشەوای ئاینی کوردەکانی ئێران باسی ئەوەی کردوە کە بەهۆی باری ئاڵۆزی ئابوریو شەڕو ناکۆکی نێوان حوکمڕانانی ڕژێمو توڕەییو بێزاری خەڵك ئەو ڕژێمە بەرەو تەفروتونابوون مل دەبێ .

ساڵانی ٧٠ پاشماوە

دیوانی نالی ، دیوانی سالم ، دیوانی شێخ رضا ، دیوانی حەریق ، گۆرانی ، یاری ، هەموو کچێك چی بزانی ، خورشیدی خاوەر ، گوللەیەك لە تاریکیدا ، توتنەکەمان) هەروەها دەستەی لاوانیش (دیاری لاوان)و (یادگاری لاوان)یان چاپکرد .

٦ – لەچاپخانەی (ژیان)ی سلێمانی دەکتێب بە قەوارەی (٤٦٩) لاپەڕە چاپکرا ، لە چاپخانەی (زاری کرمانجی) لەرواندزیش (٩) کتێب بە قەوارەی (١٠٨٣) لاپەڕەو لە چاپخانەی (مەریوان)ی بەغداش پێنج کتێب بەقەوارەی (٤٩٢) لاپەڕە .

پێش ئەوەی سێیەکان بەجێ بهێنین دەبێ ئەوەش بزانین ئەم نووسەرە بەرێزانە لەو ماوەیەوە تا ئێستا قەڵەمیان لەدەست نەکەوتوەتە خوارەوە (توفیق وەهبی ، عبدالكريم مودەرس ، شێخ محمدی خاڵ ، شاکر فەتاح) .

Institut Kurde de Paris

پیشانگای هونەرمەندی شەهید قاسم علي

ئەمرۆ ، لە کۆمەڵی هونەرە جوانەکانی کورد ، لقی هەولێر ، پێشانگایەکی تایبەت بۆ تابلۆکانی هونەرمەندی شەهید قاسم‌علی فەرزە دەکرێتەوە .

ئەوەی شایانی باسە ، دایکی شەهید بەدەستی خۆی پێشانگاکە دەکاتەوە . ئەمەش هەنگاوێکی نوێ رێز نانی رۆشنبیرانەیە لە دایکو کۆمەڵی هونەرە جوانەکانی بەپێی وەسیەتی شەهید قاسم ئەم رێگایەی گرتۆتە بەر .

ئەوەی شایانی باسە ، هونەرمەندی شەهید قاسم علی فەرزە . هونەرمەندێکی تەشکیلی لاو بوو . ئەندامێکی چالاکی کۆمەڵەی ناوبراو بوو لەیەکی لە شەڕەکانی ئەم دواییەدا لە کەرتی بەسرە لە روو بەروو بوونەوەی دوژمنی رەگەزپەرستی ئێراندا . شەهید کراو گیانی خۆی بەخشی بە سەربەستیو سەربەرزی عێراقو بەڵگەی پتەوی برایەتی راستەقینەی کوردو عەرەب .

سڵاوی خۆشەویستی بۆ گیانی پاکی هونەرمەندی شەهیدو هەموو ئەو گیانانەی لە پێناوی سەربەرزیعێراقو سەربەستی گەلە مەزنەکەیدا کوردو عەرەب خۆیان کردە قوربانی .

گۆرانی رەسەنی کوردی

سەدای خۆی هەیە

لە ناوچەی بادینان گەلێ‌هونەرمەندی بەتوانا هەڵکەوتوونو توانیویانە لەپاڵ‌تیپە هونەرییەکانی کوردستان بەشداربوونێکی فراوان بکەن‌لە بەرەو پێشەوەبردنی جوڵانەوەی هونەری کوردی- عیسی بەرواری - ساڵانێکی دوورودرێژە گۆرانی دەڵێ‌ولە گۆرانیەکانیشی‌دا مەسەلەی فۆلکلۆر بەتەواوی خۆی‌سەپاندوە . لە لێ‌دوانێکی تایبەتی‌دا ووتی :

● دێتەوە یادم لە ٢-١١-١٩٥٠ لە رادیۆی کوردی یەکەم گۆرانیم تۆمار کردووەو پێش ئەوەش حەزم لە گۆرانی‌ووتن کردوەو بەدەنگی گەلێك هونەرمەندی ئەو سەردەمە مێشكو زەوقی هونەری‌ی خۆم ئاو داوە .

● **مامۆستا بیستمان لەم دواییەدا چویتە ئەوروپا ؟**

- کاتی خۆی بە وەفدێکی هونەری چومە دەرەوەو لە گەلێ وولاتانی ئەوروپاو رادیۆ بێگانەکان گۆرانی بەجوتەمان لەگەڵ هونەرمەند خاتو گوڵبەهار ووتووە ، هەروەکو وولاتانی لەندەنو پاریسو نەمساو هەموو وولاتە عەرەبیەکان . . .

● **حەزت لە ووتنی چ شێوەیەك لە گۆرانی کوردی‌یە ؟**

● **لەوێ دەنگو سەدای گۆرانی کوردی چۆن‌بوو ؟**

- لە سەراپای ئەو وولاتانە خەڵك بەوپەڕی تاسەوە گوێ لە ئاوازی فۆلکلۆری کوردی دەگرن بۆ نموونە ئەو رۆژنامەو گۆڤارانەی لەو وولاتانە دەردەچون نیشانەی ئەو بایەخدانەن ، هەروەکو رۆژنامەی « ئاز »ی نەمساوی کە لاپەڕەی هونەری خۆی بۆ گۆرانی کوردی تەرخان کرد ، هەروەها دیاریە بەنرخەکان کە لەلایەن لێ‌پرسراوو کۆمەڵانی خەڵکەوە بۆمان هات .

- زۆرم بەلاوە مەبەستە گۆرانی ساردوسڕ نەبێو هەمو دەم زەوقم بە گۆرانی نێرانە دێو دەمەوێ گۆرانی بەهێز بڵێم کە نەبێتە مایەی گۆشەگیری خەڵك .

● **لەو هونەرمەندانەی کە حەز دەکەی باسیان بکەی ؟**

- کەمانە بە سۆزەکەی ئەنوەر قەرەداغی !؟

● **ئەی دڵشاد ؟**

- بۆ ئەم سەردەمە باشە .

● **چەند دەبێ بەرهەمت نیە ؟**

- دوو ساڵ دەبێ تەنیا سێ گۆرانیم بۆ رادیۆ تۆمار کردووە . .

● **ئەی دەربارەی گۆرانی نوێ‌ی کوردی ؟**

- بمبوورە ئەگەر بڵێم بەراوورد ناکرێ لەگەڵ گۆرانی فۆلکلۆر چونکە ئەوەی گۆرانی نوێیە نازانم بۆچی ئەمر نیەو هەر بۆ ماوەیەکەو بەپێچەوانەی فۆلکلۆری خەڵك لێی بێزار دەبێ ، رەسەن کە لێرەو لە دەرەوە مۆرکی تایبەتی‌و سەداو روخساری خۆی هەیەو بەردەوام لە دڵی خەڵکدا دەژیو نامرێت .

شیرزاد عبدالرحمن
نووسینگەی هەولێر

ئاسۆی زانست

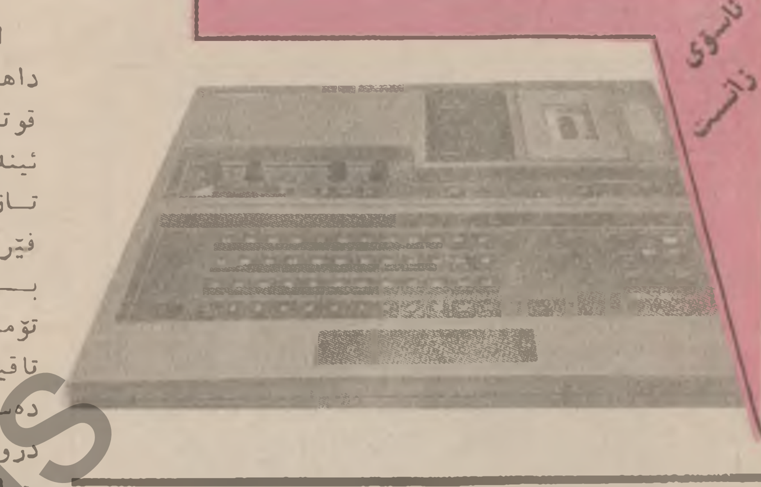

لە ئینگلیزیەوە بە تایبەت‌بۆ « هاوکاری » کراوە بە کوردی

تاقیگای زمان

لە سەرەتای ساڵی داهاتووی خوێندنەوە قوتابخانە سانەوی‌یەکانی ئیندۆنیسیا جۆرە تاقیگایەکی تازە بەکار دەهێنن بۆ فێرکردنی زمانی ئینگلیزی کە بە جۆرە شریتێکی تازەی تۆمارکردن ئیش دەکا . ئەم تاقیگا ئەلەکترۆنی‌یە دەستکردی نەرویجەو وایش دروستکراوە کە مامۆستاکە بتوانێ لەگەڵ قوتابی‌یەکاندا بە کۆمەڵ کۆمەڵ یا یەك یەك قسە بکاو ئاگای لێیان بێ یا دوو قوتابی بە یەك بگەیەنێ لە قسەکردندا . ئەم تاقیگایە زۆر تازە بابەتەو شێوەکەی لە ستیریۆ دەکاو بە جۆرێکی وایش دروستکراوە مامۆستاکە زۆر بە ئاسانی بتوانێ پەنجە بەسەر قۆپچەکانیا بێنێو چاودێری خۆی بکا .

ئەم ئامێرە زۆر سووکەو تا رادەیەکی زۆریش بچووکەو هەر (١٩) ئینج درێژو (١٧ر٥) ئینج پانو (٦) ئینج بەرزە . تەنیا (٢٠) پاوەندیش قورسەو بە ٢٥٢٠ دۆلارە .

★———★

جهانی رەنگاو رەنگ

تەقینەوە بەهۆی گازەوە

لە پاریسو لە ماڵێکدا لەوئەمبارە بەرزەی لە وێنەی یەکەمدایە ، تەقینەوەی گازی چێشتخانەی ماڵەکە دوو کەسی کوشتوەو حەوتی‌بریندار کردوەو دوو دەستەی ماڵەکەشی وێران کردوە ... ئەمە بڵاودەکەینەوەو کەبانوەکانی ماڵ وریادەکەینەوە ... وریابن .. وازستانیش لەرێدایە !!

تازەترین بابەتی بورج

کۆمپانییای تەلەفزیۆنی فەرەنسا نیستە خەریکی دروستکردنی مەڵبەندێکی تازەیە لە « رۆمان ڤیل » . بۆ ئەم مەبەستەیش کۆمپانیاکە داوای لە ئەندازیار (کلۆو فاسکۆنی) کردوە کە بورجی پەیامناردنەکەی بۆ بکا . فاسکۆنی یەکێکی نەناسراو نی‌یە ، هەر ئەوە کە کۆبازاڕی (فۆرووم دی هاڵ)ی دروستکرد لە ناوجەرگەی پاریسدا کە برێتی‌یە لە کۆگاو هۆڵی سینەماو گۆمی مەلەو شتی‌تر . ئەم بورجە بەرزی‌یەکەی ١٠٨ میترو دەشتێکی خڕی بە سەرەوەیە قەدبڕەکەی ٣٩ میترە . پێش ئەوەیش دەستبکرێ بە دروستکردنی بورجەکە هەموو جۆرە بابەتێکی شوێنی بورجەکە پشکێنراوە بۆ ئەوە بزانرێ ئایا خاکەکە بورجەکە هەڵدەگرێ یانا . سەیر لە بورجەکەیشدا ئەوەیە دیمەنی بەوشێوە دیارناداُ کە بورجی پەیامناردنە چونکە هەموو ئامرازەکانی خراونەتە ناو ئەو قەواوە رەقەوە کە بورجەکەی لێ پێکدێو وای لێ‌هاتوە بورجەکە وەك کارێکی جوان دەربکەوێ نەك کارێکی پیشەسازی .

ئەوەی لەبەر جوانی‌منی‌بوێ . . من ئەوم ناوێ

لە زانکۆی سۆربۆندا وێژەو مێژوو دەخوێنێ .. لە ژیانی هونەری‌یشدا خەریکی نواندنە لەو سینەمایانەدا کە مەبەستیان بازرگانی نی‌یەو بە دوای ئەنجامی هونەری‌یدا وێڵن . ئەم ئەستێرە فەرەنسی‌یە لاوە ناوی ئان لۆتۆیە و دەڵێ : ئەوەی لەبەر جوانی منی بوێ من ئەوم ناوێ .

شۆخوشەنگ سعاد حمیدو کە خەڵکی مەغریبەو لە سینەماو شانۆی فەرەنسادا ئیش‌دەکا لەم وەرزەی ئیستادا دەنگی‌دایەوە پاش ئەوەی دەوری پاڵەوانی لە فلیمی فەرەنسایی « برای گەورە »دا بینی کە ئیستا لە سینەماکانی فەرەنسادا پیشان‌دەدرێو بە شێوەیەکی بێ‌وێنە سەرکەوتوە .

ئەستێرەی وەرزی تازەی سینەمای فەرەنسا
ئەکتەری لاوی گەنم‌ڕەنگی

ئەستێلی خۆرەتاو

ئەم تۆپەی کە لە وێنەکەدادەبینن ئەستێلێکی خڕە بۆ ئاو دروستکراوەو بە وزەی‌خۆرەتاو ئیش دەکاو تا ئیستا دوو مەدالیای وەرگرتوەیەکێکیان لە ساڵۆنی داهێنراوەکانەوە لە جنێڤ‌وئەوی تریان لە مۆنتریاڵەوە بۆ شتومەکی بیناکاری . لەهەموو لایەکی گرنگتر شێوە خڕەکەیەتی کە رێگای ئەوەدەدا تیشکی خۆر بە شێوەیەکی ستوونی لەهەموولایەکەوە بیگرێتەوەو بەم جۆرە ئەو شانانەی کە لە ناویا هەن وەری‌دەگر ئاوەکەی پێ گەرم‌دەکەن .

مامەپیرەی ژاپۆن

لەم دواییەدا ژاپۆن ئاهەنگێکی بۆ ئەمەن‌درێژەکانی وڵات رێکخست . بەم بۆنەیەوە مامەپیرە شیگلشیو ئیزۆمی کە ئەمەی (١١٧) ساڵە بە مامەپیرەی ژاپۆن دانرا چونکە لە هەموویان پیرترە . کوڕەکانی ئیزۆمی چوونە ژێرقۆڵی باوکیانو هێنایان بۆ ئەو ئاهەنگەی کە بەردەی تیا لابرا لەسەر ئەو پەیکەرە نیودبەی کە لە برنجە بۆ ئیزۆمی دروستکرابوو .

کارۆل ریگا

ناوی (کارۆل ریگا)یە وبە حەتی گەورەی داگیرساویش ناوی لە شەقامی شانزلیزێدا لەسەر تەختەی نمایشەکان دەخوێنرێتەوە لە پاریس .. تیپەکەیشی هەر لەم شوێنەدانیشتەجێ‌یە . کارۆل خۆی نەخشەی سەماکانی تیپەکەی دادەنێو مۆسیقای‌بۆ هەڵدەبژێرێو مەشقی تیپەکەیش‌دەکا . لەوەپێشیش ئەکتەری سینەمابوو بەڵام خۆی گۆڕی‌یە سەر شانۆی نمایشی چونکە لای‌وایە دەس‌ودایەرەی سینەما لە ئەوروپادا بۆگەنە .

بۆ وێنەدۆستان

وێنە دۆستان دووچاری ئەودن کە بە وردی ناتوانن ماوەی وێنەگرتنەکە دیاری‌کەن . لەبەر ئەمە زۆر لە وێنەکانیان تەواو دەرناچێ بە تایبەتی لەو کاتانەدا کە پێویستە زۆر جێ‌گۆڕکی بکەن . بۆ چارەکردنی ئەم گیروگرفتە کۆمپانیای « پاراسۆنیك »ی ژاپۆنی کامێرایەکی دروستکردوە خۆی لە خۆیەوە ماوەکە دیاری‌دەکاو دەیگۆڕێ . بنەڕەتی ئیشی ئەم کامێرایە لەسەر دەنگ راوەستاوە .

چیرۆك بۆ منداڵان

دەبوو ئەو حەفتاو دوو تانکەی دوژمن ، کە پار بەرەو پارچە سوپایی‌یەکانمان دەهاتن لە یەکێك لە بەرەکانی جەنگ ، دەبوو هەموویان تێك بشکێنرێن .

سەرکردەکە تەماشای جەنگاوەرە سەربەرزەکانی بەردەمی کرد .. بیست کەسی دەوێ .. کێ‌یان هەڵبژێرێت ؟ سەرلەنوێ سەرنجی دان .. هەڵبژاردن شتێکی ئاسان نی‌یە ، چونکە هەریەکەیان ئەرەشێرێکە بۆ خۆی‌و .. هەر یەکەشیان دەیەوێت ئەم ئەرکە بەجێ‌بهێنێت . بەڵکوو خۆی دەباتە پێشەوە تاکوو ئەم ئەرکە بخاتە ئەستۆی خۆی !

ئەنجام هەڵبژێردران ، کە شەو داهات ، نەرەشێرەکان خۆیان ئامادە کردو ، چاوەڕێی کاتی دەستپێ‌کردن بوون .

کە کاتە دیاری‌کراوەکە هات ، هەر بیست عێراقی‌یە بە جەرگەکان بە ئەسپابی بەرەو پێشەوە دەچوون .. هیچ شتێك لە بەرەو پێشەوە چوون ئەیدەوەستاندن بینینی تانکەکانی دوژمن نەبێت ، کە خەریك بوون بەرەو هێزەکانمان بێنە پێشەوە .

سەرکردەکەیان دەستی بەرز کردەوەو ، جەنگاوەرەکان بەرەوپێشەوە کەوتنە رێ ، ئەوانەی کە پەیمانیان دا تانکەکانی دوژمن تێك بشکێنن بەر لەوەی بستێك بێنە پێشەوە .

پاش ماوەیەك بە ئەسپابی بە تانکەکان‌دا هەڵدەگژان .. دەستو بازووی عێراقی‌یە مەزنەکان بورجی تانکەکانیان دەکردەوەو ، نارنجۆکیان تێ‌دەخست ، ئەنجا دەچوونە سەر تانکەکانی دیکە ..

بڕوانە ل ٧

ئەم منداڵە لە کوردستانەوە

نازم
نووسینگەی هەولێر

● لەگەڵ سەرهەڵدانی شاپەڕی نێرگسو دەنگدانەوەی خوڕەی ئاناوەدرەنگاوڕەنگەکان . هەموو رۆژێك « ئامەران »ی بچکۆلانە بۆ ژیان پێ‌دەکەنێو یەك دنیا خۆزگەو ئاواتی گەورە لە دڵیا چەکەرە دەکاتو دەپشکوێ ...

● لە خۆشەکانی هەمیشە دەبێتە بەختیی خۆشەویستی زیاتر ... حەزلە هەموو شتێکی جوان دەکات ... چاوەکانی بڕوانە ل ٧

هاوکاری
دەزگای رۆشنبیری وبڵاوکردنەوەی کوردی
بەغداد : شەقامی « الخلفاء » مەیدانی « الخلانی »
تەلەفۆن : ٨٨٧٥٧٩٥
پێنج خەت